

Biblio Scientia
NR. 1-2, 2009

Academia de Științe a Moldovei
Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”

BiblioScientia

Revistă de biblioteconomie și științele informării
2009 Nr.1-2

Redactor - șef: **Aurelia HANGANU**

Redactor - șef adjunct: **Lidia ZASAVIȚCHI**

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Elena BOȚAN-GAINA (Chișinău, Republica Moldova)

Ana BRĂIESCU (Chișinău, Republica Moldova)

Elena COROTENCO (Chișinău, Republica Moldova)

Lidia KULIKOVSKI (Chișinău, Republica Moldova)

Maria POPESCU (Chișinău, Republica Moldova)

Claudia SLUTU-GRAMA (Chișinău, Republica Moldova)

Valentina TCACENCO (Chișinău, Republica Moldova)

Angela TIMUȘ (Chișinău, Republica Moldova)

Nelly ȚURCAN (Chișinău, Republica Moldova)

Lector: **Tatiana LUCHIAN**

Coperta / viziune grafică: **Viorel POPA**

© Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM

ISSN: 1857-2278

Revistă semestrială

Textele sunt avizate. Redacția își rezervă dreptul de a decide asupra oportunității publicării materialului oferit de colaboratori, precum și de a solicita autorilor modificările sau completările considerate necesare.

Adresa redacției:

str. Academiei 5a, mun. Chișinău, 2028, Republica Moldova

Tel/fax: (022) 72-74-01

E-mail: library@asm.md, aureliahanganu@yahoo.com

SUMAR

ISTORIA CĂRȚII ȘI A PRESEI

- Claudia SLUTU-GRAMA.** *Studiul lui Dimitrie Cantemir despre religia mahomedană*.....6
- Ion ȘPAC.** *Revista „Basarabia economică”*..... 11

TEORIE, METODOLOGIE ȘI PRACTICĂ ÎN BIBLIOTECONOMIE

- Nelly ȚURCAN.** *Politicile accesului deschis în țările în tranziție*.....31

HOMO QUAESENS: CERCETĂTOR – INFORMAȚIE – BIBLIOTECĂ

- Elena COROTENCO.** *O sursă valoroasă de informare și documentare – biobibliografia*.....49
- Janna NIKOLAEVA.** *International Nuclear Information System Database (Moldova)*..... 56
- Lidia ZASAVIȚCHI.** *Utilizarea datelor bibliometrice în asigurarea informațională a cercetărilor științifice în domeniul ecologiei și al mediului ambiant*.....62
- Maria POPESCU, Valentina TCACENCO, Tamara MARIAN.** *Modernizarea serviciilor de informare a cititorilor – un imperativ al timpului*.....76
- Lilia BODAREV.** *Cultura informațională în contextul modernizării documentării științifice*.....80
- Liliana MELNIC.** *Analiza necesităților informaționale ale specialiștilor chimiști și eficiența cerinței bibliografice în cadrul BȘC*.....83
- Валентина ГУРЬЕВА.** *Актуальные проблемы выполнения тематических запросов читателей в библиотеке Института Химии Академии Наук Молдовы*.....87

MANAGEMENTUL BIBLIOTECII

- Lidia KULIKOVSKI, Tatiana ȘATRAVCA.** *Evaluarea eficienței managementului resurselor umane la biblioteca municipală „B.P. Hasdeu”.
Politici de personal (1)*..... 91

DEZVOLTAREA COLECȚIILOR

- Elena BOȚAN-GAINA.** *Biblioteca academică – tendințe în dezvoltarea colecțiilor*..... 105
- Rodica COSTAȘ, Lucia ARNĂUT.** *De la Biblioteca Congresului din Washington – la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei*..... 109

TRIBUNA TINERILOR SPECIALIȘTI: UNIVERSUL BIBLIOTECILOR

- Ludmila MARIȘCEAC.** *Biblioteca Congresului – edificiul cunoștințelor*..... 113
- Tatiana LUCHIAN.** *Biblioteca Virtuală Europeană*.....118
- Cristian PLĂIEȘU-DVORNIC.** *Biblioteca 2.0” – o nouă tehnologie informațională pentru biblioteci*.....126

ANIVERSĂRI

- Ion ȘPAC.** *Clepsidra anilor*129
- Elena POJOGA.** *Academicianul Pavel Vlad – un fidel prieten al bibliotecii academice, excelent cititor*132
- Raisa VASILACHE.** *Arhivistul Ion Moroșanu la 75 de ani*134
- Raisa VASILACHE, Elena VASILACHE.** *O viață trăită în lumea cărților (Silvia Colesnic la 60 de ani)*136

DIVERTIS

- Aurelia HANGANU.** *Viața în ... „Reflecții lingvistice”*139
- Maria BALABAN.** *O „Arie a Destinului” de Maria Bieșu*..... 141

Cuvânt-înainte

Omne incipium (fiecare început), – continuă latinii –, fie *difficile est* (este dificil), fie *dimidium facti est* (este lucrul pe jumătate făcut). Noi putem uni explicațiile strămoșilor noștri într-o singură afirmație: Fiecare început, chiar dacă este dificil, reprezintă un lucru făcut pe jumătate. Nu suntem categorici că expresia s-ar referi la revista noastră. Cu certitudine însă putem spune că *BiblioScientia* reprezintă un început de activitate editorial-periodică a Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei.

Scopul principal de la care s-a pornit în inițierea acestei reviste a fost, mai întâi de toate, difuzarea informației acumulate de către specialiștii în biblioteconomie: bibliotecari, bibliografi, bibliologi etc. Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” deține un asemenea fond de cunoștințe pe care trebuie să-l facă public, or, aceasta este una dintre misiunile principale ale unei biblioteci, în special ale unei biblioteci contemporane, și pe care nu se zgârcește să-l împărtășească utilizatorilor ei sau colegilor de breaslă de la alte biblioteci ori instituții de informare. Totodată menționăm că apariția revistei de față se datorează și efortului colegilor noștri care au deja o experiență în activitatea de acest gen. Dumnealor le exprimăm sincera noastră grațitudine și speranța colaborării ulterioare tot mai extinse.

Revista *BiblioScientia* este concepută ca una de specialitate, în ale cărei pagini să-și (re)găsească locul și informația științifică – rezultatul investigațiilor biblioteconomice, bibliologice, bibliografice, dar și filologice sau istorice ori ținând de un cu totul alt domeniu –, și informația practică – izvorâtă din experiența celor care lucrează în biblioteci, cu biblioteci sau pentru biblioteci. De aceea invităm deopotrivă specialiștii și utilizatorii să folosească spațiul propus de/în revistă pentru a-și face cunoscute gândurile și astfel, pentru a-i îmbogăți pe alții.

Cititorilor noștri le urăm satisfacția lecturii și a cunoașterii, cu asigurări din partea colegiului de redacție și a autorilor referitor la munca asiduă pe care urmează s-o depunem întru satisfacerea gusturilor și necesităților de informație.

Cu alese gânduri,
Aurelia Hanganu și colegiul de redacție

STUDIUL LUI DIMITRIE CANTEMIR DESPRE RELIGIA MAHOMEDANĂ

dr. CLAUDIA SLUTU-GRAMA
BȘC „Andrei Lupan”

Articolul reprezintă un studiu consacrat lucrării lui Dimitrie Cantemir „Sistemul sau întocmirea religiei mahomedane” [„Книга систима или состояние мухаммеданской религии”]. Pe baza exemplarului al acestei lucrări care se păstrează în sectorul Carte Rară și Veche al BȘC „Andrei Lupan” a AȘM au fost analizate forțașurile care conțin note marginale, adevărate recenzii ale celor care au citit această lucrare.

This paper studies the marginal notes on „The System Book, or the State of the Mohammedan Religion”, one of the principal Dimitrie Cantemir’s works [original title Кантемир, Димитрие. „Книга систима или состояние мухаммеданской религии”]. The marginal notes were studied according the copy preserved in the Rare and Old Book Collections Department of the Central Scientific Library „Andrei Lupan” of the Academy of Sciences of Moldova. As investigation showed it was the true book reviews of people who had read this Cantemir’s work.

Fiind o personalitate care a creat în plan pluridisciplinar și interdisciplinar, Dimitrie Cantemir și-a manifestat potențialul intelectual în calitate de istoric, literat, geograf, muzician, culturolog, în toate domeniile lăsând valori incontestabile pentru spiritualitatea română și cea universală.

Trăind mulți ani în mediul turcesc și fiind o fire dornică de noi cunoștințe, eruditul autor a descris și a apreciat în unele din lucrările sale și numeroase valori etnice ale musulmanilor. “Prin Cantemir islamul a avut pentru prima oară în epoca modernă un cercetător și un judecător european din lăuntru lui” [1], opina, întemeiat, acad. Virgil Cândea. Una din acele lucrări este “Книга систима или состояние мухаммеданской религии” („Sistemul sau întocmirea religiei mahomedane”), elaborată inițial în limba latină de Dimitrie Cantemir la Moscova, la îndemnul și sub oblăduirea țarului rus Petru I. În „Sistemul sau întocmirea religiei mahomedane” autorul a relevat natura aceluiaș popor de credință diferită de cea a ortodocșilor, din care făcea și ei parte, cutumele și obiceiurile musulmanilor în general.

Evenimentul editorial al acestui volum, închinat, de altfel, lui Petru cel Mare, se producea la 22 decembrie 1722 la Sankt Petersburg. Un exemplar al acestei lucrări se păstrează în Sectorul carte rară și veche al BȘC „Andrei

Lupan” a AȘM (nr. de inventar 311971). Lucrarea avea un scop bine determinat: de a contribui la organizarea expediției lui Petru I în Persia, căci intențiile nevoalate ale țarului rus erau de a pune stăpânire pe Marea Neagră, de unde și războaiele dintre ruși și turci. Dar la acea vreme rușii cunoșteau prea puțin despre trecutul, prezentul și cutumele poporului turc, iar fostul domn al Moldovei, elaborând o astfel de lucrare, a analizat structura religiei mahomedane, ca dogmă oficială și ca fenomen folclorizant, viața spirituală a lumii islamice, revenind din nou la legende și superstiții, expuse mai înainte în „Istoria Imperiului Otoman”. Repertoriul legendelor populare, expuse în acest studiu, e însă mai larg, fiind completat cu analize docte despre literaturile orientale, pe care scriitorul și gânditorul nostru le studiasse temeinic, petrecând o bună parte din viața sa la curtea sultanului turc în calitate de capuchehaie.

Originalul latin „Sistema de religione et statu Imperii Turcici” al lui D. Cantemir a fost tradus în limba rusă, după cum reiese din ediția rusă, de către Ivan Ilinsky, secretarul savantului moldovean, un om erudit, absolvent al Academiei Teologice din Moscova, „un foarte bun cunoscător al limbii latine. El a lăsat, menționa acad. Ștefan Ciobanu, pe lângă traduceri, câteva încercări literare în versuri, nu tocmai reușite, și ca profesor de limbă rusă a trezit gustul pentru literatură la copiii lui Cantemir” [2], mai ales lui Antioh, adăugăm noi.

Dar să răsfoim volumul, pentru a ne face o imagine obiectivă despre ce prezenta o carte tipărită tocmai în 1722. Cartea începe cu o dedicație (p. 1-5), în care semnatarul – Cantemir – aduce elogiul lui Petru cel Mare. Urmează versuri, „ode” în limba latină, în care este glorificat, la rândul-i, însuși eruditul autor, „principele ereditar al Moldaviei”, de către celebritățile științifice rusești ale vremii: arhimandritul Theofilact (Lopatinsky), rectorul Academiei Teologice din Moscova, Ghedeon Vișnevețky, prefect la aceeași instituție. Odele respective conțin o seamă de epitete, exagerate pe alocuri, dar care revelează faptul că totuși consăngeanul nostru se bucura de o mare popularitate printre cărturarii ruși. În *Predoslovie* intitulată „Димитрий Кантемир любезнейшему читателю здравия” („Precuvântare către cititor”) autorul s-a străduit să-i insuflă acestuia, să-l convingă și pe această cale, că religia mahomedană nu este cea adevărată și că intenția de care s-a călăuzit în scrierea acestei opere este de a da „o ediție în stilul de jos și în limba proastă asupra religiei mahomedane și asupra ocârmuirii politice a poporului musulman”.

„Kniga sistima...” este alcătuită din șase cărți (părți), împărțite în capitole, așa cum avea savantul obișnuința să facă împărțirea materiei în operele sale.

În descrierea obiceiurilor populare autorul s-a oprit cu o deosebită atenție asupra fiecărui amănunt din viața otomanilor, căutând să explice unele datini și tradiții, indicând părțile lor pozitive, dar și pe cele negative. Sinodul Rus, sub auspiciile căruia s-a tipărit cartea lui D. Cantemir și care s-a așteptat la altceva, s-a îngrozit de cele scrise în ea. Probabil că nu l-au înspăimântat atât povestirile obscene, în care debordanta fantezie orientală își găsisese expresia cea mai desăvârșită, ci însuși tonul autorului, nota de simpatie care, așa cum consemna Ștefan Ciobanu, pe alocuri penetrează opera lui D. Cantemir [3]. Sinodul cerea „prealuminatului autor” să explice proveniența celor scrise – „din gura poporului de jos” – or sursa de inspirație e din înțelepții musulmani. „Și dacă autorul ne va da o asemenea scriere, se va tipări la începutul sau la sfârșitul lucrării” [4]. Decizia Sinodului Rus era semnată de către Gavriil, arhimandritul mănăstirii Sf. Ipatie, membru al Sinodului și director al tipografiei imperiale ruse.

La solicitarea Sinodului, D. Cantemir a scris „Un răspuns”, în care refuză, cu demnitate, să dea informațiile solicitate; clar că acele cerințe ale forului ecleziastic suprem l-au jignit peste măsură, întrucât tonul răspunsului său este categoric și sarcastic.

Studiind literatura axată pe subiectul temei noastre, am descoperit un volum, să-i zicem colectiv, avându-i în calitate de autori pe Sofronie Vraccansky și pe Dimitrie Cantemir, intitulat „Sistemele și religiile mahomedane”. Arhiepiscopul bulgar Sofronie Vraccansky (cu numele mirean Stoiko Vladislavov) a cunoscut studiul lui Dimitrie Cantemir „Sistemul sau întocmirea religiei mahomedane”, pe care, la 1805, l-a compilat și l-a introdus în partea a treia a „Cărții celor trei religii” («Книга за трите религии») [5], adică creștină, evreiască și mahomedană. „Sofronie a avut ocazia să studieze această lucrare deosebit de prestigioasă la București și a ales-o pentru a constitui cea de-a treia parte a tratatului său despre cele trei religii, fapt semnalat de mai multă vreme de cercurile științifice”, menționa în prefața traducerii comparative a lucrării cantemiriene îngrijitoarea ediției Ana Irina Ionescu [6]. Scopul lui Vraccansky, motivele care l-au determinat să traducă copios din Cantemir au fost mai multe: 1. Grija deosebită pe care a manifestat-o întotdeauna pentru cultivarea limbii naționale, pentru instruirea conaționaliilor săi; 2. Sofronie Vraccansky a fost primul prelat bulgar, care a introdus limba bulgară în slujba religioasă și avea nevoie de texte bune și veridice; 3. A oferit bulgarilor informații exacte despre principalele trei religii practicate în țara sa, pentru a dovedi astfel superioritatea confesiunii creștine.

Subliniem faptul că numele lui Dimitrie Cantemir „**nu este menționat nicăieri** pe parcursul lucrării (lui S. Vraceansky – subl. n. – C. S.-G.) și nici nu se precizează în nici un fel care sunt sursele ei” [7].

Dar să revenim la exemplarul păstrat în Sectorul Carte rară și veche al BȘC. Forțațurile lui conțin câteva note marginale, adevărate recenzii ale celor care au citit această lucrare. Pe un forțat depistăm un astfel de comentariu: ”Хозяину приношу благодарность, хотя и следует читать, а токмо и не заблуждать” („Stăpânului (adică autorului – n. n. – C. S.- G.) îi aduc mulțumiri, deși trebuie citit, dar nu și de comis erori”). Acel care-i aducea mulțumiri savantului pentru carte, își nota doar inițialele: ”R. Î. Î. K.” și anul când a făcut „recenzia” – 1799, adică de la tipărirea lucrării trecuseră deja 77 de ani, iar cartea își găsea și avea cititorii săi. Mai jos e inserată o altă notă marginală a unui cititor supărat, asemenea „băgătorilor de seamă” de la Sinodul Rus: ”Эту книгу без чтения можно препроводити в печь” („Această carte fără a fi citită se poate arunca în sobă”). Nu se lasă mai prejos și un altul, care, de asemenea, nu e de acord cu ceea ce a scris principele și ex-voievodul Țării Moldovei în cartea sa. Cu siguranță că acel cititor, supărat nevoie mare, totuși a citit lucrarea: „И я согласен бросить сию книгу в свиный смрадный кал” („Și eu sunt de acord de aruncat aceasta carte în bălegarul plin de duhoare al porcilor”). Toate însemnările sunt scrise cu cerneală neagră, citeț, de diverși posesori, dar fiecare notă poartă în sine o încărcătură aparte, individuală, conform mentalității și culturii celui care, cel puțin a răsfoit-o, apoi a și studiat-o.

Pe un alt forțat o însemnare ne vorbește despre posesorii volumului: „Из книг Галконскаго села Священника Отца Иоана Кузовника” („Din cărțile satului Galkonsk ale Preotului Părinte Ioann Kuzovnikov”).

Mai jos o altă mână a notat o întreagă genealogie – chiar e intitulată „Rodoslovie”: ”Род мой происходит как сколько мне известно от казаков служивших в городе Верхотуре с начала семнадцатого века” („Neamul meu provine, după cum îmi este cunoscut mie, din kazaci care au slujit în orașul Verhotura de la începutul secolului al șaptesprezecelea”). În continuare, posesorul cărții notează că străbunul său avea un fiu – Danilo, iar pe străbun îl chema Gavriil. Danilo, în anul de la facerea lumii 7192, iar de la Hristos 1684, a fost făcut paraclisier, după cum a aflat dintr-un hrisov. Dânsul a avut 4 fii și 2 fiice, care sunt enumerați : primul – Danilo, al doilea Avraam, al treilea – Gavriil, al patrulea – Afanasii. Aici arborele genealogic se întrerupe.

Pe primul forțat, la deschiderea cărții, se mai găsește o însemnare, nedată de altfel, scrisă de asemenea cu cerneală neagră; textul ei e redactat

cu mai puțină acuratețe și sună în felul următor: „Татары хвалят эту книгу, ибо она потворствует их страстям, иначе сказать – татарам по зубам”. Deci această notă, în esență tatarofobă, dar și celelalte pe care le-am descifrat în rândurile de mai sus, ne demonstrează actul de receptare a lucrării cantemiriene de către cititori; aceste „microrecenzii” fiind un mod de interpretare a operei literare. Cei care au scris porneau de la mentalitatea și conștiința, nivelul de cultură și de civilizație pe care-l posedau.

În spațiul nostru românesc, în secolul al XIX-lea Constantin Negruzzi proiectase la 1838 o ediție românească a tuturor operelor lui Dimitrie Cantemir, pledoarie rămasă nerealizată [8]. Iar B. P. Hasdeu a citat lucrarea lui Dimitrie Cantemir în studiul său „Istoria toleranței religioase în România” [9]. Totuși, în patrimoniul cultural românesc, în pofida mai multor încercări, lucrarea cantemiriană despre care am vorbit în rândurile de mai sus, a fost publicată în traducere românească abia la 155 de ani după apariția sa [10]. Iar în Moldova sovietică acest volum al lui D. Cantemir n-a cunoscut, regretabil, nici o ediție.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. CÂNDEA, Virgil. Studiu introductiv. In: CANTEMIR, Dimitrie. *Opere complete*. Vol. I. Divanul. București, 1974, p. XL.
2. CIOBANU, Ștefan. *Dimitrie Cantemir în Rusia*. București, 1925, p. 15.
3. Ibidem, p. 43.
4. CIOBANU, Ștefan, op. cit., p. 43.
5. IONESCU, Ana Irina. Prefață. In: VRACEANSKY, Sofronie; CANTEMIR, Dimitrie. *Sistema și religia mahomedană. Cartea celor trei religii*. Partea a III. București: Universal Dalsi, 2000, p. 6-7. Trezește nedumerire faptul că acel care a plagiat și a tradus din opera lui D. Cantemir este plasat în acest volum în calitate de autor pe primul plan (n. n. – C. S.- G.).
6. Ibidem, p. 8.
7. Ibidem, p. 9.
8. DUȚU, Al. Opera lui Dimitrie Cantemir în cultura română modernă. In: *Viața românească*, 1973, nr. 9, p. 6-13.
9. HASDEU, B.P. *Istoria toleranței religioase în România*. București, 1868, p. 57.
10. CANTEMIR, D. *Sistemul sau întocmirea religiei mahomedane*. Ed. îngr. și trad. de V. CÂNDEA. București: Minerva, 1977.

REVISTA „BASARABIA ECONOMICĂ”

ION ȘPAC

BȘC „Andrei Lupan”

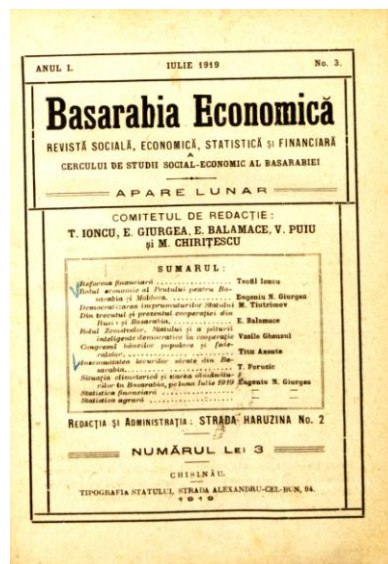
„Basarabia Economică: revistă socială, economică, statistică și financiară” constituie o sursă informațională de prestigiu referitoare la perioada imediat după Unirea Basarabiei cu România din 1918. Creșterea economică și ridicarea nivelului de trai a populației basarabene din perioada dată era o problemă de mare responsabilitate. Studiul vine să fixeze evenimentele din ținut pe tot parcursul anilor respectivi, să înregistreze toate aspecte de conținut, toți participanții la evenimente etc., contribuind astfel la implementarea în circuitul științific a documentelor rezervate în paginile revistei.

The journal „Basarabia Economica: revista sociala, economica, statistica si financiara” is a prestigious periodical in the period immediately following the Union of Basarabia with Romania in 1918. Economic growth and rise in living standards of Basarabia population was a very demanding task in that period. All aspects of Basarabia life during the mentioned period: events, participants, etc. were shown in this study. The documents reflected in the pages of the journal „Basarabia Economica” are the valuable sources of scientific information.

Ediția 1919-1923

La începutul sau mijlocul anilor 60 ai secolului XX, pe când Anton Novac devenise șef al serviciului Literatură secretă al Bibliotecii Republicane „N.K. Krupskaia” (azi Biblioteca Națională a Republicii Moldova), pentru prima dată mi-a pus la îndemână câteva numere ale revistei „Basarabia economică”. Era o încălcare a regimului din acei ani. Anton, pregătind următoarea porțiune de carte pentru a o da la maculatură (la intervenția șefilor de sus), mi-a cerut părerea despre faptul ce s-ar putea face pentru a păstra edițiile bănuite ca dăunătoare...

S-au scurs zeci de ani. S-au schimbat timpurile. După investigațiile efectuate pe marginea mai multor reviste basarabene din perioada interbelică:

„Arhivele Basarabiei”, „Școala basarabească”, „Viața Basarabiei” ș.a. mi-am amintit de cazul semnalat anterior și m-am gândit că ar fi bine să revenim la ediția cu pricina și să luăm cunoștință de motivele ce incomodau adepții regimului.

Iată-ne deci față-n față cu colecția anului întâi al „Basarabiei economice: Revistă socială, economică, statistică și financiară a cercului de studii social-economice a Basarabiei” (1919). Din foaia de titlu a Nr. 1 (iunie) depistăm că ediția apărea lunar și că era condusă de „Comitetul de redacție”: T. Ioncu, E. Giurgea, E. Balamace și V. Puiu, iar începând cu numărul doi al revistei din același prim an 1919, în comitet este inclus și numele M. Chirițescu.

De la bun început se simte că revista se edita în condiții nefavorabile. Deja în numărul patru (1919) editorii se adresează către cititori: „Greutățile enorme, pe care le avem de întâmpinat cu scoaterea acestei reviste ne fac să apelăm la bunăvoința dvs. și să vă rugăm a ne trimite costul abonamentului, pentru ca să putem face și noi față tuturor acestor greutăți, și fără nici un beneficiu personal a ne putea ajunge scopul național, pe care-l urmărim, de a răspândi pe cât mai mult posibil și a populariza chestiunile de economie națională. În speranța că țelul ce-l urmărim corespunde într-un tot convingerilor dvs. Vă rugăm a primi deosebita noastră considerațiune.” Semnat: Președintele cercului economic al Basarabiei Teofil Ioncu. Director E. N. Giurgea. 1919, sept. 12, Chișinău, str. Haruzina nr. 2.

Drept rezultat, următoarele numere 5-6 (sept.-oct.), 7-8 (noiembr.-decembr.) 1919 și numerele 9-10 (ian.-febr.), 11-12 (mart. – apr.) 1920, au apărut dublate.

Programul de activitate

Din cele relatate observăm că revista a luat ființă imediat după Unirea Basarabiei cu România din 1918, după 106 ani de viață sub dominația rusească, regim care a făcut schimbări pe țărmul economic și social. Anume aceste schimbări au și chemat la viață revista cu pricina. În cuvântul de început, intitulat „Apel”, comitetul redacțional consemnează următoarele: „Tot ce s-a lucrat aci în direcția socială și economică s-a făcut prin prisma rusească, prin prisma străinismului, care, după cum era natural să fie, nu putea să folosească populațiunii moldovenești de baștină, ci numai elementului străin, superpus, care a căutat pe această cale, să subjuge complet tot ce nu era rusesc în Basarabia, și să ridice atât pe cale socială, cât și pe cale economică toate felurile de populațiune, afară de moldoveni, populațiuni, ce erau importate de prin toate unghiurile marii Rusii și colonizată aici.

Odată cu schimbarea, care s-a produs, prin „trecerea” Basarabiei la România, noi, cei care am fi în stare, avem datoria ca în comun, să ne punem slabele noastre puteri, ca încetul cu încetul, să ajutăm la ridicarea economică și socială a populației iubitoare de patria în care trăiește din această nouă provincie, alipită la sânul patriei mame. (Deci s-au făcut schimbări), pe care nu toți românii le cunoaștem, și pe care avem datoria absolută de a le cunoaște spre a vedea, ce este bun în ele și, ce este rău, ce poate fi în interesul și ce poate fi în detrimentul poporului românesc din această nouă provincie (p. 1)... De aceea am crezut, (continuă semnatarii), că este absolut necesară formarea unui cerc economic-social basarabean, format din elementele, care să se însărcineze a studia și a da la lumină tot ce s-a făcut de către străini pe acest tărâm în timpul dominațiunii lor, precum și situațiunea actuală a lucrurilor, căutând a arăta ceea ce lipsește, și care ar fi absolut necesar de făcut pentru a putea ridica cât mai repede nivelul economic și social al Basarabiei.

(În acest plan) toți bunii români avem îndatorirea de a cerceta cât mai amănunțit situațiunea economică a acestei provincii, mai cu deosebire pentru motivul, că aci ne găsim într-un centru, unde întreaga activitate comercială și industrială se găsește pe mâna străinilor...

În prezenta noastră revistă, (continuă autorii), vom lăsa loc tuturor articolelor cu caracter general, tuturor sfaturilor bune, tuturor îndrumărilor folositoare pentru noi, venite din partea tuturor acelorora, care judecă și gândesc românește, și care doresc binele celor două milioane de moldoveni, care 106 ani au stat în cel mai grozav întuneric, pe care o națiune și un popor civilizat și-l poate închipui.

Prin articolele publicate în ea și prin consfăturile ce vor avea loc la ședințele cercului, se va căuta să se realizeze legătura de interese între Basarabia și Țara-mamă, căutându-se pe cât posibil mai mult a găsi punctele comune și a înlătura interesele protivnice întregii cauze românești. Având în vedere deci toate aceste motive, credem, că este de datoria noastră de români, de a ruga pe toți, care voiesc, să fie folositori țării lor, de a ne ajuta cu cuvântul și cu munca spre a duce această lucrare, începută, la bun sfârșit. Având în vedere, pe lângă toate acestea, și greutatea materiale căroră trebuie să le facem față, sperăm că nu jignim pe nimeni, dacă i-am ruga să ne dea tot sprijinul material posibil, de care avem absolută nevoie...

Bazați pe acest sprijin moral și material, pe care sperăm a-l căpăta de la orice bun român, pășim cu încredere înainte, având convingerea că oricât de puțin am putea cu toții contribui în această direcție, totul va fi însă spre binele și fericirea Basarabiei” (P. 2-3)

Unele aspecte de conținut

Astfel, cu mici omiteri, am reprodus programul de activitate al colegiului redacțional. Din cele de mai sus se simte clar voința, curajul, patriotismul, dar, totodată, și marea îngrijorare ale fondatorilor revistei. Teama aceasta se reflectă și din însăși faptul că majoritatea articolelor ce populează paginile revistei din primul an de activitate (iunie-decembrie 1919 și ianuarie-aprilie 1920) sunt semnate de aceiași T. Ioncu, E. Giurgea, E. Balamacea, V. Puiu și M. Chirițescu – membri ai comitetului de redacție. Printre autorii din afara comitetului figurează: Max. Popovici (Nr. 1. - P. 33-38); Pavel Grosul, medic veterinar (Nr. 2. - P. 31-34); M. Tiutrimov (Nr. 3. - P. 18-29); Vasile Ghenzul (Nr. 3. - P. 29-58), cu un solid studiu „Din trecutul și prezentul cooperăției din Rusia și Basarabia”; T. Porucic (Nr. 3. - P. 59-62), cunoscut specialist în domeniul geologiei și geografiei, care, în cazul dat, vorbește despre „Însemnătatea lacurilor sărate din Basarabia”; D. I. Ștefănescu (Nr. 4. - P. 60-65) și încă câțiva alții. Toată povara editării cădea însă pe spatelul fondatorilor revistei. Ca să ne conducem și să pătrundem în esența și conținutul activității lor, reproducem în continuare câteva din titlurile articolelor, studiilor și documentelor statistice.

Primul autor al primului articol din numărul întâi al revistei analizate este Eugen N. Giurgea, care ne informează despre „Importanța economică a Basarabiei pentru România” (P. 3-9), semnalând: „Basarabia..., reîntorcându-se iarăși la Patria-mumă a adus cu dânsa câmpii mănoase, livezi și pomi, vii și lacuri pline cu tot felul de pești, care vor constitui în viitor pentru dânsa ca și pentru țara românească, întregă, un mare izvor de bogăție națională” (P. 3). În încheiere autorul concluzionează: „Din toate acestea putem vedea, deci, că noua provincie este un tezaur de bogăție pentru noi, și nu trebuie neglijat nimic, nu trebuie a lăsa la o parte nici un sacrificiu din partea noastră, pentru ca să ridicăm din toate puterile noastre și din toate punctele de vedere, Basarabia, convingși fiind, că vom face și opera economică și națională” (P. 9).

După această constatare a importanței economice a Basarabiei pentru „Patria-mumă”, el, Eugen N. Giurgea, prezintă câteva articole consacrate situației concrete din Basarabia acelor timpuri: „Situația agricolă a Basarabiei din primăvara anului 1919 (Nr. 1. - P. 26-33), „Problema industriei viitoare a Basarabiei” (Nr. 2. - P.6-14), constatând că primele industrii care „vor putea lua ființă vor fi... ceea, ce sunt în legătură cu agricultura, ca băuturile, paste de făinoase, conservele alimentare, celuloza, hârtia, cimentul, lumânările” (Nr. 2. - P.10). Numărul mai conține și alte 20 de articole: „Importanța și

legăturile economice viitoare ce trebuie să existe între România și Ucraina (Nr. 2. - P. 35-40), „Situția climaterică și agricolă a Basarabiei pe luna iunie 1919 (Nr. 2. - P. 41-44), „Rolul economic al Prutului pentru Basarabia și Moldova” (Nr. 3. - P. 10-17), „Situția climaterică și starea semănăturilor în Basarabia în luna iulie 1919” (Nr. 3. - P. 62-67), „Observațiuni generale asupra situațiunii inventarului mort pe toate felurile de proprietăți din Basarabia în anul 1919” (Nr. 4. - P. 44-49), „Importanța înființării unei societăți de navigație în Basarabia” (Nr. 4. - P. 49-56), „Situția climaterică și agricolă a Basarabiei în cursul lunii august 1919” (Nr. 4. - P. 69-73), „Capitalul național în diferitele aranjamente economice”(Nr. 5-6. - P. 4-8), „Situțiunea generală a morilor din Basarabia pe anul 1919” (Nr. 5-6. - P. 32-35). Înainte de a pune punct enumerării articolelor lui Eugeniu Giurgea, publicate în primul an al existenței revistei consultate, considerăm că nu trebuie să rămână fără atenție încă două studii, care au menirea să familiarizeze cititorul cu situația, condițiile de trai ale populației basarabene din anii 1901-1913 și 1918-1919. Acestea sunt: „Prețul mijlociu al diverselor produse de proveniență animală sau vegetală precum și al animalelor vii în Basarabia pe anii 1901-1913 și 1918-1919” (Nr. 7-8. - P. 8-21) și „Salariul mijlociu al lucrătorilor agricoli din Basarabia ce s-a plătit în perioada anilor 1901- 1913 și 1918-1919 în lei și bani” (Nr. 7-8. - P. 21-26). Remarcabil e faptul că ambele materiale constituie niște analize competente ale unui șir de aspecte-componente ale proceselor de creștere și realizare a diverselor animale: cai, boi, vaci, oi, porci, păsări etc. Operând de fiecare dată cu cifre concrete, referitoare la costul fiecărei unități (cai, porci, vaci, oi etc.), s-a luat în discuție, detaliat, costul aratului, semănăturii, al transportului, al întreținerii oilor (lâna, brânza), păsărilor (ouăle, puii), etc., salariul lucrătorilor agricoli în diferite anotimpuri, măsura în care aceste salarii satisfac necesitățile lor. Astfel, abordând diferite aspecte din activitatea agricultorilor din Basarabia acelor timpuri, autorul a reușit să creeze adevărate tablouri din viața unei pătri sociale dintre cele mai numeroase și, probabil, mai umilite. În continuare s-ar cuveni să spunem câteva cuvinte și despre protagonistul nostru. Din păcate însă deocamdată nu cunoaștem nimic despre viața lui, decât faptul că pe acele timpuri când scria pentru „Basarabia economică” era directorul Statisticii regionale (Nr. 1 din 1923. - P. 61).

Al doilea autor după numărul dar și calitatea articolelor publicate în paginile revistei date din anul 1919, este Teofil Ioncu, prezent cu 20 de materiale. Primul – „Impozitul pe venit în Basarabia” (Nr. 1. - P.9-17) - ne-a atras atenția prin descrierea istoricului impozitului pe venit în Rusia, introdus parțial în 1812, sub forma dării procentuale progresive asupra averilor

imobiliare. Această dare însă a fost suprimată în anul 1819. Mai târziu, începând cu anii 1860-1870, apoi în 1891 și în 1907, chestiunea introducerii impozitului pe venit fusese pusă în discuție în mai multe rânduri, ca în fine, la 6 aprilie 1916, problema să fie rezolvată prin lege (p. 10). Pentru doritorii de a pătrunde în esența legii, semnalăm că autorul vine în fața cititorului cu diverse explicații și informații cu privire la implementarea legii în practică, ceea ce reprezenta minimumul de existență. Cum se schimba acest minim și care erau principiile acestor schimbări, care era și cum se schimba situația impozitului pe venit în diferite localități (în anul 1918) ale Basarabiei, este reflectat în diverse tabele statistice.

Următorul articol - „Asigurarea publică” (Nr. 1. - P. 21-26) - care prin conținutul său întregeste volumul informației cu privire la modul și nivelul de trai al populației basarabene, se deosebește și el prin faptul că demonstrează convingător necesitățile asigurărilor obligatorii și, în general, a diverselor măsuri menite să ușureze povara celor căzuți la nevoie (din cauza calamităților naturale și a altor incidente).

Pentru informarea detaliată a cititorilor cu privire la aportul lui Teofil Ioncu adus la editarea revistei, punem la dispoziția cititorului încă câteva din cele 20 de articole semnate de el pe parcursul anului 1919: „Reforma financiară” (Nr. 2. - P. 1-5; Nr. 3. - P. 1-10); „Țarul Nicolae I ca financiar” (Nr. 2. - P. 28-31); „Creditul de bancă în Basarabia” (Nr. 4. - P. 1-26) – un studiu complex care se impune nu doar prin volumul informației statistice (14 tabele), ci și prin complexitatea analizei: „Banca statului”, „Banca obștească a orașului”, „Băncile comerciale, particulare”, „Societățile de credit reciproc”, „Banca agrară de stat a nobilimei”, „Ce sunt zemstfele în Basarabia” (Nr. 4. - P. 35-44); „Istoria și importanța impozitului indirect în sistema de impozite rusești” (Nr. 5-6. - P. 8-12); „Fosta Republică Democratică Moldovenească: Proiectul Financiar al Ministerului de Finanțe al fostei Republici Moldovenești” (Nr. 7-8. - P. 41-48) și „Industria zahărului” (1920. - Nr. 11-12. - P. 1-24).

Credem de cuviință să ne oprim asupra unui moment esențial. Pe lângă cele relatate anterior despre Teofil Ioncu, ar fi bine să informăm cititorii despre faptul că acest om de știință ne-a mai pus la dispoziție foarte multe tabele statistice, informație dintre cele mai relevante, care caracterizează situația economică din Basarabia acelor timpuri la maximă exactitate (vezi Nr. 1. - P. 39-46; Nr. 2. - P. 48-71, din anul 1919). Mai semnalăm că protagonistul nostru îndeplinea funcția de președinte al cercului economic al Basarabiei. În orice caz, anume astfel își semnează dumnealui adresarea către cititori de la începutul numărului 4 al revistei din 1919, despre care

mărturiseam anterior. Deci, este vorba despre o personalitate notorie despre care este logic să cunoaștem ceva mai mult. Reproducem, cu unele omiteri, nota biografică din cartea „Figuri contemporane din Basarabia” (Ch., 1939): „Ioncu Teofil... s-a născut în anul 1885, 22 iulie, în satul Olișcani, jud. Orhei. A urmat Institutul Superior din Moscova și Școala Superioară Comercială la Universitatea din Leipzig. Participă la toate congresele cooperatiste din Basarabia, Odesa și Moscova, făcând propagandă românească. În 1913, grație îndemnului d-sale, sătenii din Olișcani construiesc o școală moldovenească, cea dintâi în Basarabia.

A fost membru al comisiei pentru naționalizarea școlii basarabene, secretar al congresului țărănesc în maiu 1917, delegat al partidului național ca scrutător în Rada Ucraineană din Kiev, unde a fost și delegatul moldovenilor la congresul naționalităților din Rusia... A fost președinte al partidului național în 1917, deputat în „Sfatul Țării” și ministru de finanțe în Republica Moldovenească..., deputat în primul parlament al țării, membru și președinte al Casei Noastre, comisar și cenzor pe lângă Camera de Comerț din Chișinău, cenzor la Casa Autonomă a Monopolurilor Statului..., inițiatorul revistei economice „Basarabia economică”..., în 1920 a organizat Banca Basarabiei. A fost profesor la gimnaziul din Orhei. Decorații: ordinul „Regele Ferdinand” în gradul de Comandor și „Steaua României” în gradul de ofițer”. Doritorilor de a cunoaște mai multe amănunte din viața și activitatea protagonistului de față le sugerăm să consulte și articolul scriitorului și publicistului Iurie Colesnic intitulat „Theofil Ioncu” publicat în volumul 6 al serialului „Basarabia necunoscută”, (Ch., 2005. - P. 116-137).

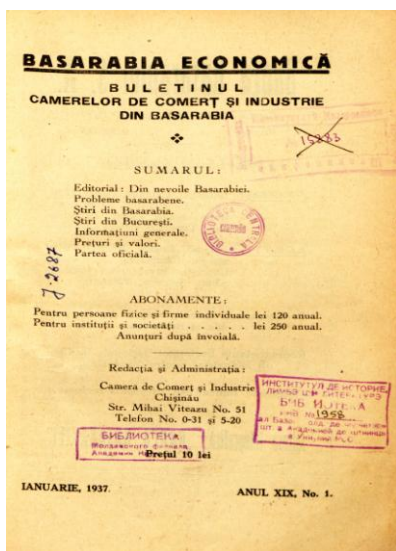
Îi punem la curent pe cititorii noștri cu faptul că în bibliotecile chișinăuene lipsesc numerele 3-6 (iulie-decembrie) din anul 1920, iar din 1921 nu există nici un număr. O explicație ar fi perioada de criză prin care trecea revista.

Dificultăți editoriale

Greutățile de care s-au ciocnit editorii, (semnalate și anterior), se pot intui din faptul că au fost impuși să modifice programul, concepția, periodicitatea revistei. În primul rând, numerele din anul al treilea (1922) poartă un titlu modificat: „Basarabia economică, socială și financiară”, celelalte determinative, din primii ani de ediție, „Revistă economică, statistică și financiară a cercului de studii social-economice a Basarabiei”, fiind șterse. În al doilea rând, aproape completamente a fost schimbat comitetul de redacție, în componența căruia intrau: Corneliu Antonescu, Gh. Ivănuși, Mihail Gusacov și Eugeniu Giurgea, ultimul doar făcând parte din

conducerea revistei primilor ani de existență, în al treilea rând, s-a schimbat periodicitatea ediției, apărând de la această dată, trimestrial.

Atragem atenția cititorilor că toate aceste modificări sunt reproduse de pe foaia de titlu al numărului 1 din anul 1922. Mai multe detalii speram să aflui din „Precuvântarea” acestui prim număr semnată de „Comitetul de redacție”. Editorii au comunicat însă că „greutățile noastre financiare pe care le avem față de enorma scumpire a hârtiei și a tiparului, a făcut ca să întrerupem apariția vechei reviste” (P. 1), fără să precizeze de la ce număr și an, cât a durat stagnarea, etc. În orice caz, după anul 1923, revista lipsește din bibliografiile de specialitate chișinăuene și bucureștene, fapt ce ne face să concluzionăm că, începând cu anul 1924, revista și-a întrerupt existența. Fapt regretabil, căci, consultând ultimul număr (Nr. 4) din 1923, după care a urmat o stagnare de 23 de ani, te convingi că editorii s-au sacrificat foarte mult.

Materialele următoare din numărul respectiv vin să mărturisească despre faptul că dacă revista supraviețuia, se putea întâmpla ca și soarta Basarabiei să fie alta. Reproducem câteva titluri de articole-studii, care semnalează situația din ținut: „Criza de combustibil în Basarabia și mijloacele de ameliorarea ei” de A.M. Manuilov (P. 1-18), „Utilitatea aplicării legii burselor de comerț în Basarabia”, „Creditul industrial în Basarabia”, ambele de Eugeniu Giurgea (P. 48-57), „Importanța Camerelor de Comerț în dezvoltarea activității economice basarabene” de

Corneliu Antonescu (P. 58-71), ș.a. Aceste documente, și în special ultimul, dezvăluie „necesitățile și dezavantajele actualei vieți economice basarabene, dezavantaje și necesități care împiedică dezvoltarea activității economice” (P. 60).

Ediția 1936-1940

În urma greutăților și dezavantajelor semnalate anterior a apărut o situație enigmatică. Lumea nu știa ce se întâmplă... Au trecut mulți ani, pentru ca într-o zi să apară un răspuns: în septembrie 1936 revista, cu un titlu puțin modificat - „Basarabia economică: Buletinul Camerelor de Comerț și Industrie din Basarabia” (Nr. 9), fără a fi indicat comitetul de redacție,

periodicitatea sau altă informație, văzu din nou lumina tiparului. Atenționăm cititorii că majoritatea materialelor, spre deosebire de ediția din 1919-1923, apăreau fără semnătura autorilor. Apare întrebarea firească: ce reprezintă ediția din 1936? O nouă revistă sau o continuare a periodicei cu același titlu din 1919 ? Consultarea copertelor, foilor de titlu și întregului cuprins al numerelor din septembrie-decembrie 1936 n-au limpezit starea de lucruri. Răspunsul a venit în rezultatul consultării numerelor din următorii ani. Așa, spre exemplu, pe foile de titlu ale revistei din 1937, spre deosebire de cele din 1936, în partea de jos a paginii este fixată informația: „Ianuarie 1937, anul XIX, Nr.1”, care vine să rezolve nedumerirea: este vorba de o singură revistă, editată cu întreruperi, nicidecum de două.

Concluzia precum că este vorba despre o singură revistă poate fi dedusă nu doar din informația editorilor (de pe foaia de titlu), ci și din materialele publicate în ambele variante ale revistei, din problemele abordate, cât și din scopul ei, formulat în prima parte a acestui studiu. Totodată există și esențiale divergențe. În varianta revistei din anii 1919-1923 problemele economice din Basarabia se studiau prin prisma unui autor, prin analiza situației într-un domeniu concret, fie cultivarea diverselor culturi agricole (grâu, porumb, fructe etc.), fie realizarea producției dobândite sau prelucrarea mărfurilor respective etc. Pe când în partea a doua a revistei (din anii 1936-1940), pe prim plan se află studiile efectuate la nivel de stat, de instituții specializate, cum ar fi Camerele de Comerț și Industrie, Oficiul registrului comerțului etc., care, în mod sistematic, adună, sistematizează și analizează informația economică, legată de diverse aspecte de producere, de prelucrare, de vânzare a mărfurilor de care dispune ținutul basarabean. Toate aceste documente, sistematizate în diferite forme: de studii documentare, de tablouri statistice, dări de seamă la diverse niveluri administrative etc., se publicau fără semnătura autorilor, doar cu numele instituției respective. În paralel cu aceste documente, să le numim oficiale, revista publica, desigur, un număr considerabil de articole informative cu privire la situația economică din ținut, de cele mai multe ori după județe. Astfel, potențialii cititori, răsfoind revista, aveau să se familiarizeze cu multe articole, schițe, studii legate de economia Basarabiei: „Recolta și valorificarea cerealelor în Basarabia”, „Cum se combate specula la Cahul”, „Exportul de vite din Basarabia”, „Situația industriei din județul Hotin”, etc.

După această prezentare a publicației studiate, să revenim la structura ei.

Structura ediției 1936-1940

Pentru a lua cunoștință de acest aspect al revistei din anii 1936-1940 este necesar să reproducem, cu mici omiteri, cuprinsul ei, din septembrie (Nr. 9) 1936, care, în linii generale, exprimă modul de constituire a ediției în ansamblu:

1. Editorial: Basarabia săracă
2. Prețurile de producție și prețurile de consumare
3. Piața cerealelor în Basarabia
4. Piața fructelor în Basarabia
5. Știri din București. (Știri din Basarabia)
6. Chestiuni generale: Problema economiilor particulare
7. Informațiuni economice: Interne. Externe
8. Partea oficială (care, de fapt, constituie partea a doua a „Buletinului...”)

Tot pe versoul copertei găsim informația necesară pentru perfectarea abonamentelor, cât și pentru a întreține relații de colaborare cu cititorii: „Redacția și Administrația: Camera de Comerț și Industrie. Chișinău, Str. Mihai Viteazul nr. 51, tel. nr. 0-13 și 5-20. Prețul lei 10”.

Este necesar să constatăm că titlurile enumerate, cu mici modificări și esențiale concretizări, caracterizează întreaga perioadă de activitate a revistei-buletin. În special cele spuse se referă la „Partea oficială” (punctul 8), cea mai complexă a Buletinului..., care cuprinde diverse cercetări ce se referă la domenii de activitate ale instituțiilor economice basarabene după județe și ramuri, cum sunt: Actele Oficiului Registrului de Comerț; Tablouri de acte notariale; Polițe protestate; Bilanțuri de activitate ale Băncilor etc. La aceste momente vom mai reveni.

Așadar, prima parte a „Buletinului...” (punctele 1-7) are menirea să reflecte relațiile colectivului redacțional cu cititorii, să prezinte situația economică din țară, în special dintr-o regiune a ei, Basarabia, să informeze muncitorii, să-i țină la curent cu toate schimbările, modificările de care are nevoie economia și industria basarabeană după cei 106 ani de stăpânire rusească.

„Basarabia săracă”

Se știe că problema sărăciei în Basarabia este una veche de tot, de secole. Iată de ce ni se pare foarte logic faptul că autorul cuvântului introductiv, cu titlul „Basarabia săracă”, încearcă să pătrundă în esență și să dezvăluie pricinile acestei sărăcii. Punând la îndoială teoria „...caracterul agricol al

economiei basarabene determină sărăcia în care se sbate nu numai plugarul nostru, dar toate clasele componente ale trupului ei social” (P. 1), autorul colectiv, fără a contesta însemnătatea industriei în economia regiunii respective, constată că agricultura basarabeană a ajuns într-o stare de decădere în urma reformei agrare și a crizei economice de la 1930, iar Camerele de Comerț nu au știut să lupte, unificându-și forțele. Aceste concluzii se argumentează cu exemple relevante, printre care sunt următoarele: „Pentru ce Camera de Comerț din Cahul ani de zile luptă pentru reorganizarea pe baze raționale a navigației pe Prut și nu reușește? Pentru ce Camera de Comerț din Tighina luptă ani de zile pentru construirea unei șosele pe distanța Chițcani-Tighina (12 km) de la care depinde o mai bună realizare a celor 3-4 mii de vagoane fructe, cât le strânge anual acea regiune, și nu reușește? Și multe alte „pentru ce?” (vezi P. 3) la care, confirmă colegiul de redacție, se poate da un singur răspuns: „Pentru că Camerele de Comerț din Basarabia n-au știut să lupte cu forțe unite...” (P. 3). De aici și concluzia autorului: „Salvarea e în Federalizarea Camerelor de Comerț basarabene, pentru a duce o luptă mai efectivă în apărarea drepturilor sale”.

Nu avem nimic împotriva mobilizării puterilor pentru un trai mai decent. Viața basarabenilor de azi ne demonstrează această necesitate cu prisosință. Și totuși, autorul articolului „Basarabia săracă”, la finele paginii a doua, constată că „Centrul însă n-a înțeles această împrejurare și nu a acordat atenția cuvenită provinciei noastre” (P. 2-3). De ce oare centrul n-a înțeles... și nu a acordat atenția cuvenită...? S-a creat o situație echivocă, din care se poate intui că autorii articolului nu au avut curajul să spună tot adevărul sau, poate, nu cunoșteau îndeajuns istoria Basarabiei? Iată un moment istoric cunoscut de toată lumea în etate. În anii 1950-1960, când monumentul lui Ștefan cel Mare încă își afla locul imediat la ieșirea din parc, trecătorii ce ieșeau din teritoriul respectiv citeau pe spatele lui Ștefan o frază măgulitoare despre domnitorul Moldovei, în care erau și cuvintele: „Бессарабия расположена на перекрестке всех бед”, după care urma semnătura Nicolai Karamzin. Țin minte, fraza aceasta karamzineană trezea pe acele timpuri discuții aprinse în rândurile tineretului. Era evident faptul că ea, fraza, nu exprimă nimic nou, că ea constituia nu altceva decât o traducere a expresiei „Basarabia se află la răscrucea tuturor relelor”, care, în repetate rânduri, se întâlnea în scrierile cronicarilor noștri Grigore Ureche, Miron și Nicolae Costin ș.a. Dar care să fie tălmăcirea acestui slogan? Sensul cel mai sigur era și mai rămâne că „stăpânii” la diferite etape ai acestui ținut basarabean nu credeau și nici nu puteau crede în ziua de mâine a acestei stăpâniri. Nu erau siguri că mâine-poimâine acest teritoriu nu va trece în stăpânirea turcilor,

tătarilor, ungarilor, rușilor, ucrainenilor, românilor etc. Or, traiul băștinașilor în astfel de împrejurări nu putea avea nici o perspectivă, căci, toți așa-numiții stăpâni, aveau scopul să-și sporească averea proprie, de unde și zicala proverbială: „Veneau în opinci și plecau în cizme de calitate” ! Iar problema dezvoltării, ținutului basarabean nu interesa pe nimeni. Nu se făceau alocații de capital pentru careva construcții de perspectivă. Populația băștinașă era strâmtorată, dându-li-se mari privilegii veneticilor, deseori mânați și aceștia în Basarabia cu forța.

Din cele relatate putem concluziona că responsabilii articolului-prefață „Basarabia săracă” au dreptate când afirmă că primul factor al sărăciei provinciei noastre „este desigur pierderea în 1917 a debușeelor vechi ale producției noastre”, iar cel de-al doilea „este factorul geografic care a contribuit în mare parte la izolarea economică a Basarabiei; vorbim anume de situația de periferie geografică și economică a provinciei” (P. 2) și „nicidecum caracterul „eminamente” agricol al provinciei” (P. 3). În cazul factorilor care contribuiau la sărăcirea de mai departe a Basarabiei se cere să adăugăm că atunci când autorul afirma că „Centrul însă nu a înțeles această împrejurare și nu a acordat atenția cuvenită provinciei noastre” (P. 2-3) dânsul a scăpat din vedere că „atenția cuvenită” n-a fost acordată nu din cauza faptului că centrul „n-a înțeles împrejurările”, ci pentru că cunoștea foarte bine situația în care se afla, nesiguranța, despre care vorbeam anterior, posibila tecere a Basarabiei la alți „stăpâni”, care, și ei, nu aveau să acorde atenția cuvenită ținutului respectiv, din aceeași cauză – nu cunoșteau termenul de stăpânire! Iată, spre exemplu, cum a apreciat C. Stere, cel mai bun cunoscător al situației Basarabiei și a poporului basarabean imediat după Unirea cu Patria-mamă din 1918. În discuțiile sale politice „Aparențele și realitățile „Cazului Stere” autorul notează: „Nu se poate imagina, în adevăr, un faliment mai lamentabil decât regimul de „mână forte”, inaugurat în Basarabia după Unire. Guvernarea românească s-a dovedit mai oarbă și mai incapabilă decât chiar stăpânirea țaristă” (Stere, C. Singur împotriva tuturor. - Ch., 1997. - P. 180). Deci, și situația de astăzi a Basarabiei este mult vorbitoare în acest sens. Ea vine, ca la comandă, să mărturisească că întreaga sa istorie depinde nu atât de voința poporului băștinaș, cât de cea a vecinilor din jur. Vasăzică Basarabia și azi se află la răscrucea tuturor relelor!

Ne-am oprit mai amănunțit la articolul de început al revistei studiate nu din cauza voinței cuiva, ci pentru că problemele semnalate permanent apar în fața cititorului revistei. Pentru confirmare nominalizăm titlurile următoarelor articole din același număr 9 al revistei din 1936: „Prețurile de producție și prețurile de consumație” (P. 5-8), „Piața fructelor în Basarabia” (P. 9-12),

„Piața cerealelor în Basarabia” (P. 12-14), „Activitatea Camerei de Comerț din Tighina” sau „Măsurile pentru o mai bună valorificare a fructelor din regiunea Tighinei” (P. 15-19) etc., care, parcă special, sunt plasate imediat după prefața redacției, ca să argumenteze spusele că „Basarabia vinde mai ieftin ca toate celelalte provincii ale țării și cumpără mai scump ca ele” (P. 3). Dar, ca să nu încapă careva îndoieli sau bănuieli, parvenim cu o pildă concretă din articolul „Prețurile de producție și prețurile de consumație” (P. 5-8). În timp ce Camerele de Comerț basarabene își mobilizau puterile, luptau „pentru acordarea Basarabiei tuturor drepturilor de care se bucură și celelalte provincii, pentru asimilarea economică a Basarabiei cu restul țării, pentru contopirea armonică a intereselor ei cu interesele întregii economii naționale” (P. 3), organele oficiale ale statului, presimțind apropierea anului 1940, nu au dat Basarabiei un tarif de C.F.R. redus, ajutând-o astfel la o mai grabnică asimilare cu restul țării, ci au favorizat cheltuielile intermediare, care deseori întrec cu 50% prețul inițial al mărfii. „În general marfa ieșită de la producător și transportată la vânzător suporta următoarele cheltuieli: Cifra afacerii – 6%; Ambalaj – procent variabil; Scrisoarea de trăsură; Timbre fiscale și de aviație; Taxa de consumație; Fraht; Taxa comunală; Transport în oraș; ș.a. speze. Plata acestor taxe și alcătuiau prețul de cost al marfei”. Plus la acestea, negustorul sau așa-numitul intermediar, își stabilea câștigul său - o nouă serie de cheltuieli fiscale, ce le plătește negustorul sub forma următoarelor impozite: Impozit pe venit; Impozitul de drumuri; Impozit pentru Camera de Comerț; Impozit de județ; Impozit comunal; Impozitul firmei; Taxe pentru Casa de Asigurare ș.a., care, de cele mai multe ori, se egalează cu costul mărfii la producător.

Din cele relatate este vădit faptul că cea mai mare cheltuială care apasă asupra mărfii îndeosebi de greu este frahtul, altfel zis, diversele tipuri de taxe plătite pentru un transport de mărfuri. Doar citind aceste rânduri cititorul revistei examinate își va da seama de ce editorii plasează în paginile periodice atâtea articole, documente și studii despre calitatea sau chiar și lipsa drumurilor, despre piața, (și mai des) prețurile fructelor, cerealelor, vinurilor, etc., de ce se acordă atâta atenție publicității, anunțurilor, informației despre producerea diverselor produse agricole, despre realizarea acestora, despre rolul fabricilor, uzinelor, magazinelor etc. în viața de fiecare zi a cetățenilor.

În următorul număr, cel din octombrie 1936, autorii (necunoscuți) ai articolului „Împotriva devalorizării” analizează pricinile devalorizării valutelor europene, demonstrând cu argumente relevante că hotărârile guvernului aprofundează sărăcia în ținutul basarabean. Și celelalte materiale,

ce vin imediat după articolul semnalat, cum ar fi „Specula ilicită”, „Introducerea prețurilor maximale”, „Prețul vinului la fabricile de spirt” ș. a. din numărul respectiv, cât și din celelalte numere din întreaga perioadă de existență a revistei, constituie niște documente, care ilustrează atât grija guvernului, cât și lupta Camerelor de Comerț basarabene, pentru a diminua sărăcia anunțată, or, situația rămâne neschimbată.

Un loc aparte în structura revistei revine capitolelor permanente: „Știri din București”, „Știri din Basarabia” și „Informațiuni economice” ultimul cu subdiviziunile „Interne” și „Externe”. Merită să fie consemnate și unele diviziuni sporadice, care, în fond, sunt acele repere, ce trebuie să garanteze raporturile de activitate dintre centru și periferie, dintre instituțiile manageriale și executori. Pentru confirmare voi înșira mai multe titluri de documente referitoare la diviziunile respective, extrase din revista consultată. Astfel, la diviziunea „Știri din București” găsim așa titluri: „Reorganizarea creditului”, „Înființarea Consiliului superior economic”, „Contravențiunile la cifra de afaceri”, „Extinderea patentei fixe” și „Reclamațiile împotriva executărilor fiscale” cu subtitlul „Instrucțiunile ministerului de finanțe” (P. 14-19). În cadrul diviziunii „Știri din Basarabia” găsim astfel de articole: „Portul Bugaz și nevoile lui” cu subdiviziunile: „Capacitatea de încărcare a portului Bugaz”, „Calea Limanului și navigația pe Nistru”, „Orariul trenurilor” și „Avantajul Portului Bugaz pentru producători”; „Situația economică a județului Ismail”; „Starea economică a județului Cahul”, cu mai multe subdiviziuni, și „Instalarea noului Consiliu la Camera de Comerț din Cahul”. Vorbind despre Cahul, ar fi păcat să trecem cu vederea încă două documente: „Bogățiile județului Cahul” și „Zăcăminte de petrol în județul Cahul” (P. 19-22).

Consultând cu atenție aceste documente, îți dai seama că cele din capitolul „Știri din București” iau atitudine față de situația din teritoriu, iar cele din capitolul „Știri din Basarabia” redau starea economică de la fața locului, din care desprindem exprimarea necesității în vederea unor măsuri pentru îmbunătățirea situației. Aici se cuvine să repetăm că aceste compartimente sunt permanente pe tot parcursul existenței periodice, iar comparându-le conținutul, poți afla starea de lucruri din teritoriu, ba chiar și mai mult, poți observa cui aparține succesul sau insuccesul.

Printre compartimentele sporadice nominalizăm doar două: „Dispozițiuni fiscale” și „Prețuri și valori” (1936. - Noiembrie. - P. 22-30), ambele de mare valoare pentru producători, în special pentru cei agricoli, căci informația conținută îi orientează în viața de zi cu zi, comunicându-le legislația legată de problemele producerii și realizării mărfurilor. Spre exemplu, din primul

compartiment cititorii vor afla amănunte despre „Timbrarea registrelor și a facturilor”; „Măsurile împotriva fraudelor fiscale”; „Judecarea apelurilor fiscale”; „Scutirile de taxa timbrului”; „Plata impozitului proporțional” etc. (P. 22-28).

În ceea ce privește următoarea diviziune - „Prețuri și valori” – aceasta este compusă din următoarele subdiviziuni: „Bursa de valori”; „Piața vinului” - două compartimente mai generale, după care urmează „Prețurile la diferite articole vândute pe piața liberă a orașului Chișinău în intervale de la 1 la 25 noiembrie 1936,” cu câteva diviziuni: „Articole de coloniale în detail”; „Art. de băcănie în detail”; „Cărnuri, untură în detail”; „Produse petroliere” ș.a., în fiecare fiind enumerate articolele respective cu indicarea prețurilor unui kg: zahăr tos = 28-29 lei kg; lapte de vacă = 5-6 lei litru; petrol = 4,60 lei litru; ș.a.m.d. (P. 31-32). Diviziunea se încheie cu două tabele statistice: „Situția tranzacțiilor de cereale în județul Cahul pe luna octombrie 1936” (după localități) și „Situția târgurilor de animale din județul Cahul” (după localități).

Amintim cititorilor că informațiile acestea din diviziunile menționate apar sporadic, totuși ele constituie o informație de valoare în totalitatea de informație economică.

Referitor la compartimentul „Informațiuni economice”, putem constata că materialul prezentat aici nu pretinde la careva niveluri științifice sau exhaustivitate, în schimb ea (informația) ține la curent cititorul interesat de starea de lucruri în domeniul economiei naționale și a relațiilor economice basarabene în raport cu străinătatea. Iată doar câteva titluri: „Pentru ce țara nu are pește?”, „Podul peste Dunăre”, „Scumpetea vieții în creștere”, „Încasările statului în creștere”, „Păsările românești pe piața Palestinei”, „Exportul grâului din țară”, „Exportul de animale al României în septembrie”, „Mișcarea prețurilor în Franța”, etc. - extrase din numărul din octombrie 1936. - P. 32-37, menite să orienteze persoanele interesate, să pună accentul pe marfa care se cere importată, să demonstreze prin date și pilde necesitățile exportului.

„Partea oficială” a revistei, 1936-1940

După compartimentul despre care am vorbit supra („Informațiuni economice”), pe tot parcursul editării revistei urmează cel mai masiv (cam jumătate din volumul revistei) și mai valoros, din punct de vedere informativ, compartiment - „Partea oficială”. Aceasta constituie partea statistică a revistei și reflectă, în fond, activitatea instituțiilor economice și juridice statale: Oficiul Registrului de Comerț, Camera de Comerț și Industrie, Tribunalul,

Banca (Basarabiei, județului, orașului), ș.a. Ficare din aceste instituții, îndeplinindu-și funcțiile sale de control și management, acumulează un volum impunător de documente și acte privitoare la întreaga viață economică a ținutului respectiv: Acte notariale înregistrate la Tribunal; Bilete la ordin protestate; Înmatriculări de firme; Registre bancare etc., documente care, luate împreună, constituie o înregistrare a mișcării vieții și a nivelului de trai a populației.

Pentru a conștientiza care este rolul și scopul acestor documente încercăm să exemplificăm prin analiza câtorva acte, scheme, tablouri. Să deschidem arbitrar colecția revistei pe anul 1937. S-a deschis chiar la mijloc, la numărul 6 (șase). Probabil cel mai des consultat. „Partea oficială” începe la pagina 36 și se încheie la 54, după care urmează un bloc de șase foi (11 p.) de publicitate. Primul tabel, intitulat „Bilete la ordin protestate în orașul Chișinău și județul Lăpușna în aprilie 1937, (precum și în orașul și județul Orhei)” cu subdiviziunea „Cecuri și cambii protestate în aprilie 1937 în jud. Lăpușna și Orhei” (P. 36-37). Ce reprezintă aceste diviziuni? Ele sunt alcătuite din trei colonite: 1. Nume și pronume (prenume), 2. Banca (creditorul) și 3. Suma. Deci, este vorba de numele și prenumele cetățenilor, în număr de 72, din jud. Lăpușna și 26 din jud. Orhei, care luă credit de la băncile respective în sumă de la 1300 până la 20000 lei și, nefiind achitate la timp, sunt protestate.

Al doilea capitol este intitulat „Actele Oficiului Registrului de Comerț. Orașul Chișinău și jud.Lăpușna”, iar în continuare, în diviziune aparte, urmează „Orașul și județul Orhei”, care, de regulă, sunt cele mai mari, mai numeroase diviziuni, și cele mai bogate în informație. Ambele sunt alcătuite din mai multe subdiviziuni: „Înmatriculări de firme individuale”, „Adnotări și radieri la firme individuale”, de regulă, în majoritatea cazurilor sunt și alte subdiviziuni. De observat, la fiecare din diviziunile și subdiviziunile nominalizate alături de numărul, data și anul înregistrării sunt semnalate numele fermierilor, comercianților și localităților, precum și profilul de activitate al acestora. Spre exemplu: la înmatriculări se indică următoarea informație: „4596 din 2 aprilie 1937, Climov Iosif pentru restaurant sub emblema „Mărășești” cu sediul la Călărași tg. Str. Regina Maria Nr. 9 (P. 37); La adnotări și radieri, altfel zis, la careva schimbări și modificări: „Comerciantul Bardah Victor, având firma înmatriculată sub Nr. 1365 / 1931 pentru comerțul de băcănie a adnotat și comerțul de băuturi spirtoase ca accesorii la băcănie, mutând sediul din str. E. Rădulescu nr. 75 în str. Dragoș Vodă nr. 39 (P. 38). Astfel, în luna aprilie 1937, în or. Chișinău și jud. Lăpușna au avut loc 14 înmatriculări, 14 adnotări și radieri, 8 mențiuni și 13

registre bancare. Iar în orașul și județul Orhei – 15 înmatriculări de firme individuale și 7 adnotări și radieri.

Următorul capitol, „Tabloul actelor notariale înregistrate la Tribunalul județului Lăpușna, în cursul lunii aprilie 1937”, ne informează despre vânzările și cumpărările, arende, privilegiile, schimbările, actele de gaj, etc. din perioada respectivă. Atragem atenția îndeosebi la diviziunea „Vânzări și cumpărări” (43-44), de unde vom depista informație valoroasă despre localitățile unde aveau loc aceste proceduri și despre participanții la afacerile legate de mari averi, de la costul de câteva mii până la zeci și sute de mii. Așa, spre exemplu, din cele circa 100 (96) de afaceri, inițiate pe parcursul lunii aprilie 1937, cea mai mare sumă era egală cu 800 mii și aparținea familiei Ghicico Iosif și Haia din Chișinău. Cea mai mare arendă din cele 32 înregistrate era egală cu 42 mii și aparținea familiei Vorotnicov din localitatea Țipala. Destul de des se practica pe acele timpuri și gajul, în mărime de la 25 mii până la trei milioane lei.

Celelalte capitole din revista (numărul) consultată reflectă situația economică din județele Bălți, Soroca și Tighina, fiind aranjate în ordine alfabetică. Aducem pildele respective din cele trei județe. Așadar:

„Camera de Comerț din Bălți”, în diviziunile similare cu cele semnalate anterior, prezintă informația astfel: 1) „Cambiile protestate în județul Bălți în cursul lunii aprilie 1937” înregistrează 43 de acte de plată băncilor de împrumut cu diverse sume: de la 500 până la 50 000 lei; 2) „Actele notariale transcrise la Tribunalul Bălți în cursul lunii aprilie 1937” – diviziune ce reflectă procedura de vânzare-cumpărare a diverselor averi cu costul de la 10 mii până la 500 mii. Dintre cei 62 de vânzători înregistrați, valoarea minimă în sumă de 10 mii aparține stăpânilor Aradu Anton, Laba Mihail, Zanoza Vasile și Bucătaru din localitățile corespunzătoare: Bălășești, Elizaveta, Slobozia-Bălți și Aluniș, iar cea maximă de 400 mii și 500 mii revine lui Roit Aizis și Beloțercovschi T., ambii din Bălți (P. 47-48); 3) „Oficiul Registrului Comerțului Bălți” cu subdiviziunile: „Firmele individuale înmatriculate la acest Oficiu, de la data de 15 aprilie până la 15 mai a.c.”, „Mențiunile la firme individuale...” și „Radieri de firme sociale...”, în care cititorii vor depista 14 firme individuale, 3 mențiuni la firme individuale și o singură radieră de firme sociale.

„Camera de Comerț din Soroca” cu două subdiviziuni: 1) „Polیțele protestate în orașul și județul Soroca în cursul lunii aprilie 1937”, care înregistrează 16 debitori, fiecare cu datoriile sale, cele mai mici de o mie lei și cele mai mari de 10 mii, prima aparținând lui Marc Kriș, și cealaltă lui Abram Ghelman; 2) „Actele Registrului Oficiului de Comerț”, care

înregistrează 65 de înmatriculări de firme și nouă firme radiate și modificate, fixând în ambele cazuri numele și prenumele fermierului, localitatea și numărul de înregistrare. Iată cum arată primul înregistrat: Șor Iancu, Târnova, Nr. 3109.

„Camera de Comerț din Tighina”, la rubrica „Efectele protestate în or. și județul Tighina în cursul lunii aprilie 1937” sunt fixate 68 de nume cu datoriile în sumă de la șase sute până la 66848 lei, prima aparținând lui Bojinov T. și S., iar a doua – lui Cusursus S. și I. Ianac. Următorul capitol - „Oficiul Registrului Comerțului”, asemeni celui din județul Bălți, și din celealte județe, prezintă lista firmelor individuale înmatriculate precum și câteva mențiuni și radieri de firme individuale și sociale, semnalând data, luna și anul înregistrării, numele și prenumele fermierilor și comercianților, profilul și localitatea în care activează.

Revista consultată (Nr.6 din iunie 1937) se încheie cu un bloc de publicitate, care are menirea să aducă la cunoștința publicului întreaga mișcare culturală, socială și politică din ținut, să orienteze cetățenii despre ceea ce și unde se produce, despre instituțiile de producere și realizare a mărfurilor, etc. Deși informația respectivă, s-ar părea, nu prezintă interes, credem totuși că în plan istoric ar putea suscita curiozitatea specialiștilor. Anume cu acest scop invităm cititorii să consulte doar o mică porțiune: „Moara automată Simon Wechsler”, „Fabrica de săpun și sode UNION”, „Uzinele DERMATA: Magazin de pielărie”, „BLANIMPEX G. Davidov et I. Tratman: Blănuri En-Gros”, „Cereți pretutindeni ceaiul renumitei fabrici Kiahta”, „Radio-Salon R. Milștein”, „Moara Hercules”, „Hotel LONDRA”, Magazinul de coloniale – En-Gtos – Colonial Import”, ș.a.m. d. Fiecare din aceste anunțuri își are adresa respectivă.

Astfel arată ultimul compartiment al revistei (1936-1940), „Partea oficială”, în care sunt concentrate o cantitate enormă de documente, în special statistice, prin care se și caracterizează domeniul dat, economia, și prin care se întregeste concepția structurală a revistei.

Ne-am oprit mai detaliat la aspectul dat ca să deschidem parantezele tematice și compoziționale ale materialelor adunate. Aici pot apărea careva nedumeriri: de ce analizele respective s-au efectuat pe baza materialului extras doar din câteva numere ale revistei din anii 1936-1937, și nu s-au folosit documentele din întreaga colecție? Răspunsul este simplu: pentru că structura compartimentului luat în discuție („Partea oficială”) e foarte strict respectată și diferă aici doar numele de fermieri, comercianți, de localități, denumirile de articole cultivate sau vândute, de cantitatea și costul produsului. Or, scopul nostru este anume de a-l orienta pe cititor în structura

revistei, valoarea și rostul informației concentrate în cuprinsul ei, și, totodată, de a-l ajuta să-și aleagă căile relevante în procesul de depistare a informației solicitate.

Încheiere

Cele relatate anterior, credem, vin să mărturisească nu doar despre volumul impunător și veridicitatea informației adusă de revista „Basarabia economică”. Materialul selectat din viața economică a ținutului basarabean, fie chiar dintr-o perioadă destul de modestă (1919-1923, 1936-1940), este de o variabilitate excepțională și de o exactitate convingătoare, calități foarte necesare pentru a fi puse în circuitul științific. Aceste calități se manifestă la consultarea „Părții oficiale” a revistei. În lumina celor spuse ar fi bine ca specialiștii să acorde atenția cuvenită materialului statistic după județe și orașele județene: Chișinău, Lăpușna, Bălți, Orhei, Soroca, Tighina etc. Anume în aceste compartimente este concentrată informația cea mai relevantă referitoare atât la starea economică a regiunii, nivelul de trai al populației, a istoriei ținutului basarabean în general, cât și la aspectele concrete ale vieții sociale din localitățile (comunele, satele) județelor respective. Aici, doritorii de a cerceta istoria unui sau altui sat, viața unei sau altei personalități, etc. vor depista diverse documente referitoare la nivelul de trai, la domeniile de activitate (agricolă, industrială, etc.) a populației, la raporturile administrative dintre centru și periferie. Îndeosebi de bogat este domeniul de informație statistică: cultivarea celor mai răspândite culturi agricole, prelucrarea și realizarea acestora, starea prețurilor mărfurilor produse în țară, etc. Un loc aparte este rezervat depozitării informației referitoare la mișcarea populației și în special a averii cetățenilor. Aceste și alte aspecte, de regulă, se reflectă în paragrafe aparte: „Vânzări și cumpărări”, spre exemplu, unde sunt indicate numele și prenumele vânzătorilor, localitatea și costul obiectului vândut sau în paragrafele „Firme individuale...”, „Firme sociale...” după județe, unde solicitanții vor afla numele și prenumele fermierilor și comercianților, localitatea și numărul de înregistrare a obiectului respectiv.

Esențial este ca solicitanții să știe, că în „Tablourile...” respective sunt înregistrate toate firmele și toți fermierii din toate localitățile basarabene (după județe) din perioadele date (după luni și ani). Așa că cercetătorii, (dar și moștenitorii) au posibilitate să-și documenteze averile (cât și datoriile) moștenite și să cerceteze fiecare caz în parte. Regretabil este însă faptul, că aceste date statistice sunt publicate în revista consultată doar din septembrie 1936 și până în iunie, inclusiv, 1940.

Trebuie să se țină cont și de faptul că în paginile revistei, alături de informația semnalată anterior, doritorii vor găsi documente (articole, studii, comunicări, dări de seamă, ba chiar și legi, decrete, etc.), consacrate analizei diferitor teme și probleme, aspecte și domenii din viața socială și politică a regiunii în ansamblu, cât și a județului, comunei respective. Pentru a confirma cele spuse, precum și cu scopul de a veni în ajutorul solicitanților de a se implica în procesul de studiere a economiei basarabene din perioada dată reproducem mai jos un șir de titluri de materiale de acest fel din ambele ediții ale revistei: „Problema industriei viitoare a Basarabiei” de E. Giurgea (1919. - Nr. 2. - P. 6-14); „Asupra creșterii vitelor în Basarabia sub fosta dominațiune rusă” de Pavel Grossu (1919. - Nr. 5-6. - P.111-121); „Chestiunea exportului și transporturilor în Basarabia” de E. Giurgea (1919. - Nr. 7-8. - P.27-39); „Industria uleiului din județul Bălți” (1936. - Dec. - P. 8-11); „Activitatea economică în Chișinăul moldovenesc (1436-1812)” de A.S. Weinberg (1936. - Dec. - P. 25-28); „Drumurile în Basarabia: din lucrările Federației Camerelor de Comerț din Basarabia” (1937. -N. 7. - 5-9); „Transportul în Basarabia în discuția Uniunii Camerelor de Comerț” (1937. - Nr. 7. - P.13-29); „Situția economică a județului Cahul pe anul 1936” (1937. -Nr. 7. - P. 34-40); „Activitatea Camerei de Comerț din Cetatea-Albă” (1937. - Nr. 8-11. - P. 22-54); „Starea economică a județelor Lăpușna și Orhei în anul 1936” (1937. - Nr. 12. - P. 9-48); „Problema comunicațiilor în județul Cahul” (1938. - Nr. 1. - P. 20-23); „Problemele viticulturii basarabene: Filtrarea vinurilor. Falsificarea vinurilor. Marcarea vaselor...” (1938. - Nr. 5. - P. 12-16); „Darea de seamă asupra activității Camerei de Comerț și Industrie din Chișinău în cursul anului 1937” (1938. - Nr. 7. - P. 65-91) și în cursul anilor 1938-1939 (1939. - Nr. 7. - P. 76-93); „Caracterul industriei și comerțului din Ținutul Nistru” (1939. - Nr. 2. - P. 10-19); „Drumurile basarabene” (1939. - Nr. 5. - P. 3-13); „Situția economică a Sudului Basarabiei” (1939. - Nr. 6. - P. 3-12); „Un muzeu economic la Cetatea-Albă” (1939. - Nr. 6. - P. 18-24); „Decretul-lege penrtu înfrânarea și deprimarea speculei ilicite” (1939.- Nr. 12. - P. 7-20) etc.

Lista e prea întinsă și totuși ea nu reflectă toate aspectele din activitatea economică a ținutului și, cu atât mai mult, nu se referă la toate județele, comunele, satele țării. Dar și scopul urmărit a fost mai modest: de a-l cunoaște pe cititorul-cercetător cu posibilitățile informaționale ale lucrării ce o are în față și, lăsindu-se molipsit de ele, să treacă la consultarea compartimentului bibliografic, de unde se va alege cu întregul volum informațional al revistei „Basarabia economică”.

POLITICILE ACCESULUI DESCHIS ÎN ȚĂRILE ÎN TRANZIȚIE

dr., conf. univ. NELLY ȚURCAN

Catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională, USM

Studiul prezintă analiza procesului de realizare și promovare a Accesului Deschis la literatura științifică relevantă în ultimul deceniu. Pentru a asigura Accesul Deschis în măsură egală sunt susținute două strategii complementare: autoarhivarea (Calea Verde) și revistele pe baza accesului deschis (Calea de Aur).

The study presents analysis of the process of developing and promoting Open Access to relevant scientific literature in the last decade. To ensure equally Open Access are supported two complementary strategies: self-archiving (Green Road) and open access journals (Golden Road).

Pentru a favoriza dezvoltarea cunoștințelor, savanții au nevoie de acces la literatura științifică relevantă. Această literatură, din ce în ce mai mult, capătă un caracter interdisciplinar, se scumpește la nivel național și global, iar digitalizarea, precum și tehnologiile moderne, impun restricții de licență. Acest proces, de asemenea, este în plină evoluție.

Savanții, chiar și din cele mai bogate universități din lume, întâmpină dificultăți în accesul la literatura de specialitate. Ce măsuri pot fi întreprinse? Mișcarea privind Accesul Deschis (*Open Access – OA*) ar putea oferi un răspuns la această întrebare. Mulți dintre susținătorii acestei inițiative sunt interesați de transformarea sistemului de comunicare științifică, astfel încât acesta să poată funcționa în mod eficient într-un mediu în plină ascensiune tehnologică.

Accesul Deschis (AD) este un fenomen relativ recent, aplicat în comunicarea academică și științifică. Noțiunea a luat naștere de la convingerile filozofice că cercetările academice și cele finanțate din banii publici ar trebui să fie accesibile rapid și gratuit, în special o dată cu răspândirea TIC și a Internetului. În anii 1990 criza din biblioteci din motive de finanțare insuficientă a atras atenția asupra unui model nou de publicare, care ar oferi o alternativă pentru abonarea la revistele scumpe. Această inițiativă a motivat și sponsorii care finanțau cercetările să fie interesați de accesibilitatea informației despre cercetările pe care ei le finanțează.

În ultimii ani OA a fost acceptat ca un obiectiv important în realizarea accesului deschis la informația științifică de către instituțiile, organismele de

finanțare și de cercetare, biblioteci și de unii editori. Cu regret, oamenii de știință nu sunt atât de flexibili în realizarea și susținerea OA. Atunci însă când savanții înțeleg obiectivele Accesului Deschis, ei înșiși beneficiază de el cel mai mult [1]. Cu toate acestea, savanții acționează lent cu privire la realizarea accesului deschis la informația științifică. Este indubitabil faptul că inițiativa Open Access este, în mare măsură, în mâinile comunității științifice. Motivele acceptării OA de către savanți au fost examinate în cercetarea lui A.Swan și S. Brown [2]. Autorii studiului au specificat mai multe motive importante de a promova rezultatele cercetărilor prin intermediul modelelor OA. Rezultatele studiului au constatat că în topul priorităților pentru accesul deschis la rezultatele cercetărilor este posibilitatea de a raporta comunității despre rezultatele științifice. Astfel comunitatea științifică ar putea avea acces la publicațiile altor cercetători. Prin aceasta savanții doresc să obțină un impact al publicațiilor și cercetărilor efectuate.

Mișcarea pentru Accesul Deschis la informația științifică este activ promovată în ultimii ani, fiind susținută de tot mai mulți participanți. Aceasta este în prezent dezbătută de către guverne, organisme de finanțare, editori și de către universități din întreaga lume. Există beneficii economice, sociale și educaționale considerabile de a face accesibile rezultatele cercetărilor, de a le pune la dispoziție fără bariere financiare, juridice și tehnice [3]. Cu toate că este necesar de a realiza mai multe acțiuni, dar este evident că accesul deschis a schimbat pentru totdeauna domeniul comunicării științifice.

Există o varietate mare de definiții a Accesului Deschis, iar conceptul despre OA este încă în evoluție. Cu toate acestea, mai multe documente-cheie, referitoare la acest subiect, în mod cumulativ ne oferă o definiție destul de bună și actuală a acestui termen. Una din definiții aparține lui Peter Suber [4]: Accesul Deschis (OA) este accesul digital, online, gratuit la literatură, fără majoritatea restricțiilor privind drepturile de autor și de acordare a licențelor.

Accesul Deschis propune modalități alternative de publicare a rezultatelor științifice. Promovarea AD s-a transformat într-o mișcare care avea la bază o filozofie, cadru legal și realizare tehnică.

O contribuție importantă în promovarea și realizarea Accesului Deschis a fost înfăptuită de Fondul Soros. În decembrie 2001 Institutul pentru o Societate Deschisă (*OSI – Open Society Institute*) a organizat la Budapesta o întâlnire a susținătorilor asigurării accesului deschis la literatura și revistele științifice. La întâlnire s-a discutat în ce măsură inițiativele existente de acces deschis la informația științifică se pot completa și în ce măsură pot fi folosite resursele OSI pentru a susține inițiativa „Accesului Deschis”. Ca rezultat al

acestei întâlniri la 14 februarie 2002 a fost aprobată **Declarației de la Budapesta cu privire la Inițiativa Accesului Deschis** (*Budapest Open Access Initiative, BOAI*) [5].

Inițiativa Accesului Deschis declară principiile de bază pentru noi oportunități de acces al oamenilor de știință la ediții electronice, asigurând recenzarea, conservarea, arhivarea publicațiilor științifice, respectarea drepturilor de autor, și în același timp un acces larg și gratuit la publicațiile autorilor. Accesul liber funcționează pe principiul că toate cheltuielile sunt acoperite de către autor sau instituția sa, iar accesul liber este oferit tuturor doritorilor, spre deosebire de modelele existente, când cheltuielile sunt suportate de către organizația care oferă acces la informație prin abonarea la periodice.

O altă declarație, la fel de semnificativă, este **Declarația de la Bethesda privind politica editorială** [6], care a fost semnată în aprilie 2003.

În această Declarație, s-a propus drept scop stimularea discuțiilor în cadrul comunității cercetătorilor din domeniul biomedicinii privind realizarea accesului deschis la literatura științifică primară. Scopul acestei Declarații prevede propunerea unor pași concreți de editare operativă și de promovare a publicațiilor pentru accesul deschis. În acest sens Declarația se adresează tuturor organizațiilor care realizează și sprijină cercetările științifice, savanților care generează rezultatele cercetărilor, editorilor care facilitează recenzarea și difuzarea rezultatelor cercetărilor, savanților, bibliotecarilor și altor persoane de care depinde accesul la aceste cunoștințe.

În acord cu spiritul Declarației Inițiativei Accesului Deschis de la Budapesta și a Declarației de la Bethesda **Declarația de la Berlin privind Accesul Deschis la Cunoștințe în domeniul Științei și Științelor Umanitare** [7], semnată în octombrie 2003, promovează Internetul ca un instrument funcțional pentru o bază a cunoștințelor științifice globale și a gândirii umane, care specifică măsuri pentru instituțiile de cercetare, agențiile fondatoare, bibliotecile, arhivele și muzeele.

În Declarația de la Berlin se menționează că diseminarea cunoștințele este realizată doar pe jumătate dacă informația nu este pe larg răspândită și nu este disponibilă societății. Noi posibilități ale diseminării cunoștințelor trebuie să fie susținute nu doar prin formele clasice, dar, de asemenea, în mod sporit prin paradigma Accesului Deschis, oferit de Internet.

Declarația de la Berlin definește Accesul Deschis ca o sursă exhaustivă de cunoștințe umane și a moștenirii culturale care a fost aprobată de comunitatea științifică. Pentru a realiza viziunea privind reprezentarea globală și accesibilă a cunoștințelor Internetul trebuie să fie viabil, interactiv și

transparent. Conținutul și instrumentele software trebuie să fie pe larg accesibile și compatibile. Spre deosebire de declarațiile anterioare, Declarația de la Berlin a fost semnată la nivel instituțional și nu de persoane fizice. Acest fapt a permis mișcării AD să obțină o validitate instituțională. Ca dovadă a acestui fapt au fost organizate câteva conferințe internaționale: la Geneva (Elveția), Southampton (Marea Britanie), Golm (Germania), Padua (Italia), Düsseldorf (Germania), Paris (Franța).

Impactul acestor manifestări se resimte prin creșterea la nivel internațional al numărului de arhive și prin interesul sporit al cercetătorilor față de autoarhivarea lucrărilor științifice și aportul repozitoriilor cu acces deschis. De asemenea, este remarcat faptul că s-au întreprins anumiți pași și la nivelul instituțiilor și organizațiilor privind aprobarea politicilor instituționale de Acces Deschis.

După aprobarea inițiativei BOAI în 2002, ea a fost susținut în mai multe țări atât la nivel de stat, cât și prin deciziile relevante ale comunităților științifice. Printre cele mai importante politici publice referitoare la OA pot fi menționate deciziile: Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) [8, 9], Comisiei Europene [10-13].

Ideea Accesului Deschis a fost susținută de mai multe asociații internaționale de cercetători, editori, bibliotecari, cum ar fi SLA (*Special Libraries Association* – Asociația Bibliotecilor Specializate), IFLA, CILIP (*Chartered Institute of Library and Information Professionals* – Institutul pentru bibliotecari și specialiști în informare), SPARC (*Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition* – Coaliția Editurilor Științifice și a Resurselor Academice), LIBER (*Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche* – Liga Bibliotecilor Științifice din Europa), eIFL (*Electronic Information for Libraries* – Informația Electronică pentru Biblioteci), EUA (*European University Association* – Asociația Universităților Europene), și altele. Programul special al eIFL promovează dezvoltarea unei rețele globale de reviste și arhive cu acces deschis [14].

Un alt potențial al mișcării privind accesul deschis este capacitatea sa de a oferi oamenilor din întreaga lume, în special în țările în curs de dezvoltare, un acces egal la cunoștințe și informații prin arhivele de autoarhivare și revistele electronice cu acces deschis. Diseminarea de cunoștințe prin revistele electronice academice este pe larg acceptată. Cu toate acestea, accesul la aceste reviste electronice nu este gratuit. Licențe, taxele de abonament sau site-uri taxate sunt necesare pentru a avea acces la publicații. Costurile tot mai mari de subscriere pentru aceste reviste a devenit o preocupare tot mai importantă pentru biblioteci și instituții de informare. Din acest motiv,

bibliotecile și instituțiile de cercetare din țările în curs de dezvoltare care au un buget limitat sunt forțate să anuleze abonamentele pentru revistele științifice. Bibliotecile universitare și instituțiile de cercetare din Republica Moldova sunt în situații similare când se reduce numărul revistelor abonate din motivul creșterii prețurilor la abonamente. În același timp se micșorează bugetul bibliotecii pentru abonare [15]. Desigur, în acest mod se limitează sau se restricționează accesul instituțiilor științifice și educaționale la informația științifică.

Convingerea frecventă este că avantajele reale ale accesului deschis la revistele de cercetare și literatură științifică vor accelera cercetare, moderniza educația, vor contribui la împărtășirea cunoștințelor între țările mai dezvoltate și cele mai sărace, țările mai puțin dezvoltate.

În ultimii ani în țările în curs de dezvoltare și în tranziție s-au întreprins mai multe acțiuni în scopul lărgirii accesului la informația științifică pentru cercetătorii din aceste țări. Astfel, au fost aprobate declarații naționale privind Accesul Deschis, cât și au fost legitimate politicile naționale de acces deschis la informația științifică.

În 2005 în cadrul Congresului mondial pe problemele informației medicale și al bibliotecilor (*World Congress of Health Information and Libraries*) a fost aprobată Declarația de la Salvador privind accesul deschis (*Salvador Declaration on Open Access*) [16]. Declarația de la Brisbane privind accesul deschis (*Brisbane Declaration on Open Access*) [17], aprobată în septembrie 2008 la conferința Accesul Deschis și Cercetarea (*Open Access and Research Conference*) promovează câteva politici practice de susținere în Australia a Declarațiilor de la Budapesta, Bethesda și Berlin. Profesorul Arthur Sale de la Universitatea Tasmania (Australia) susține că Declarația de la Brisbane este în stare să pună în aplicare într-un an politica Accesului Deschis pe teritoriul Australiei și, în același timp, poate servi drept model pentru alte țări privind promovarea accesului deschis [18].

Politicile unor state CSI privind accesul deschis la cunoștințe științifice și patrimoniul cultural au fost conformate prin Declarația de la Belgorod (*Belgorod Declaration on open access to scientific knowledge and cultural heritage*) [19] care a fost semnată la 30 ianuarie 2008 de 10 rectori ai universităților din Belarus, Federația Rusă și Ucraina. Obiective Declarației constau în promovarea dezvoltării treptate a accesului public on-line la cunoștințe științifice și a patrimoniului cultural, acumulate și în mod constant generate de universitățile din Comunitatea Statelor Independente, stabilirea în mod consecvent a măsurilor de susținere a accesului liber. În scopul punerii în aplicare a accesului global și deschis la cunoștințe, viitorul Web trebuie să

fie durabil, interactiv și transparent, precum și conținutul și instrumentele software trebuie să fie compatibile și disponibile în mod liber.

În iunie 2009 a avut loc un eveniment destul de important pentru Ucraina, a fost aprobată Declarația de la Olvia a Universităților, semnată de 26 rectorilor ai universităților din Ucraina (Yalta, Crimeea, Ucraina, 12 iunie, 2009). În Declarația sunt stabilite următoarele poziții [20]:

- libertatea academică include accesul liber la informație, inclusiv accesul liber la informația științifică prin dezvoltarea în universități de arhive deschise și reviste electronice cu acces deschis, precum și posibilitatea de a comunica liber cu colegii, în orice parte a lumii;
- accesul liber la informație este o parte importantă a cercetării în lumea globalizată de astăzi, o cheie pentru dezvoltarea în continuare a științei, educației și societății, și integrarea Ucrainei în comunitatea academică mondială.

Pentru a practica accesul liber în cadrul Universităților și instituțiilor de cercetare ar trebui să fie:

- dezvoltate politicile și strategiile instituționale privind accesul deschis (liber și nelimitat la textul integral peer-review al revizuitelor cercetărilor), asigurat accesul la căutarea și utilizarea operelor menționate mai sus de către orice utilizatori al Internetului pentru a crește impactul științific, social și economic al cercetării;
- lansate și dezvoltate arhivele instituționale deschise și revistele electronice cu acces deschis;
- încurajată utilizarea deschisă de aceste informații pentru cercetare și educație.

O serie de ateliere de lucru naționale și regionale, sponsorizate de Open Society Institute (OSI) și organizate de Fundația Informația Electronică pentru Biblioteci (eIFL.net), au contribuit la crearea grupurilor de lucru pentru Accesul Deschis, precum și redactarea recomandărilor naționale privind OA. Cu sprijinul eIFL.net, IFLA, EBLIDA (*European Bureau of Library, Information and Documentation Associations*), Consorțiul eIFL Direct Moldova, în Republica Moldova au fost organizate mai multe acțiuni în scopul promovării ideilor Accesului Deschis: Seminarul internațional „*Acces deschis (Open Access): explorarea comunicării științifice*” (23-24 iunie, 2008); conferința internațională „*Copyright: Enabling Access or Creating Roadblocks for Libraries?*” (13-14 noiembrie, 2008); seminarul internațional „*Dreptul de autor și libertatea accesului la informație în*

biblioteci” (3-4 decembrie, 2009). Cu prilejul marcării Săptămânii Accesului Deschis (19-23 octombrie, 2009), Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării a USM, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Consorțiul eIFL Direct Moldova au organizat masa rotundă „*Accesul Deschis în Republica Moldova*” (14 octombrie 2009), în cadrul căreia s-a propus pentru discuție proiectul *Declarației Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova privind Accesul Deschis la informație* [21]. Acest document a fost aprobat la 16 octombrie 2009 la Conferința Anuală a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. În spiritul Declarației de la Budapesta privind Inițiativa Accesului Deschis, Declarației de la Berlin privind Accesul Deschis la Cunoștințe în domeniul Științei și Științelor Umanitare, semnatarii Declarației recunosc importanța strategică a Accesului Deschis la informație și au semnat acest document în scopul promovării Accesului Deschis pentru diseminarea cunoștințelor științifice globale și a creativității umane și pentru determinarea măsurilor care trebuie întreprinse de către instituțiile de cercetare, universitățile și bibliotecile din Republica Moldova.

Atelierul de lucru „*Electronic Publishing and Open Access*” (*Bangalore, 26 noiembrie, 2006*) convocat de către Institutul Indian de Științe, Academia de Științe din India și Fundația de Cercetare MS Swaminathan a remarcat lipsa transparenței activității de cercetare a țărilor în curs de dezvoltare în cadrul mediului internațional pentru știință și a propus o *Politică Națională Model a Accesului Deschis (National Open Access Policy for Developing Countries)* [22] pentru țările în curs de dezvoltare.

Este de remarcat că profesorul indian în știință informații, Subbiah Arunachalam care este unul dintre cei mai activi susținători ai accesului deschis, pledează pentru mișcarea privind accesul deschis în țările în tranziție și în curs de dezvoltare. Deși el crede că există o problemă comună pentru cercetători din aceste țări, în special pentru India, Brazilia și Africa, lipsa de resurse, el afirmă că, cel mai important element care marginalizează cercetătorii este accesul la informații [23].

După aprobarea declarațiilor internaționale, cât și a celor naționale, s-a manifestat o creștere a acțiunilor legislative în mai multe țări în tranziție pentru legiferarea Accesului Deschis la informația științifică.

La 23 mai 2007 Parlamentul Braziliei a examinat Legea referitoare la difuzarea rezultatelor cercetărilor științifice, primul articol al căreia stipulează că toate universitățile și instituțiile de cercetare științifică trebuie să organizeze arhive instituționale de AD, în care vor fi depozitate rezultatele cercetărilor.

Comisia Națională pentru Cunoștințe (*National Knowledge Commission*) din India a cerut ca toate articolele științifice, editate de savanții indieni și realizate din banii publici, să fie arhivate într-un format OA standardizat și plasate în acces deschis pe web site-uri personale. Iar după constituirea portalului academic național de acces deschis aceste publicații științifice trebuie să fie plasate suplimentar în această arhivă.

Ministerul Științei și Tehnologiilor din China a adoptat politica Accesului Deschis pentru rezultatele cercetărilor științifice, iar universitățile din Hong Kong au lansat politică accesului deschis pentru cercetările finanțate din banii publici.

Din ianuarie 2007 Legislația Ucrainei stipulează respectarea accesului deschis la rezultatele cercetărilor științifice finanțate din bugetul de stat [24]. O Lege similară privind Știința și Cercetarea a fost aprobată în 2009 și de Parlamentul Lituaniei. Articolul 45 al acestei Legi prevede că în scopul garantării calității, transparenței cercetărilor științifice și pentru a stimula progresul științific toate rezultatele activității științifice desfășurate din banii publici trebuie făcute publice prin intermediul Internetului sau alte mijloace [25].

În prezent numărul politicilor de Acces Deschis care aparțin diverselor grupuri și centre de cercetare, universități, asociații, agenții finanțatoare, edituri este în creștere. Finanțatorii cercetărilor științifice din ce în ce la activ încep să mandateze accesul deschis la cercetările pe care le finanțează. Politicile instituționale se elaborează în conformitate cu recomandarea Declarației de la Berlin și se înregistrează în Registrul Politicilor Arhivelor cu Acces Deschis (*ROARMAP, Registry of Open Access Repository Material Archiving Policies*). Politica instituțională de acces deschis privind autorhivarea (mandatul instituțional) se înregistrează după crearea repozitoriului și înregistrarea arhivei instituționale în Registrului Arhivelor cu Acces Deschis (*ROAR, Registry of Open Access Repositories*). Potrivit datelor ROARMAP la 5 ianuarie 2010 au fost înregistrate 178 de mandate pentru accesului liber (79 mandate instituționale, 18 mandate departamentale, 42 mandate ale Finanțatorilor și 39 de mandate pentru teze). Wellcome Trust din Marea Britanie a fost primul finanțator care a înregistrat mandatul pentru Accesul Deschis (1 octombrie 2006), aceasta condiționa ca toate copiile tuturor articolelor ale cercetărilor originale publicate într-o revistă peer-review trebuie să se depună în PubMed Central [26].

Facultatea de Arte și Științe, Facultatea de Științe ale Educației a Universității din Harvard, Școala de Drept din Harvard și Școala Governamentală John.F.Kennedy din Harvard au recomandat un cadru juridic

pentru politica universitară de acces deschis: în conformitate cu angajamentul de diseminare a rezultatelor cercetărilor sale, fiecare membru al facultății este obligat să depună o copie a articolelor din revistele științifice într-un repository instituțional și să acorde în mod automat Universității o licență universitară pentru a face aceste articole deschis accesibile pe Internet. În termeni juridici, permisiunea acordată de către fiecare membru al facultății este o licență de nivel mondial, neexclusivă, irevocabilă care exercită toate drepturile în conformitate cu drepturile de autor referitoare la fiecare dintre articolele științifice ale universitarilor, ea permite distribuirea în acces deschis cu condiția ca articolele nu sunt vândute în scopuri de profit [27].

Politici instituționale similare au fost aprobate și de alte universități: Universitatea din Glasgow, Universitatea Stanford, Universitatea din Geneva, Universitatea din Lund, Universitatea din Hamburg, Institutul Tehnologic din Dublin etc.

Politicile instituționale de Acces Deschis se înregistrează în ROARMAP în formă de mandate instituționale care autorizează accesul deschis la rezultatele cercetărilor științifice, realizate din fonduri publice. Trebuie remarcat că politicile instituționale de Acces Deschis se bazează pe modelul politicii de autoarhivare, elaborată de profesorul Stevan Harnad de la Universitatea Southampton [28].

În ultimii ani instituțiile decizionale ale țărilor aflate în perioada de tranziție, de asemenea, se implică activ în constituirea modelelor Accesului Deschis și elaborarea politicilor de Acces Deschis. Astfel, în baza Raportului cu privire la Strategia Dezvoltării Activității Editoriale în domeniul Cercetării în Africa de Sud (2006), Academia de Științe din Africa de Sud a aprobat business-modelul accesului deschis pentru revistele academice.

Universitatea Tehnică (Middle East Technical University, Turcia) obligă cercetătorii universitari să depună atât copiile tuturor articolelor editate și a celor care se află la recenzare, cât și tezele de master și de doctor în repositoryul universitar. În același timp, universitatea își asumă responsabilitatea de a promova și de a susține autorii în publicarea articolelor acestora în revistele cu acces deschis.

Primul mandat instituțional de acces deschi în țările membre ale eIFL (46 țări) a fost introdus de către Institutul de Economie și Matematică a Academiei de Științe din Rusia. O inițiativă similară a fost implementată de Centrul Științific Coordonator din Vologda a Institutul de Economie și Matematică a Academiei de Științe din Rusia și Institutul da Matematică Aplicată „Keldysh” a Academiei de Științe din Rusia. În Ucraina primul

mandat instituțional de acces deschis a fost adoptat de către Universitatea de Stat Tehnică „Ivan Pul’uj”.

Politicile emise de diferitele instituții de cercetare ca parte a procesului de acordare a finanțării sunt oferite spre consultare de registrul specializat menținut de Universitatea Nottingham din Marea Britanie – SHERPA JULIET [29]. Aceste politici sunt structurizate în trei grupe:

1. Arhivarea cu acces deschis (Open Access Archiving) – cere accesul liber și gratuit la articolul publicat al autorului sau versiunea recenzată a articolului (post-print), cu toate că embargoul temporar al editurilor minimizează operativitatea accesului la aceste articole.
2. Publicarea cu acces deschis (Open Access Publishing) – în scopul operativizării procesului de diseminare a rezultatelor cercetărilor științifice solicită publicarea în revistele cu acces deschis sau în revistele hibride.
3. Politica de arhivare a datelor (Data Archiving Policy) – solicită arhivarea datelor primare într-o anumită perioadă de timp.

La începutul anului 2010 69 de agenții finanțatoare din SUA, Franța, Germania, Italia, Irlanda, Belgia, Canada, Australia, Spania, Suedia, Austria, Ungaria, Elveția și Norvegia și-au înregistrat politicile în SHERPA JULIET. În ROARMAR sunt înregistrate 42 de politici aprobate și 7 politici planificate.

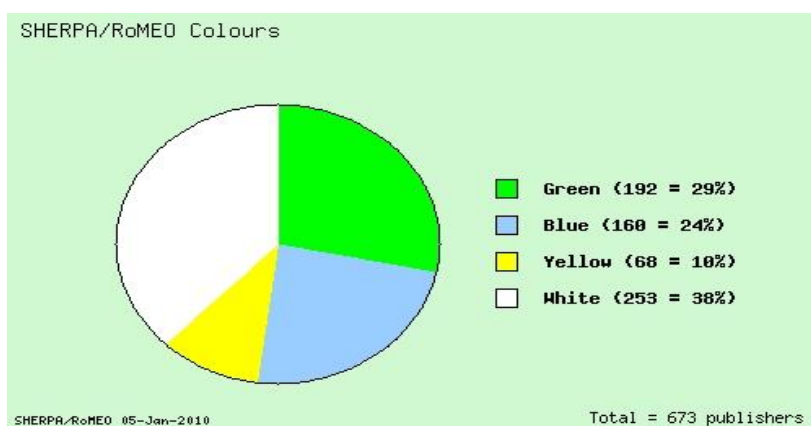
În cadrul cercetării *JISC/Key Perspectives Survey*, realizate în Marea Britanie în 2005, 1296 de cercetători din diferite țări și domenii ale științei au răspuns la întrebarea dacă ar îndeplini obligație angajatorilor și finanțatorilor privind autoarhivarea publicațiilor științifice. Cercetarea a constatat că 15% din autorii publicațiilor științifice autoarhivează publicațiile sale, 95% din cercetători au confirmat că ei ar autoarhiva publicațiile sale în cazul dacă ar fi obligați de finanțatori sau angajatori (81% vor autoarhiva benevol, 13% cu reticențe, iar 5% nu ar fi îndeplini această cerere) [30]. Aceste date au fost confirmate de testele obiective ale organizațiilor care au aprobat politicile de autoarhivare, în care timpul de autoarhivare tinde la 100% [31].

În cadrul proiectului ROMEO (*Rights METadata for Open archiving*) menținut de către SHERPA la Universitatea din Nottingham au fost propuse trei politici privind autoarhivarea articolelor în repozitorii: a) politica palid-verde (*pale-green policy*) – permite autoarhivarea pre-printurilor (versiunea articolului până la recenzare); b) politica verde (*green policy*) – permite autoarhivarea post-printurilor (versiunea articolului după publicare); c) politica sură (*gray policy*) – autoarhivarea este susținută, dar formală.

La începutul anului 2008 aceste politici, în cadrul aceluiași proiect, au fost extinse prin includerea politicilor editorilor pe problemele dreptului de autor. Astfel, s-a realizat o clasificare a editorilor luând în considerare condițiile în care aceștia permit autoarhivarea:

Culorile ROMEO	Politica de autoarhivare	Editori	%
<u>Verde</u>	Verde - se poate autoarhiva articolul și înainte de publicare și după publicare / PDF	192	28,5
<u>albastru</u>	Albastru - se poate arhiva numai versiunea finală a articolului, după aprobarea de tipărire / PDF	160	24
<u>galben</u>	Galben - se poate arhiva numai înainte de tipărire	68	10
<u>alb</u>	Alb - nu este permisă autoarhivarea	253	37,5

În lista ROMEO sunt 673 de editori (5 ianuarie 2010), dintre care 62% formal acceptă anumite forme de autoarhivare [32].

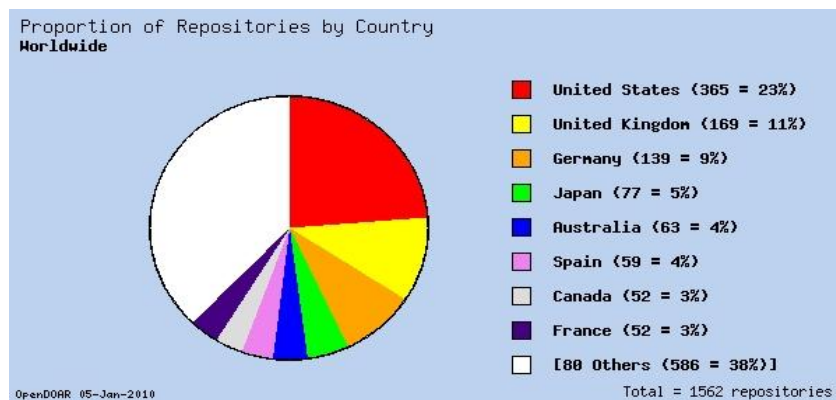
Pentru a asigura Accesul Deschis la literatura științifică în măsură egală sunt susținute două strategii complementare: *autoarhivarea (self-archiving)* și *revistele pe bază de acces deschis (open access journals)*.

Prima strategie, numită Calea Verde (*Green Road*), este autoarhivarea. Ea

prevede plasarea publicațiilor electronice (atât a lucrărilor editate, cât și a nonpublicațiilor) în arhivele electronice deschise, susținute de instituțiile de cercetare, învățământ și cultură. Aceste arhive sunt numite arhive ale publicațiilor electronice sau depozitarii (repozitorii) instituționale. Inițiativa Arhivelor Deschise (*OAI – Open Archives Initiative*) [33] dezvoltă și promovează standardele care sunt axate pe facilitarea diseminării informației. Una din cele mai cunoscute și voluminoase arhive (peste 580.043 articole) este arhiva de preprinturi în domeniul fizicii, matematicii, tehnicii și altor domenii înrudite [34]. Aceste arhive oferă comunității un acces nelimitat și gratuit atât la materialele nonpublicate (preprinturi), cât și la materialele recenzate și postprinturi, în același rând pot fi consultate disertațiile, dările de seamă și altă literatură gri. Arhivele pot aparține organizațiilor (universităților, instituțiilor de cercetare, laboratoare) sau pot fi organizate după principiul tematic (economie, matematică, biblioteconomie și știința informării etc.). Autorii au dreptul să autoarhiveze lucrările sală fără nici o restricție, există doar anumite condiții privind autoarhivarea postprinturilor. 95% din reviste permit autorilor să autoarhiveze articolele după 6 sau 12 luni după publicarea articolului în revistă. Cerința principală pentru astfel de arhive este susținerea protocolului Inițiativei Arhivelor Deschise OAI PMH (*Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting*), datorită căruia este posibilă utilizarea unei interfețe unice pentru regăsirea și repartizarea resurselor plasate în acces deschis [35]. Astfel, arhivele cu acces deschis sunt compatibile cu alte resurse ceea ce permite regăsirea informației inclusiv și în cazurile când cercetătorii nu cunosc despre existența unor astfel de resurse, localizarea și conținutul lor. În prezent există softuri gratuite pentru crearea și menținerea OAI, care sunt pe larg utilizate în plan mondial (Dpace, E-print, Fedora etc.).

Inițiativa Arhivelor Deschise este pe larg susținută în diverse țări. Conform datelor Registrului Arhivelor cu Acces Deschis (*ROAR, Registry of Open Access Repositories*) la începutul anului 2010 în lume au fost înregistrate aproximativ 1560 de arhive cu acces deschis din 87 de țări [36], iar în Directoriul Arhivelor cu Acces Deschis (*DOAR, Directory of Open Access Repositories*) sunt înregistrate 1563 de arhive, dintre care 81% sunt instituționale, 13% - tematice, 4% - agregatori și 2% - guvernamentale [37]. Aceste colecții electronice facilitează prelucrarea conținutului digital pentru crearea materialelor didactice online, cărților electronice etc. Lideri în organizarea Arhivelor cu Acces Deschis sunt SUA cu 365 de arhive, Marea Britanie – 169, Germania – 139, Japonia – 77. În aceste țări practic toate universitățile au Arhive cu Acces Deschis.

Conform datelor ROAR și DOAR în Federația Rusă sunt înregistrate 29 de repozitorii, Africa de Sud – 17, Ucraina – 10, România – 3, Bulgaria, Kyrgyzstat, Estonia, Lituania – câte 2, în Republica Moldova – 1 (Tezele depuse la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare) [38].

A două strategii, revistele electronice științifice cu acces deschis (*open access publishing*) – Calea de Aur (*Golden Road*) dezvoltă modele alternative de publicare a lucrărilor științifice, a revistelor științifice, materialelor conferințelor. Revistele electronice, de asemenea, efectuează expertiza textelor, dar publică în acces deschis doar materialele aprobate. Cheltuielile pentru revistele electronice sunt constituite din costul recenzării, pregătirea manuscrisului pentru plasarea pe server. Pentru finanțarea acestor modele sunt atrase investițiile organizațiilor, instituțiilor de cercetare și a universităților. În unele cazuri (ce se întâmplă mai rar), redacțiile revistelor stabilesc pentru autori sau sponsori (finanțatori) o taxă pentru prelucrarea publicațiilor aprobate pentru plasarea în formatul electronic. Valoarea taxei este variabilă și mobilă. Evident, când redacția primește subsidii, publicarea articolului în revistă este gratuită. În cadrul Primei conferințe pe problemele comunicării științifice (*Nordic Conference on Scholarly Communication*), care s-a desfășurat la Lund – Copenhaga în octombrie 2002, a fost anunțat că va fi creat Registrul Revistelor cu Acces Deschis (DOAJ), menținut de către Universitatea din Lund (Suedia). Inițiativa a fost susținută de Institutului pentru Societatea Deschisă (*Open Society Institute*) [39] și al Bibliotecii Publice Științifice (*PloS – Public Library of Science*) [40]. La data de 5 ianuarie 2010 în DOAJ au fost înregistrate 4539 de reviste, dintre care 1760 reflectă informația full text [41]. Prin intermediul DOAJ este posibil accesul la revistele științifice din toate domenii și ramurile științei (96 sunt în domeniul biblioteconomiei și științei informării, 69 din comunicare și mas-

media). În DOAJ sunt înregistrate reviste din 105 țări și publicate în 50 de limbi. Cel mai mare număr de reviste aparține SUA – 986. Brazilia – 406, Marea Britanie – 376 și doar o revistă din Moldova – [Computer Science Journal of Moldova](#), a Academiei de Științe din Moldova, care a fost înregistrată în 2009 [42].

Analiza politicilor instituționale de Acces Deschis ne sugerează că este necesar de a elabora o politică instituțională AD pentru bibliotecile academice și științifice, dat fiind faptul că bibliotecile sunt o verigă importantă în procesul de comunicare științifică. Putem prezenta următorul sistem al politicilor instituționale.

În scopul elaborării unei politici de succes privind accesul deschis SPARC recomandă următoarele [43]:

1. Identificarea susținătorilor interni ai inițiativelor Accesului Deschis.
2. Studiarea cadrului normativ al instituției pentru a iniția corect procedura de schimbare a politicii privind accesul la informația științifică.
3. Conlucrarea cu administrația Facultăților, precum și cu consilier pentru a stabili cerințele legale care trebuie îndeplinite de către politică.
4. Conlucrarea cu un comitet existent de la facultate sau creați un comitet ad-hoc pentru a studia politica de comunicare științifică din instituție.
5. Comunicarea planului de acțiuni profesorilor și colaboratorilor facultății, cât și părților interesate și realizarea anchetării pentru a obține feedback-ul și pentru a constata dacă colectivul facultății sprijină această inițiativă.
6. Identificarea evenimentelor pentru promovarea, instruirea și sporirea gradului de conștientizare a politicilor de acces deschis, cum ar fi seminare, panouri de discuții, prezentări, și workshop-uri.
7. Elaborarea unui set de recomandări de politică, inclusiv privind aplicarea licenței Universitare, cerințelor față de repozitorii.
8. Identificarea resurselor critice și sprijinul care vor fi necesare pentru punerea în aplicare a politicii, inclusiv responsabilitatea pentru menținerea unei arhive instituționale.
9. Planificarea pentru succes: lucru în cadrul bibliotecii instituției ca să se asigure că arhiva este menținută la nivel bun și că este

permisă descărcarea articolelor depuse, că arhiva are suficientă capacitate, sau că este planificată crearea unei arhive noi.

10. Identificarea facultății care deja a postat publicațiile profesorilor pe Internet.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Swan, A. The culture of Open Access: researchers' views and responses // [Open Access: Key Strategic, Technical and Economic Aspects](#) / Ed. N., Jacobs. – Oxford: Chandos Publishing, 2006. – Disponibil: http://www.eprints.org/community/blog/index.php?/_____archives/93-Open-Access-Key-Strategic-Technical-and-Economic-Aspects.html. - Accesat: 05.01.2010.
2. Swan, A. Open access self-archiving: An author study / A.Swan, S. Brown. – Cornwall, 2005. – Disponibil: http://www.jisc.ac.uk/uploaded_documents/Open%20Access%20Self%20Archiving-an%20author%20study.pdf. - Accesat: 05.01.2010.
3. Economic Implications of Alternative Scholarly Publishing Models: Exploring the costs and benefits: A report to the Joint Information Systems Committee / John Houghton, Bruce Rasmussen and Peter Sheehan, Victoria University and Charles Oppenheim, Anne Morris, Claire Creaser, Helen Greenwood, Mark Summers, Adrian Gourlay; Loughborough University. – 2009. – Disponibil: <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/publications/rpconomicoapublishing.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.
4. Suber, Peter. Open Access Overview. – Disponibil: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/overview.htm>. - Accesat: 05.01.2010.
5. Budapest Open Access Initiative. – Disponibil: <http://www.soros.org/openaccess>. - Accesat: 05.01.2010.
6. Bethesda Statement on Open Access Publishing. – Disponibil: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>. - Accesat: 05.01.2010.
7. Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. – Disponibil: <http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>. - Accesat: 05.01.2010.
8. Science, Technology and Innovation for the 21st Century. Meeting of the OECD Committee for Scientific and Technological Policy at Ministerial Level, 29-30 January 2004: Final Communique. – Disponibil: http://www.oecd.org/document/0,2340,en_2649_34487_25998799_1_1_1_1,00.html. - Accesat: 05.01.2010.
9. OECD Recommendation of the Council for enhanced access and more effective use of public sector information. – Disponibil: <http://www.oecd.org/dataoecd/0/27/40826024.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.

10. Study on the economic and technical evolution of the scientific publications market in Europe: Final Report - January 2006 / Bernard Balg, Laure Bessoles, Sabrina Bringuier, Elodie Camberlain, Ghislaine Chartron, Olivier Ertzscheid, Matias Labé, François Magnan, Marylène Poelaert and Jean-Michel Salaün. – Disponibil: http://europa.eu.int/comm/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf. - Accesat: 05.01.2010.
11. ERC Scientific Council Guidelines for Open Access. – Disponibil: http://erc.europa.eu/pdf/ScC_Guidelines_Open_Access_revised_Dec07_FINAL.pdf. - Accesat: 05.01.2010.
12. The European Research Area: New Perspectives - Green Paper 04.04.2007. – Disponibil: http://ec.europa.eu/research/era/pdf/era-greenpaper_en.pdf. - Accesat: 05.01.2010.
13. Open Access Pilot in FP 7 / European Commission. – Disponibil: ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/open-access-pilot_en.pdf. - Accesat: 05.01.2010.
14. eIFL-OA. – Disponibil: <http://www.eifl.net/cps/sections/services/eifl-oa>. - Accesat: 05.01.2010.
15. Țurcan, Nelly. Resursele electronice pentru știință și cercetare în Republica Moldova // Magazin bibliologic. – 2008. – Nr. 1-2. – P.17-30.
16. Salvador Declaration on Open Access. – Disponibil: <http://www.icml9.org/public/documents/pdf/en/Dcl-Salvador-OpenAccess-en.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.
17. Brisbane Declaration. – Disponibil: <http://www.oaklaw.qut.edu.au/files/BrisbaneDeclaration.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.
18. Sale, Arthur. Brisbane Declaration on Open Access. – Disponibil: <http://openaccess.eprints.org/index.php?/archives/472-guid.html>. - Accesat: 05.01.2010.
19. Belgorod Declaration on open access to scientific knowledge and cultural heritage. – Disponibil: http://plip.eifl.net/eifl-oa/oa-news/2009_07_03_implementation-of-the. - Accesat: 05.01.2010.
20. Kuchma, Iryna. Open access to research information included into Olvia declaration of the Universities in Ukraine, *eIFL*, September 8, 2009. – Disponibil: http://www.eifl.net/cps/sections/services/eifl-oa/oa-news/2009_09_08_open-access-to-research. - Accesat: 05.01.2010.
21. Declarației Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova privind Accesul Deschis la informație. – Disponibil: http://www.abrm.md/files/comunicat_ifla.pdf. - Accesat: 05.01.2010.
22. National Open Access Policy for Developing Countries. – Disponibil: <http://users.ecs.soton.ac.uk/harnad/Temp/bangalore.doc>. - Accesat: 05.01.2010.

23. Canada, Dayna. Open Access and Developing Countries. – Disponibil: <http://infosherpas.com/ojs/index.php/openandlibraries/article/view/50/84>. - Accesat: 05.01.2010.
24. Ярошенко, Т. А. Open Access to Knowledge: Philosophy, Policy and Practice. Ukrainian Projects // “Libraries and Information Resources in the Modern World of Science, Culture, Education, and Business” Sixteenth International Conference “Crimea 2009” Sudak, Alushta, Feodosia, Koktebel, Novy Svet, Simferopol Autonomous Republic of Crimea, Ukraine June 6-14, 2009. – Disponibil: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2009/disk/131.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.
25. A new Lithuanian law on science requires online access for publicly-funded research. – Disponibil: http://plip.eifl.net/eifl-oa/oa-news/2009_07_03_a-new-lithuanian-law-on. - Accesat: 05.01.2010.
26. Kuchma, Iryna. Open Access Policies in Developing and Transition Countries: 75 The IFLA General Conference and Council “Libraries create futures: Building on cultural heritage” 23-27 August 2009, Milan, Italy. – Disponibil: <http://www.ifla.org/files/hq/papers/ifla75/142-kuchma-en.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.
27. The Harvard Open-Access Policies. – Disponibil: <http://osc.hul.harvard.edu/OpenAccess/overview.php>. - Accesat: 05.01.2010.
28. Московкин, В.М. Институциональные политики открытого доступа к результатам научных исследований // НТИ. Сер. 1. – 2008. – № 12. – С. 7-12.
29. SHERPA JULIET. – Disponibil: <http://www.sherpa.ac.uk/juliet/>. - Accesat: 05.01.2010.
30. Swan, A. Open access self-archiving: An author study. JISC Technical Report / Swan, A. and Brown, S; Key Perspectives, Inc. – 2005. – Disponibil: <http://eprints.ecs.soton.ac.uk/10999/>. - Accesat: 05.01.2010.
31. Харнад, Стивен. Максимизация научного эффекта через институциональные и национальные обязательства самоархивирования для открытого доступа // „Интернет и современное общество” (IMS–2006): IX Всероссийская объединенная конференция. – Disponibil: <http://infosoc.ru/2006/thes/harnad.pdf>. - Accesat: 05.01.2010.
32. SHERPA RoMEO. Publisher copyright policies & self-archiving. – Disponibil: <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/statistics.php>. - Accesat: 05.01.2010.
33. Open Archives Initiative. – Disponibil: <http://www.openarchives.org/>. - Accesat: 05.01.2010.
34. arxiv.org. Cornell University Library. – Disponibil: <http://www.arxiv.org/>. - Accesat: 05.01.2010.

35. The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting. – Disponibil: <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>. - Accesat: 05.01.2010.
36. Registry of Open Access Repositories. – Disponibil: <http://roar.eprints.org/>. - Accesat: 05.01.2010.
37. The Directory of Open Access Repositories. – Disponibil: <http://www.openoar.org/>. - Accesat: 05.01.2010.
38. <http://www.openoar.org/find.php?cID=141&title=Moldova>. - Accesat: 05.01.2010.
39. Budapest Open Access Initiative. – Disponibil: <http://www.soros.org/openaccess>. - Accesat: 05.01.2010.
40. Public Library of Science. – Disponibil: <http://www.plos.org>. - Accesat: 05.01.2010.
41. Directory of Open Access Journals. – Disponibil: <http://www.doaj.org/>. - Accesat: 05.01.2010.
42. DOAJ by country. – Disponibil: <http://www.doaj.org/doaj?func=byCountry>. - Accesat: 05.01.2010.
43. Open doors and open minds: What faculty authors can do to ensure open access to their work through their institution / SPARC. – 2008. – Disponibil: http://www.arl.org/sparc/bm~doc/opendoors_v1.pdf. - Accesat: 05.01.2010.

O SURSĂ VALOROASĂ DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE – BIOBIBLIOGRAFIA

ELENA COROTENCO

BȘC „Andrei Lupan”

O direcție a activității BȘC „Andrei Lupan” este orientată spre elaborarea biobibliografiilor ale căror protagoniști sunt personalități din domeniul științei, culturii etc. Articolul prezintă analiză succintă a bibliografiilor personale realizate în biblioteca academiilor în ultimul deceniu, având și scopul promovării acestui gen de publicații.

One of the directions of the library's activities is the elaboration of the biobibliographies of the personalities from different branches of science, culture, etc. The article presents the analysis of personal bibliographies, which has been elaborated at the Central Scientific Library „Andrei Lupan” lately. The aim of this work is the advancement of such publications.

Unul dintre elementele activității științifice în biblioteci, de astfel foarte important, îl constituie elaborarea bibliografiilor tematice și a biobibliografiilor.

Există mai multe definiții pentru acest gen de publicații:

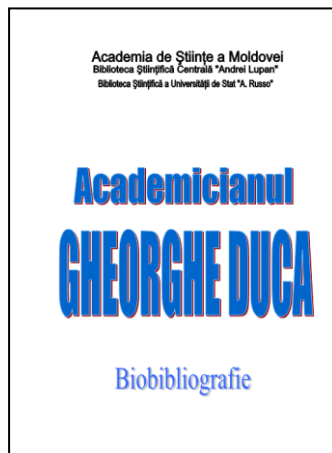
- lucrare care cuprinde biografia unui autor, împreună cu titlurile scrierilor lui și ale celor privitoare la viața și activitatea sa;
- bibliografie specială – repertoriu cronologic; alfabetic sau pe materii al scrierilor referitoare la un anumit domeniu, la o anumită problemă sau la un anumit autor;
- bibliografie personală – bibliografie specială care consemnează toate scrierile unui autor, precum și lucrările care tratează despre opera și activitatea sa;
- personalia – lucrare închinată vieții și activității unei personalități.

Biobibliografia se realizează, de obicei, sub formă de dicționare bibliografice sau indici bibliografici. Biobibliografiile pot fi *curente* (de ex.: „Who's who”, „Word Biographical Information System” (editura SAUR din Germania) și *retrospective* (de ex.: seria „Oameni ai științei”, editată de Universitatea de Stat din Moldova, colecția „Материалы к биобиблиографии ученых”, editată de Academia de Științe a Rusiei, «Библиография ученых» din Kazahstan).

Importanța elaborării biobibliografiilor ale căror protagoniști sunt savanți, oameni de cultură și alte personalități de importanță națională și internațională rezidă și în cumularea a două funcții importante: memorială, aceste lucrări reprezentând o cronică a vieții științifice, culturale, politice, economice etc.; informativă, prin reflectarea diferitor școli științifice, etape literare, istorice etc.

Biobibliografia se realizează, de obicei, sub formă de dicționare bibliografice sau indici bibliografici. Biobibliografiile pot fi *curente* (de ex.: „Who’s who”, „Word Biographical Information System” (editura SAUR din Germania) și *retrospective* (de ex.: seria „Oameni ai științei”, editată de Universitatea de Stat din Moldova, colecția „Материалы к биобиблиографии ученых”, editată de Academia de Științe a Rusiei, «Библиография ученых» din Kazahstan).

Importanța elaborării biobibliografiilor ale căror protagoniști sunt savanți, oameni de cultură și alte personalități de importanță națională și internațională rezidă și în cumularea a două funcții importante: memorială, aceste lucrări reprezentând o cronică a vieții științifice, culturale, politice, economice etc.; informativă, prin reflectarea diferitor școli științifice, etape literare, istorice etc.

Biobibliografiile oamenilor de știință prezintă atât informația despre activitatea științifică a unei personalități, cât și datele biografice, astfel contribuind la evidențierea și popularizarea realizărilor în sfera cercetare-dezvoltare, fiind unul dintre mijloacele de afirmare în comunitatea științifică.

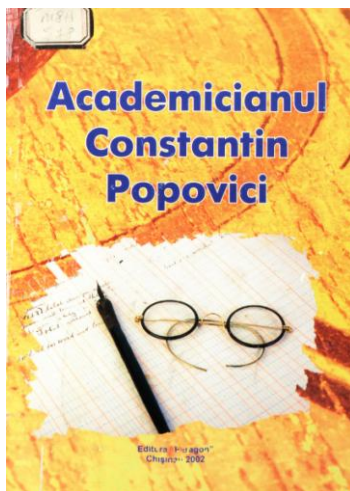
Menționăm că între cele peste 100 de lucrări, la a căror elaborare a contribuit biblioteca noastră, prioritatea o dețin bibliografiile tematice. Cele personale ocupă un loc modest, doar în ultimul deceniu biobibliografiile prevalează în lista

publicațiilor BȘC „A. Lupan”, astfel confirmând interesul sporit pentru personalitățile țării noastre.

Drept suport metodic au fost aprobate „Recomandări metodice privind activitățile de elaborare a indicilor științifico-auxiliari în BȘC a AȘM”.

În anul 2008 în republică la inițiativa Consiliului Biblioteconomic Național a fost aprobat ghidul metodologic ”Elaborarea bibliografiilor tematice și a biobibliografiilor” (alc. Camera Națională a Cărții în colaborare cu alte biblioteci).

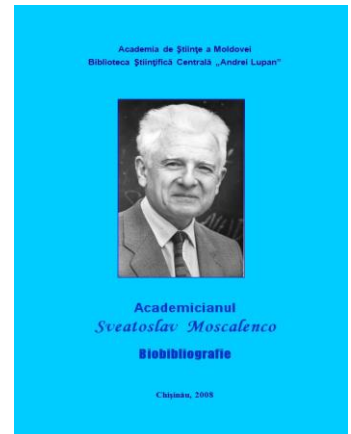
Spațiul nu ne permite să caracterizăm detaliat fiecare lucrare biobibliografică realizată la BȘC. Ne limităm doar la câteva principii generale.

Biobibliografiile reflectă activitatea profesională sub diferite aspecte, precum: consultant, referent, redactor științific, conducător științific, conducător de proiecte, participare la expoziții internaționale etc.

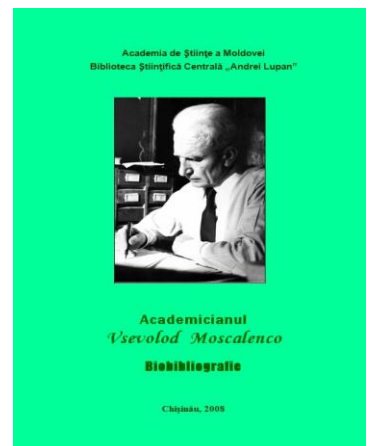
Un element de o mare valoare informativă este CV-ul sau Tabelul cronologic cu principalele date biografice și cele vizînd opera și activitatea profesională.

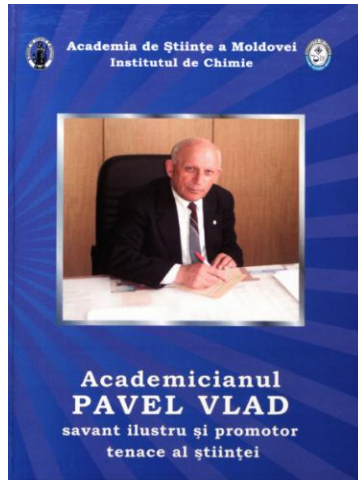
Bibliografia propriu-zisă este, de regulă, anticipată de câteva studii sau eseuri despre protagonist, de o introducere din partea alcătuitoarelor.

Materialul bibliografic se ordonează după principiul cronologic, descrierile bibliografice în cadrul fiecărui an fiind aranjate în ordine alfabetică. Descrierile bibliografice se alcătuiesc cu respectarea standardelor în vigoare.

Sunt incluse toate tipurile de publicații, atât în varianta imprimată, cât și în cea electronică: monografiile, culegeri, manuale, preprinte, autoreferate, teze, articole din reviste și culegeri, comunicări la simposioane și conferințe, brevete de invenții ș.a.

Referințele la viața și activitatea profesională se colectează studiind publicațiile în presă, în culegeri, dicționare biografice, enciclopedii ș.a.

Prezența indexurilor auxiliare de nume, de titluri, de materii facilitează regăsirea informației, iar fotografiile întregesc imaginea despre persoana care a servit drept subiect pentru biobibliografiile.

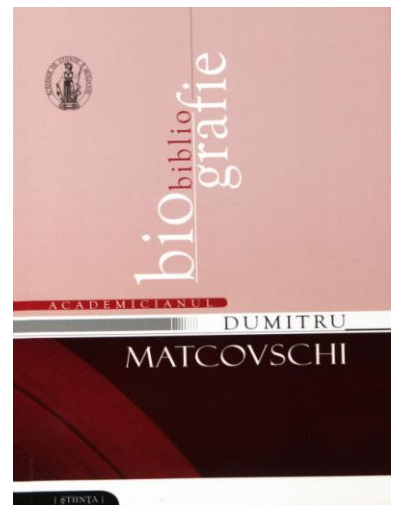
Biobibliografiile elaborate la BȘC sunt și niște omagii aduse de bibliotecari savanților în general și, în mod special, celor care au contribuit personal la

dezvoltarea bibliotecii și continuă să sprijine instituția noastră, acest sentiment de respect și recunoștință fiind exprimat nu rareori în „Cuvântul introductiv din partea alcătuitorilor”. Tradițional biobibliografiile sunt elaborate cu prilejul datelor jubiliare ale protagoniștilor.

O prioritate a politicii informaționale a bibliotecii este livrarea conținutului electronic către utilizator, astfel o parte din biobibliografii sunt accesibile pe site-ul BȘC (de ex.: „Academicianul Gheorghe Duca”, „Academicianul Boris Matienco”, „Academicianul Boris Gaina”, „Academicianul Sveatoslav Moscalenco”, „Academicianul Vsevolod Moscalenco”), fiind actualizate anual cu informație curentă.

La structurarea materialului în biobibliografiile scriitorilor-academicieni Ion Druță, Dumitru Matcovschi, Constantin Popovici s-a respectat același principiu cronologic, opera fiind divizată în mai multe compartimente (spre ex.: Proză; Poezie; Dramaturgie; Eseistică; Critică literară; Publicistică, Recenzii, Interviuri ș.a.m.d.). Suplimentar la Indexul de nume și cel de titluri, a fost elaborat Indexul limbilor în care au fost traduse operele scriitorilor.

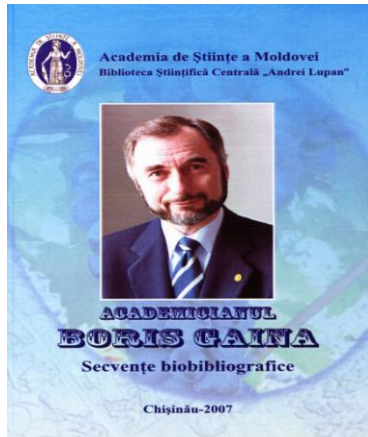
În biobibliografia „Academicianul Ion Druță: prozatorul, dramaturgul, eseistul” în funcție de numărul publicațiilor și importanța acestora, au fost evidențiate în

compartimente aparte „Capodopera druțiană: „Povara bunătații noastre”; „Poezii de Ion Druță”.

Biobibliografia „Academicianul Dumitru Matcovschi” include și compartimentele intitulate „Lista cu fonogramele cântecelor pe versuri de Dumitru Matcovschi”.

Capitolelele „Referințe” în ambele lucrări conțin lista versurilor dedicate acestor două personalități.

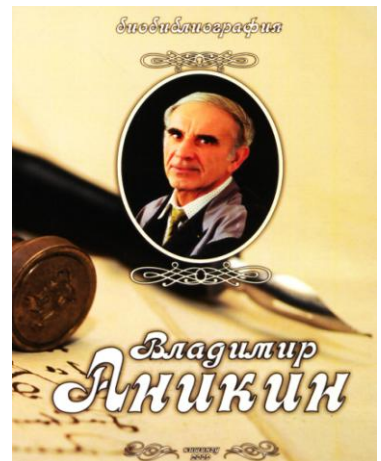

Alcătuitorii biobibliografiilor caută noi modalități de prezentare ale personalității. Pentru a ilustra suplimentar activitatea doctorului habilitat Vladimir Anikin, a cărui carieră științifică a fost precedată de munca de jurnalist, în biobibliografie a fost inclus un compartiment cu selecții din versuri, povestiri și nuvele semnate de autor.

Biobibliografiile „Academicianul Nicolae Corlăteanu”, „Academicianul Constantin Popovici: savant, scriitor, publicist” conțin fragmente din operele savanților, în plus pun la dispoziția cititorului, pe lângă Indexul de nume și de titluri, un Index de materii.

Ținuta academică a biobibliografiilor, elaborate în cadrul BȘC „A. Lupan” a AȘM, tendința spre exhaustivitate, structura logică a materialului prezentat au fost în repetate rânduri apreciate în cadrul Concursului Național „Cele mai reușite lucrări ale anului în domeniul biblioteconomiei și științei informării” prin clasarea acestora pe locurile premiante, iar în anul 2008 s-au învrednicit de Premiul Mare.

În activitatea sa biblioteca nu s-a oprit la aceste realizări. La etapa finală se află lucrarea „Constantin Stere scriitorul, publicistul, politicianul, filosoful, Omul” (alcăt. Ion Șpac). Sunt în cursul elaborării și alte biobibliografii. Urăm succese neobosiților bibliografi, dar și colegilor din alte secții ale bibliotecii, împătimiți de „bibliografie”, în această muncă migăloasă, responsabilă, dar și creativă, apariția altor lucrări frumoase.

Avînd în vedere importanța editării biobibliografiilor, în bibliotecă este elaborat proiectul „Concepției cu privire la elaborarea biobibliografiilor în cadrul Academiei de Științe a Moldovei”. Credem, că ar fi binevenită instituirea în cadrul colecției „Academica” a unei subserii „Biobibliografia savanților” după exemplul academiilor din alte țări.

**Lista biobibliografiilor,
elaborate cu concursul BȘC „A. Lupan” a AȘM între anii 2000-2009:**

Academicianul Gheorghe Duca : biobibliografie / Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”; alcăt. : Lidia Zasavițchi, Janna Nikolaeva, Valentina Gurieva [et al.]. – Ch., 2007. – <http://www.amlib.asm.md>

Academicianul Boris Gaina : secvențe biobibliografice / Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”; alcăt. : Lidia Zasavițchi; red. resp. : Elena Corotenco; red. : Dumitru Boicu, Svetlana Bronschi. – Ch., 2007. – <http://www.amlib.asm.md>

Academicianul Sveatoslav Moscalenco : biobibliografie / Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”; alcăt. : Janna Nikolaeva, Olga Țurcanu; red. bibliogr. : Lidia Zasavițchi. – Ch., 2008. – <http://www.amlib.asm.md>

Academicianul Vsevolod Moscalenco : biobibliografie / Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”; alcăt. : Janna Nikolaeva, Olga Țurcanu; red. bibliogr. : Lidia Zasavițchi. – Ch., 2008. – <http://www.amlib.asm.md>

Academicianul Boris Matienco : biobibliografie / Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”; alcăt. : Lidia Zasavițchi, Tatiana Doibani. – Ch., 2005. – <http://www.amlib.asm.md>

Șpac, Ion. Academicianul Constantin Popovici: savant, scriitor, publicist : cercetări biobibliografice și informative / Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Studii Interetnice, Bibl. Șt. Centrală. – Ch., 2002.

Strădania de a-l uni pe Om cu Universul. Academicianul Boris Matienco 1929-2004 : biobibliografie / Acad. de Științe a Moldovei; ed. alcăt. și îngrij. de Dumitru Batîr; alcăt. : Lidia Zasavițchi, Tatiana Doibani; red. resp. : Elena Corotenco. – Ch., 2005.

Academicianul Nicolae Corlăteanu, 1915-2005 : biobibliografie / alcăt. : Ion Șpac, Ana Grabazei / Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Lingvistică, Bibl. Șt. Centrală. – Ch., 2006.

Academicianul Ion Druță: prozatorul, dramaturgul, eseistul : biobibliografie / alcăt. : Lilia Bodarev; Valentina Guriev; Janna Nikolaeva, Raisa Vasilache, Lidia Zasavițchi; coord., red. șt. : Mihail Dolgan; red. șt. și bibliogr. : Claudia Slutu-

Gramă; resp. de ediție : Mariana Șlapac (AȘM), Elena Corotenco (BȘC); Acad. de Științe a Moldovei; Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”. – Ch., 2008.

Academicianul Pavel Vlad – savant ilustru și promotor tenace al științei : [biobibliografie] / alcăt. : Raisa Vasilache, Elena Pojoga; red. șt. : Aculina Arîcu; red. șt. și bibliogr. : Claudia Slutu-Gramă; Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Chimie. – Ch., 2009.

Владимир Аникин : биобиблиография / Акад. Наук Молдовы, Ин-т Европ. Интеграции и Полит. Наук, Центр. Науч. Б-ка «А. Lupan»; сост. : Тамара Мариан, Мария Попескул, Валентина Ткаченко; библиогр. ред. : Лидия Засавицки. – К., 2009.

Academicianul Dumitru Matcovschi: la 70 de ani de la naștere : [biobibliografie] / Lilia Bodarev, Eugenia Creul; Acad. de Științe a Moldovei; Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan”. – Ch., 2009.

**INTERNATIONAL NUCLEAR INFORMATION SYSTEM
DATABASE
(MOLDOVA)**

JANNA NIKOLAEVA
BȘC „Andrei Lupan”

Sistemul Internațional de Informare în domeniul Nuclear (INIS) este baza de date cea mai importantă în domeniul științei și tehnologiilor nucleare. Din 3 aprilie 2009 INIS a devenit accesibil pentru utilizatori prin Internet. Această bază de date include mai mult de 3 milioane de descrieri bibliografice ale cărților, ale articolelor din reviste, ale materialelor conferințelor, tezelor, ale rapoartelor științifice și tehnice, ale legilor, standardelor și circa 220, 000 de unități de literatură neconvențională în 63 de limbi.

Centrul INIS în Moldova se află în incinta Bibliotecii Științifice Centrale “A. Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei. Republica Moldova este membru al Sistemului Informațional de Informare în domeniul Nuclear din anul 1997. Mediatorul în relațiile cu INIS realizează implementarea descrierilor bibliografice, potrivit tematicii INIS. În 2009 au fost introduse 183 descrieri bibliografice din domeniul fizicii stărilor condensate, fizicii atomice, nanotehnologiilor.

Interface-ul site-ului INIS este bine structurat și permite efectuarea rapidă a procesului de căutare după mai multe criterii: autor, titlu, sursă, cuvinte-cheie, locul și anul ediției etc. În plus utilizatorilor li se oferă un Tezaur Multilingv arab-chinez-englez-francez-german-rus-spaniol pentru traducerea termenilor științifici. INIS este accesibil și pe CD-ROM.

The International Nuclear Information System (INIS) is the leading reference database for nuclear science and technology. INIS is freely available on the Internet since 3 April, 2009 and includes over 3 million bibliographic records and over 220,000 non-conventional literature (NCL) reports in full text in 63 languages.

Moldova became INIS member in 1997. Moldova INIS Centre is situated in Andrei Lupan Central Scientific Library of the Academy of Sciences of Moldova. INIS Liaison Officer of Moldova analyzes the relevant scientific publications edited in Moldova for data input. 183 bibliographic records on condensed matter physics, nuclear physics, nanotechnology, etc. were input in 2009.

The INIS database is a good structured and an easy-to-use system. Interactive Multilingual Thesaurus (Arabic, Chinese, English, French, German, Russian, Spanish) is very useful for scientific terms translation. INIS DB is also available on CD-ROM.

In 2010 the International Nuclear Information System (INIS) will be

celebrating its 40th anniversary. The International Nuclear Information System, the leading reference database for nuclear science and technology is freely available on the Internet since 3 April, 2009. (<http://inisdb.iaea.org/> or <http://inisdb2.iaea.org/>). The idea to organize INIS appeared in 1965, when International Atomic Energy Agency (IAEA <http://www.iaea.org/>) accepted as its main duty the assistance in nuclear information exchange between the members of INIS. The consultants from the USSR and the USA were invited to elaborate a scheme of international information system, which had to embrace the growing volume of publications on the peaceful uses of atomic energy.

The International Atomic Energy Agency submitted for consideration of international professionals the decentralized, itemized system, made by the consult-group of experts, to work out a detailed project. In February, 1969 the IAEA Board of Governors approved the system. Today INIS includes 122 Member States and 24 International Organizations. INIS has more than 1.9 million users. The first product was put on in April, 1970 [1].

There are over 3 million bibliographic records of books, journal articles, conference papers, theses, scientific and technical reports, laws, standards, and a collection of more than 220,000 non-conventional literature (NCL) reports in full text in 63 languages in the constantly updating data array of INIS. Every year the INIS database increases on the amount of 70-110 thousand units. INIS is a decentralized information system. This means, that Member States scan the scientific and technical literature published within their boundaries or confines, select from such literature those items which fall within the subject scope of the systems, and process the data according to the agreed upon standards, rules, and procedures. Publication descriptions, abstracts and, in certain cases, full texts of literature are then submitted to INIS where data are merged, reviewed and the output products created [2].

Literature for data input must be analyzed till the lowest bibliographic level according to the rules of INIS. For example, journals are analyzed till the articles, conferences – till the level of reports, monograph series – till the volumes, and each volume – till the chapters, parts included in it.

Moldova joined INIS in December, 1997. Moldova INIS Center was established in the Center of Metrology, Automation & Scientific Research Work of the Academy of Sciences of Moldova [3]. From June, 2008 Moldova INIS Centre is situated in the Central Scientific Library “A. Lupan” of the Academy of Sciences of Moldova. In April, 2009 INIS Liaison Officer of Moldova (<http://www.iaea.org/inisnkm/membercontacts/mcontacts.html>) has **undergone a training course** in International Sakharov Environmental

University. In 2009 Moldova INIS Center resumed data input after a long break from 2004.

Below you can see data input of Moldova INIS Center according the years:

1998 – 16 records; 1999 – 10 records; 2000 – 17 records; 2001 – 7 records; 2003 – 22 records; 2004 – 19 records; 2004-2008 – 0 records; 2009 – 183 records.

If in the period from 1998 till 2004 basically non-conventional literature (conference proceedings, booklets, patents, preprints etc.) had been input, then in 2009 about 95 articles were input from the Moldavian Journal of the Physical Sciences classified materials science; condensed matter physics; superconductivity and superfluidity; atomic and molecular physics; instrumentation related to nuclear science and technology, which refers to conventional literature. It is necessary to emphasize, that the volume of publications in atomic, molecular and condensed matter physics is about 10 per cent in the INIS Database. A great number of investigations on condensed matter physics are carried out in Moldova by the Institute of Applied Physics of the Academy of Science of Moldova, the Institute of Electronic Engineering and Industrial Technologies of the Academy of Science of Moldova, the Institute of Chemistry of the Academy of Science of Moldova, the Moldova Technical University, and the Moldova State University. The conference on materials science and condensed matter physics is held every 2 years. Moldova does not use atomic technologies for energy but these technologies are used in medicine and science. That is why a special attention is given to the publications on physics, chemistry, biology and medicine when the literature is examined. The amount of publications on Life Sciences makes up 17 per cent in the INIS Database. The research in the field of Life Sciences in Moldova is held in Nicolae Testemitanu State Medical and Pharmaceutical University, the Institute of Genetics and Plant Physiology, the Institute of Physiology and Sanocreatology, the Institute of Plant Protection and Ecologic Agriculture, the National Scientific and Practical Center of Preventive Medicine and others. The Moldova INIS Centre analyzes the relevant scientific publications of these institutes.

Let's take a look on the access interface to INIS database from the Internet. Let's define the information search criteria. For this purpose open the site:

<http://inisdb.iaea.org/> or <http://inisdb2.iaea.org/>

The INIS database is a good structured and an easy-to-use system. There are two ways of search: Simple Search and Advanced Search. Advanced search concretizes and limits the search request due to pulldown menu of field names. You can select a necessary field for search: author, place of publication etc. (Fig. 1).

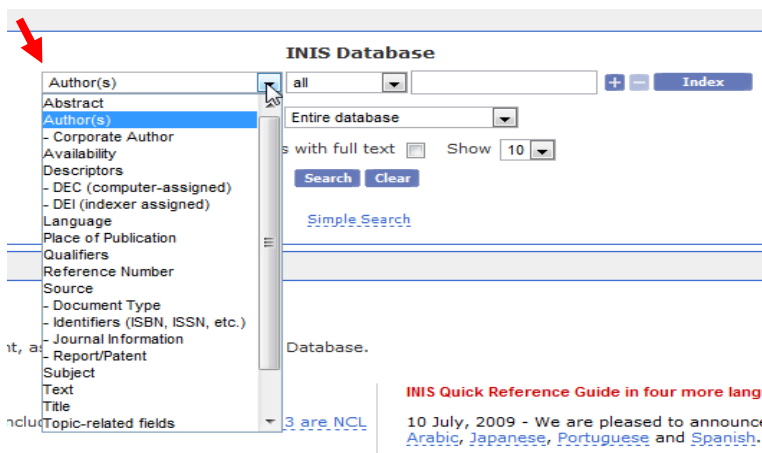

Fig. 1

The number of search fields can be increased by clicking on [+]. The sign [-] reduces the field. For instance, users are interested in publications on iodine 122 utilization in medical tomography. In this case the descriptor fields are chosen – [DEI (indexer assigned)] and users write corresponding descriptors [IODINE 122] and [TOMOGRAPHY] in them (Fig. 2).

The search result is depicted in the picture: the amount of found works is 27 items, search words are marked in yellow in [DEI (indexer assigned)]. The search result shows the following field names: Title, Abstract, Author (personal or corporate), Subject Category Name, Subject Category Code, Source (publication information, conference information, patent/report number, availability, journal title etc.), Place of Publication, Descriptors (Indexer Assigned - DEI and Computer Assigned - DEC), Language, Reference Number, Volume Issue, Year of Publication.

The INIS Interactive Multilingual Thesaurus (Arabic, Chinese, English, French, German, Russian, Spanish) helps to set a right term in the descriptor field (Fig. 3). It can be useful for the physicists, engineers, biologists, chemists, medics and translators of scientific-technical literature on natural sciences <https://nkp.iaea.org/INISMLThesaurus/> [4].

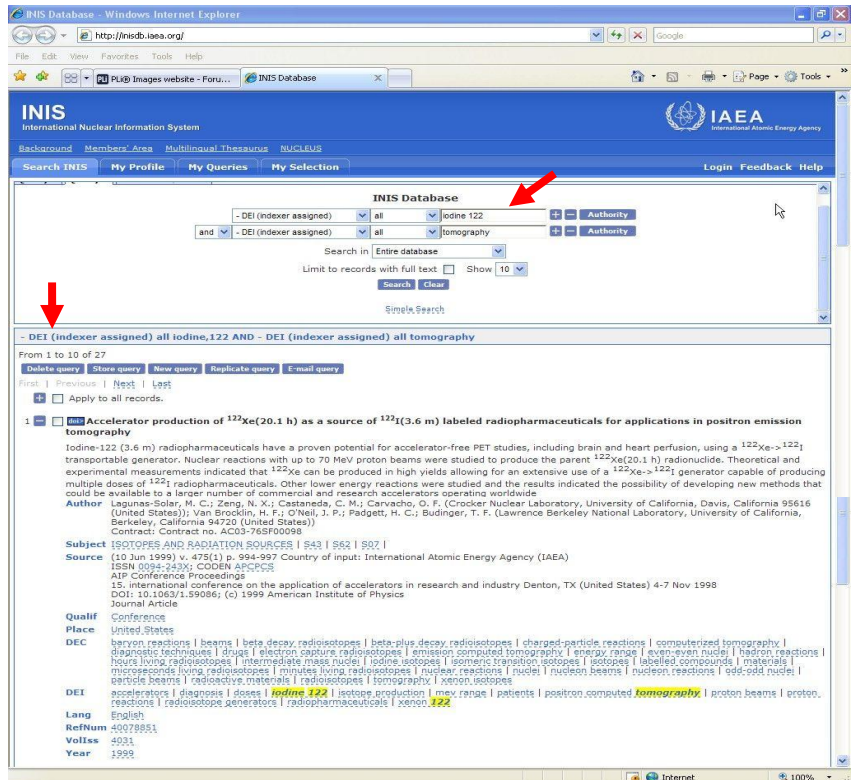

Fig. 2

If the users face difficulties in search they can click [HELP]. You can find more information on how to use the INIS Database online in “Illustrative Quick Guide to the INIS Database Online” by Petr Adámek [5].

Also Moldova INIS Center offers access to the INIS Database on CD-ROMs.

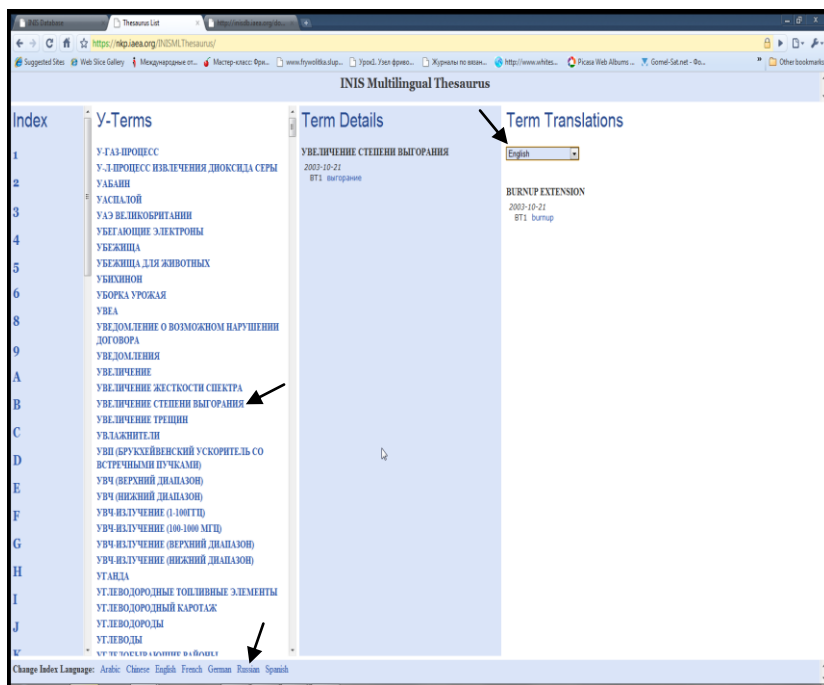

Fig. 3

REFERENCES:

1. <http://www.iaea.org/inisnkm/inis/aboutinis/>
2. INIS: Guide to Bibliographic Description: Revision 8, Amendment 3 / International Atomic Energy Agency. – Vienna, 2009. – (INIS Reference Series No. 1). – 206 p.
3. Establishment of International Nuclear Information System - branch of the Republic of Moldova / A. Buzdugan, E. Mitsu, A. Andriesh, Adriana Buzdugan // Moldavian Journal of the Physical Sciences. – 2002. – Vol. 1, Nr 2. – P. 75-77. – <http://sfm.asm.md/moldphys/2002/vol1/n2/pdf75.pdf>
4. http://www.iaea.org/inisnkm/news/2008/news_4.htm
5. http://inisdb.iaea.org/docs/INIS_database_quick_guide.pdf

UTILIZAREA DATELOR BIBLIOMETRICE ÎN ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A CERCETĂRILOR ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL ECOLOGIEI ȘI AL MEDIULUI AMBIANT

LIDIA ZASAVIȚCHI

BȘC „Andrei Lupan”

Datele bibliometrice permit determinarea cercului „nuclear” al revistelor pentru fiecare domeniu al științei. În acest studiu, în procesul evaluării importanței științifice a revistelor din domeniul ecologiei și al mediului ambiant au fost analizați trei indicatori bibliometrici: Impact Factor (IF), SCImago Journal Rank (SJR) și Source Normalized Impact per Paper (SNIP). Rezultatele sunt prezentate în tabele, în conformitate cu categoria și rangul revistei.

The bibliometric data is used for determining the „nucleus” of scientific journals for each field of science. In this study the bibliometric assessment of the environmental science and ecology journals was carried out used three indicators, such as Impact Factor (IF), SCImago Journal Rank (SJR) and Source Normalized Impact per Paper (SNIP). The results obtained are presented in tables according to the journal ranks.

Starea mediului ambiant atrage asupra sa o atenție deosebită din partea societății mondiale și determină intensificarea cercetărilor științifice în domeniul acesta. Majoritatea savanților instituțiilor științifice din profilul științe naturale ale Academiei de Științe sunt antrenați în implementarea programului național „Asigurarea securității ecologice a Republicii Moldova pentru anii 2007-2015” [1, p. 206-210].

Dintre toate sistemele ecosistemele prezintă cele mai mare dificultăți de studiere din mai multe motive: extinderea legăturilor dintre științele, care operează cu informația ecologică, interferența aspectelor tematice legate de studierea problemelor de poluare, de protecție a mediului ambiant și, în același timp, difuzarea cu viteza considerabilă a datelor din diferite surse.

Articolele din reviste științifice au fost, sunt și vor fi o sursă foarte importantă de informație actuală pentru comunitatea științifică. Sfârșitul secolului XX a fost marcat de un fenomen nou, distinctiv – apariția în biblioteci a revistelelor în format electronic. Un avantaj deosebit al versiunilor electronice ale revistelor, în comparație cu cele tipărite, este apariția lor mai mult operativă. Un fapt remarcabil în cazul revistelor electronice este creșterea permanentă a utilizării hyperlink-urilor. Acest fapt mărește esențial accesul la articol, oferă posibilitatea de a lectura și

materialele anterioare referitoare la subiect, totodată, pot fi urmărite tematici, științe chiar, din punct de vedere interdisciplinar [2, p. 22-24].

Literatura de specialitate în domeniul științelor ecologice este deosebit de concrecută: practic fiecare publicație este legată de alte câteva publicate anterior. Plus la aceasta, servește drept bază pentru cercetări noi. Astfel, proiectul CrossRef permite cititorului să treacă de la referința de la sfârșitul articolului la full-textul de pe alt site. CrossRef este Agenția de Înregistrare Oficială a Identificării Digitale a Obiectului (DOI-Digital Object Identifier). Ea a fost lansată la începutul anului 2000, drept rezultat al cooperării între editori, în efortul de a permite referirea la publicația online dintr-o anume revistă academică. Acest sistem unește, în formă de referințe, milioane de elemente din categorii similare din punctul de vedere al conținutului, inclusiv reviste, cărți, documente, situri ce conțin date. Acesta este un sistem universal, utilizat la publicare, în practica academică europeană. Mai multă informație poate fi consultată la <http://www.crossref.org>.

Globalizarea problemelor ecologice solicită de la cercetători studierea și utilizarea experienței internaționale. Parcurgerea fluxului mondial al revistelor în domeniul ecologiei și al mediului ambiant este posibilă actualmente și la BȘC „Andrei Lupan” în bazele de date ale revistelor științifice în format electronic (full-text): Online Access to Research in the Environment, United Nation Environment Programme and Yale University (OARE) – <http://www.oaresciences.org>; Access to Global Online Research in Agriculture Food & Agriculture Organization (AGORA)– <http://www.aginternetwork.org>; SpringerLink – <http://www.springerlink.com>; EBSCO Publishing – <http://www.ebscohost.com> etc.

Evaluarea informației științifice este prerogativa savanților. Asigurarea informațional-bibliografică a cercetărilor în domeniul științelor ecologice trebuie să fie realizate prin căutarea, selectarea documentelor și informarea operativă, adică: organizarea accesului liber la resursele informaționale mondiale, elaborarea informației de tip diferit, începând de la rezultatele căutării informației bibliografice, factografice și referative până la elaborarea bibliografiilor științifico-auxiliare, a bazelor de date tematice. Structura organizațională trebuie să includă toate sursele documentar-informative: date despre sursele tradiționale, versiunile electronice ale publicațiilor tradiționale, publicații electronice etc.

Din anul 2005 la BȘC „Andrei Lupan” este elaborat buletinul tematic curent, având un caracter științifico-auxiliar, „Ecologia, stresul, adaptarea” în format electronic pe pagina web a bibliotecii [3]. În bibliografia respectivă

selectarea documentelor se realizează luând în considerație astfel de factori: inovația, actualitatea, importanța științifică. Elementele generale pe bază cărora elaborăm bibliografia tematică sunt următoarele:

- a) în buletinul tematic trebuie să fie oglindită starea actuală a cercetărilor științifice în domeniul ecologiei și al mediului ambiant;
- b) se includ lucrările teoretice, metodologice și de sinteză și se exclud materiale cu profil îngust de specialitate;
- c) elaborarea bibliografiei este orientată maxim spre satisfacerea necesităților informative ale savanților AȘM.

Nu putem avea drept scop reflectarea exhaustivă a literaturii. În procesul selectării sunt evidențiate prioritățile tematice: compartimentele buletinului includ documente despre biosferă, legea ecologică, conservarea biodiversității, crearea rețelei ecologice, conștiința ecologică ca formă a conștiinței sociale; probleme teoretice și matematice de funcționare a populațiilor, publicații referitoare la problemele poluării cu substanțe toxice ale solurilor, ale apelor naturale și reziduale, atmosferei; cercetarea proceselor fizico-chimice în protecția mediului înconjurător; funcționarea și adaptarea sistemelor fiziologice în condițiile de stres; cooperarea internațională în rezolvarea problemelor ecologice. Pentru obținerea complexă a literaturii de peste hotare alcătuitoarii realizează căutarea revistelor științifice electronice (full-text) în bazele de date și indică adresa electronică în descrierea bibliografică.

Pe site-ul www.amlib.asm.md au fost plasate 8 fascicule ale buletinului. În total au fost descrise 4769 de publicații (monografii, articole din culegeri și reviste, materialele congreselor și conferințelor, autoreferate ale tezelor de doctor). 3751 de articole (79 %) au fost descrise din reviste științifice. Articolele din reviste în format electronic constituie 2001 titluri (42 %) (Figura 1).

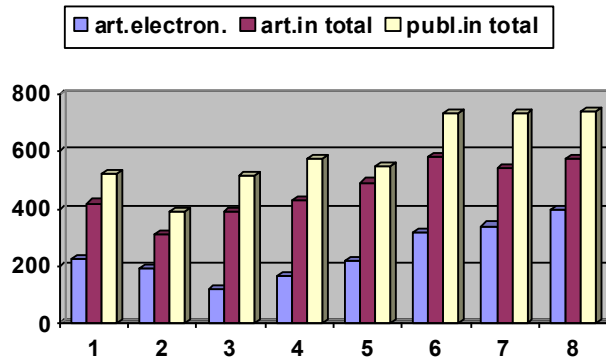

Figura 1. Repartizarea articolelor din reviste în format electronic după fasc. bul. tematic „Ecologia” (Fasc. 1-8)

Repartizarea articolelor din reviste în format electronic după compartimentele buletinului: Probleme generale ale ecologiei – 316 tit.; Poluarea și protecția mediului ambiant – 556 tit.; Ecologia microorganismelor – 226 tit.; Ecologia plantelor – 340 tit.; Ecologia animalelor – 337 tit.; Stresul și adaptarea omului și a animalelor – 143 tit.; Ecologia omului – 83 tit. (Figura 2).

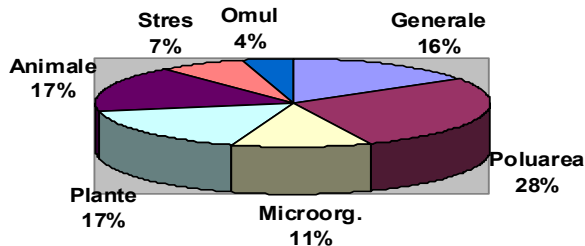

Figura 2. Repartizarea articolelor din reviste în format electronic după teme

Criteriul principal de selectare calitativă a publicațiilor este evaluarea surselor informaționale. În 1969 savantul englez Alan Pritchard a introdus pentru prima dată termenul „bibliometrie” (din greacă „biblion” – carte și „metria” – măsurare). Bibliometria este metodologia de cercetare care oferă posibilitatea de a studia mai calitativ literatura academică prin intermediul referințelor sau analizei citărilor și cuvintelor cheie [4, p. 12-13].

Unul dintre cei mai răspândiți indicatori – „factorul de impact” – a fost introdus în 1955 pentru a evalua impactul unei reviste concrete asupra literaturii de specialitate și a formării opiniei generale. Mai târziu, acest termen a fost aplicat pentru a identifica revistele influente. Factorul de impact al unei reviste este calculat în felul următor: numărul de citări într-un anumit an al articolelor publicate într-o revistă pe parcursul a doi ani anteriori, împărțit la numărul total al articolelor publicate în revistă în timpul anilor respectivi [5].

Creat de Eugene Garfield în anul 1960, Institutul de informare științifică (ISI, Institute for Scientific Information) monitorizează și evaluează publicațiile științifice din circa 9000 de reviste față de aproape 100.000 publicate. Din anul 1969 lista valorilor factorului de impact al revistelor cotate de ISI este publicată și actualizată anual în Journal Citation Reports (JCR) – <http://science.thomsonreuters.com/citationimpactcenter/>.

Fluxul principal al literaturii științifice îl constituie revistele monitorizate. Valoarea unei activități de cercetare finalizate este în directă dependență de valoarea revistei de specialitate în care au fost publicate rezultatele obținute [6]. Din anul 2008 în descrierea bibliografică a articolelor din reviste în format electronic noi indicăm și factorul de impact al revistei (Fasc. 6-8).

De la sfârșitul anului 2007 cu factorul de impact concurează SCImago Journal & Country Rank (SJR), creat de cercetătorii de la Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), Universitatea din Granada, Extremadura, Carlos III (Madrid) și de Alcalá de Henares – <http://www.scimagojr.com>. Acest portal include 17000 de reviste științifice indicatoare, dezvoltat din informațiile cuprinse în baza de date Scopus® (Elsevier BV). Scopus este o bază de date de rezumate și citate pentru articole din reviste academice – <http://www.info.scopus.com/>. Indicatorii revistelor se calculează, utilizând un algoritm similar cu Google PageRank™. PageRank este un factor folosit la calcularea rangului unei pagini Web, care depinde de numărul și de PageRankul paginilor care au tangențe cu respectiva pagină Web. Noțiunea PageRank provine de la numele informaticianul american Larry Page, care a dezvoltat algoritmul la Universitatea Stanford [7]. SCImago Journal Rank (SJR) se bazează pe transferul de prestigiu de la o revistă la alta, asigurat de referințele pe care o revistă le face de la una la alta și la ea însăși. Indicatorii SJR se bazează pe citările din ultimii trei ani. Baza de date SCImago Journal & Country Rank permite utilizatorilor să genereze gratuit citarea statisticilor publicate și să exprime lucrările de cercetare.

Factorul de impact și indicatorii SCImago trebuie studiați considerând rangul revistei în domeniul științelor de care aparține revista.

23 ianuarie 2010 Scopus a lansat indicatorul nou pentru evaluarea revistelor științifice – Source Normalized Impact per Paper (SNIP), creat de profesorul Henk F. Moed (Centre for Science and Technology Studies, Leiden University). Indicatorul SNIP este definit ca raportul dintre Raw Impact per Paper (RIP) – numărul mediu de citări la lucrări publicate într-o revista pe parcursul celor trei ani anteriori, notat ca „impactul brut” al revistei și Relative Database Citation Potential (RDCP) – potențialul de citare al revistei în domeniul său. Ea are drept scop să permită compararea directă a surselor în diferite domenii – <http://www.journalindicators.com/>.

În procesul elaborării buletinului „Ecologia, stresul, adaptarea” au fost consultate 116 reviste științifice în format electronic. Lista revistelor a fost alcătuită în conformitate cu numărul articolelor incluse în buletinul tematic (Fasc. 1-8).

Pentru fiecare revistă sunt indicate: factorul de impact al revistei (2008; rangul revistei dintre 124 de reviste din categoria „Ecologie”, 163 de reviste din categoria „Științele mediului ambiant” etc. (ISI Journal Citation Reports® Ranking, Thomson Reuters); indicatorul SCImago (2008); rangul dintre 210 reviste din categoria „Ecologie”, 251 de reviste din categoria „Științele mediului ambiant” etc. (SCImago Journal & Country Rank); indicatorul SNIP (2008) (Tabelul 1). Au fost utilizate rezultatele din baze de date: SJR (SCImago Journal & Country Rank) – <http://www.scimagojr.com/journalrank.php> [8]; SNIP (CWTS Journal Indicators) – <http://www.journalindicators.com/SearchJournal.aspx> [9].

Deoarece accesul la Journal Citation Reports® Ranking se efectuează contra plată, a fost utilizată informația despre factorii de impact și ranguri din revistele studiate.

În pofida faptului că revistele de bază cu cel mai mare factor de impact JCR (Journal Citation Reports®, Thomson Reuters) sunt similare cu SJR (SCImago Journal & Country Rank), există diferențe, care pot fi explicate prin faptul că revistele populare au un factor de impact (JCR) mai mare, dar au factori mai mici de prestigiu științific, în timp ce revistele de prestigiu pot fi mai puțin citate, dar au un indicator mai mare în SJR [10].

Datele bibliometrice permit determinarea cercului „nuclear” al revistelor, pentru fiecare domeniu al științei. Considerând ambii factori, a fost alcătuită o listă din 37 de reviste din categoria „Ecologie” și 28 de reviste din categoria „Științele mediului ambiant”: 25 reviste (Elsevier), 18 reviste (Wiley-Blackwell), 15 reviste (Springer) etc. Din aceste reviste sunt selectate 1378

de articole (69%) din 2001 articole electronice descrise pentru cele 8 fascicule ale buletinului (Tabelul 2).

Analizând lista revistelor, putem constata că aceste reviste intră în topul celor mai citite 100 de reviste internaționale din domeniul științelor ecologice, considerate drept cel mai important curent al literaturii științifice mondiale, realizat după o serie de criterii stricte. Utilizarea factorului de impact (ISI), a indicatorilor SCImago Journal Rank, SNIP drept măsură de calitate este foarte răspândită, explicația fiind faptul că noi avem cele mai bune reviste de specialitate în orice domeniu. Ratele de citare ale lucrărilor individuale sunt pozitiv corelate cu rangul revistei în care sunt publicate.

Cercetările bibliometrice cu utilizarea bazelor de date on-line, ca forme noi de prelucrare analitică a publicațiilor, permit sporirea semnificativă a calității în asigurarea informațional-bibliografică domeniilor științei.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. DUCA, Gheorghe. *Contribuții la societatea bazată pe cunoaștere (Knowledge Society)*. Ch., 2007, p. 206-210.
2. ЕВСТИГНЕЕВА, Г.А.; ЗЕМСКОВ, А.И. Новые тенденции в развитии мирового рынка научных публикаций – роль и место библиотек. In: *Научные и технические библиотеки*. 2004, nr 5, p. 15-26.
3. *Ecologia, stresul, adaptarea*: bul. tematic. Alcăt. Lidia ZASAVIȚCHI. Ch., 2005-2009. Fasc. 1-8. Disponibil: www.amlib.info
4. GLÄNZEL, W. *Bibliometrics as a research field : a course on theory and application of bibliometric indicators* [online]. Course Handouts, 2003. 115 p. [citată 25.10.2009]. Disponibil: http://www.norslis.net/2004/Bib_Module_KUL.
5. GARFIELD, Eugene. The History and Meaning of the Journal Impact Factor. In: *Journal of the American Medical Association* [online]. 2006, vol. 295, nr 1 [citată 25.10.2009], p. 90-93. Disponibil: <http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/jamajif2006.pdf>
6. SITARU, C.; SZEDLACSEK, S. E. Relevanța factorului de impact al jurnalelor în evaluarea cercetării științifice bio-medicale. In: *Stetoscop* [online]. 2006, nr 48 [citată 25.10.2009]. Disponibil: <http://www.stetoscop.ro/arhiva/2006/48/>
7. *PageRank* [online]. [citată 25.10.2009]. Disponibil: <http://en.wikipedia.org/wiki/PageRank>
8. SCIMAGO (2008). *SJR – SCImago Journal & Country Rank* [online]. Retrieved February 10, 2010 [citată 10.02.2010]. Disponibil: <http://www.scimagojr.com/journalrank.php>

9. CWTS *Journal Indicators* [online]. [citat 21.02.2010]. Disponibil: <http://www.journalindicators.com/SearchJournal.aspx>
10. FALAGAS, M.E.; KOURANOS, V.D.; ARENCIBIA-JORGE, R.; KARAGEORGOPOULOS, D.E. Comparison of SCImago journal rank indicator with journal impact factor. In: *The Official Journal of The Federation of American Societies for Experimental Biology* [online]. 2008, vol. 22, nr 8 [citat 25.10.2009], p. 2623-2628. Disponibil: <http://www.fasebj.org/cgi/content/full/22/8/2623>

Tabelul 1. Revistele științifice aranjate după numărul articolelor incluse în buletinul tematic

Denumirea revistei	Nr art. în bul. Ecol.	Impact Factor 2008	ISI Journal Citation Reports® Ranking /124 (Ecology) /163 (Env. Sci) /155 (Plant Sci.)	SJR SCImago 2008	SCImago Journal Rank /210 (Ecology) /251 (Env. Sci.) /156 (Ecology, Evol. Behav. & Syst.) /290(Plant Sci)	SNIP 2008
1.Ecology Letters (Wiley-Blackwell)	79	9.392	4/124 (Ecology)	0,906	2/210 (Ecology)	4,51
2.Science of The Total Environment (Elsevier)	58	2.579	33/163 (Environ. Sci)	0,126	33/251 (Environ. Sci)	1,59
3.Ecological Modelling (Elsevier)	58	2.176	48/124 (Ecology)	0,097	48/210 (Ecology)	1,55
4.Oecologia (Springer)	49	3.008	31/124 (Ecology)	0,214	23/210 (Ecology)	2,17
5.Environmental Pollution (Elsevier)	46	3.135	22/163 (Environ. Sci)	0,145	24/251 (Environ. Sci)	2,09
6.Global Ecology & Biogeography (Wiley-Blackwell)	35	5.304	7/124 (Ecology)	0,398	12/210 (Ecology)	2,54
7.Journal of Applied Ecology(Wiley-Blackwell)	35	4.560	16/124 (Ecology)	0,202	25/210 (Ecology)	2,97
8.Plant & Soil (Springer)	35	1.998	7/31(Agric., Soil Sci.)	0,105	3/57 (Soil Sci.)	1,48
9.Trends in Ecology & Evolution (Elsevier)	30	11.904	2/124 (Ecology)	1,483	2/156 (Ecology, Evol. Behav.)	6,25
10.Environmental Microbiology (Wiley-Blackwell)	29	4.707	16/91 (Microbiol.)	0,450	3/251 (Env. Sci)	1,94
11.Ecography (Wiley-Blackwell)	29	4.099	20/124 (Ecology)	0,211	24/210 (Ecology)	2,38
12.Applied Soil Ecology (Elsevier)	29	2.247	-	0,115	44/210 (Ecology)	1,93
13.Biodiversity & Conservation (Springer)	29	1.473	64/124 (Ecology) 79/163 (Environ. Sci)	0,076	59/210 (Ecology) 70/251 (Environ. Sci)	1,08
14.Environmental Health	27	6.120	2/163	0,422	4/251	2,17

Perspectives			(Environ. Sci)		(Environ. Sci)	
15.FEMS Microbiology Ecology(Wiley-Blackwell)	27	3.335	25/91 (Microbiol.)	0,238	20/210 (Ecology)	1,80
16.Journal of Physiology (Wiley-Blackwell)	25	4.649	7/74 (Physiology)	0,753	11/129 (Physiology)	1,71
17.Global Change Biology (Wiley-Blackwell)	24	5,876	3/163 (Environ. Sci) 5/124 (Ecology)	0,462	2/251 (Environ. Sci) 7/210 (Ecology)	2,94
18.Conservation Biology (Wiley-Blackwell)	24	4.705	5/163 (Environ. Sci) 13/124 (Ecology)	0,266	11/251 (Environ. Sci) 18/210 (Ecology)	2,68
19.Journal of Animal Ecology(Wiley-Blackwell)	24	4.220	19/124 (Ecology)	0,315	14/210 (Ecology)	2,77
20.Global Environmental Change (Elsevier)	24	3.955	9/163 (Environ. Sci)	0,189	17/251 (Environ. Sci)	3,12
21.Functional Ecology (Wiley-Blackwell)	24	3.699	21/124 (Ecology)	0,246	19/210 (Ecology)	2,06
22.Environment International (Elsevier)	24	3.516	15/163 (Environ. Sci)	0,161	22/251 (Environ. Sci)	2,29
23.Diversity& Distributions (Wiley-Blackwell)	24	3.446	27/124 (Ecology)	0,194	26/210 (Ecology)	1,90
24.Atmospheric Environment (Elsevier)	24	2.890	27/163 (Environ. Sci)	0,148	23/251 (Environ. Sci)	1,63
25.Microbial Ecology (Springer)	24	2.885	35/124 (Ecology)	0,189	28/210 (Ecology)	1,48
26.Chemosphere (Elsevier)	23	3.054	23/163 (Environ. Sci)	0,144	25/251 (Environ. Sci)	1,80
27.Soil Biology & Biochemistry (Elsevier)	23	2.926	-	0,141	35/210 (Ecology)	2,13
28.Environmental Science & Pollution Research (Springer)	23	2.492	35/163 (Environ. Sci)	0,096	56/251 (Environ. Sci)	0,91
29.Water, Air, & Soil Pollution (Springer)	23	1.398	15/60 (Water Res.)	0,063	92/251 (Environ. Sci)	1,02
30.Environmental Management (Springer)	23	1.109	104/163 (Environ. Sci)	0,055	108/251 Environ. Sci)	1,11
31.Environmental Monitoring & Assessment (Springer)	23	1.035	/163 (Environ. Sci)	0,063	94/251 (Environ. Sci)	0,67
32.Trends in Plant Science (Elsevier)	22	9.210	/155 (Plant Sci.)	1,724	21/204 (Genetics)	3,78
33.Current Opinion in Plant Biology (Elsevier)	19	8.688	/155 (Plant Sci.)	1,847	3/290 (Plant Sci.)	3,06
34.Journal of Ecology (Wiley-Blackwell)	19	4.262	17/124 (Ecology)	0,286	16/210 (Ecology)	3,03
35.Biological Conservation (Elsevier)	19	3.566	24/124 (Ecology)	0,173	33/156 (Ecology, Evol., Behav.)	2,35
36.Climatic Change (Springer)	19	3.202	20/163 (Environ. Sci)	0,209	15/251 (Environ. Sci)	2,06
37.Annual Reviews of	18	10.161	3/124	1,389	1/210	

Ecology, Evolution & Systematic			(Ecology)		(Ecology)	6,36
38. Ecosystems (Springer)	18	3.376	29/124 (Ecology)	0,183	29/210 (Ecology)	1,87
39. Basic & Applied Ecology (Elsevier)	18	2.584	42/124 (Ecology)	0,128	37/210 (Ecology)	1,59
40.Environmental Research Letters (Institute of Physics)	17	1.719	70/163 (Environ. Sci)	0,125	5/41(Renew. Energy, & Environ.)	0,84
41.Environmental Impact Assessment Review (Elsevier)	17	1.205	/163 (Environ. Sci)	0,060	14/41(Renew. Energy, & Environ.)	1,78
42.Frontiers in Ecology & the Environment (Ecol. Soc. of America)	15	5.065	9/124 (Ecology) 4/163 (Environ. Sci)	0,402	11/210 (Ecology)	2,14
43.Journal of Biogeography(Wiley-Blackwell)	15	4.566	15/124 (Ecology)	0,215	22/210 (Ecology)	2,15
44.Ecological Economics (Elsevier)	15	1.912	53/124 (Ecology)	0,082	62/156 (Ecology, Evol., Behav.)	1,59
45. Annual Review of Plant Biology	14	22.192	1/155 (Plant Sci.)	3,845	1/290 (Plant Sci.)	8,28
46.Critical Reviews in Environmental Science & Technology (Taylor&Francis)	14	7.409	1/163 (Environ. Sci)	0,246	12/251 (Environ. Sci)	3,49
47.Critical Reviews of Plant Sci. (Taylor&Francis)	14	6.206	7/155 (Plant Sci.)	0,631	8/290 (Plant Sci.)	3,18
48.Annual Reviews of Environmental & Resources	14	4.667	6/163 (Environ. Sci)	0,590	1/41(Renew. Energy, & Environ.)	3,60
49.Agriculture, Ecosystems & Environment (Elsevier)	14	2.884	36/124 (Ecology)	0,124	41/210 (Ecology)	2,18
50. Ecological Indicators (Elsevier)	14	1.984	/163 (Environ. Sci)	0,068	72/156 (Ecology, Evol., Behav.)	1,42
51. Environmental Research (Elsevier)	13	3.038	24/163 (Environ. Sci)	0,185	20/251 (Environ. Sci)	1,48
52.Environmental Modelling & Software (Elsevier)	13	2.659	31/163 (Environ. Sci)	0,077	67/251 (Environ. Sci)	2,08
53.Ecototoxicology & Environmental Safety (Elsevier)	13	2.590	32/163 (Environ. Sci)	0,110	45/251 (Environ. Sci)	1,65
54.Water Research (Elsevier)	12	3.587	13/163 (Environ. Sci)	0,178	4/47 (Earth-Surf. Proc.)	2,54
55.Molecular Ecology (Wiley-Blackwell)	11	5.325	6/124 (Ecology)	0.390	13/210 (Ecology)	2,76
56. Journal of Environmental Management (Elsevier)	11	1.794	66/163 (Environ. Sci)	0,071	80/251 (Environ. Sci)	1,31

57. Ecological Complexity (Elsevier)	11	1.455	67/124 (Ecology)	0,123	42/210 (Ecology)	0,88
58.Environmental Chemistry Letters (Springer)	11	1.366	88/163 (Environ. Sci)	0.074	42/90 (Environ. Chem.)	0,54
59.Plant, Cell & Environment (Wiley-Blackwell)	10	4.666	10/155 (Plant Sci.)	0,475	12/290 (Plant Sci.)	2,51
60.Animal Conservation (Wiley-Blackwell)	9	2.587	41/124 (Ecology)	0,111	45/210 (Ecology)	1,57
61. Acta Oecologica (Elsevier)	9	1.456	66/124 (Ecology)	0,077	68/156 (Ecology, Evol., Behav.)	1,10
62.FEMS Microbiology Reviews(Wiley-Blackwell)	8	7.963	8/91 (Microbiol.)	1,374	6/104 (Microbiol.)	4,11
63.Perspectives in Plant Ecology, Evolution & Systematics (Elsevier)	8	3.680	22/124 (Ecology)	0,208	27/156 (Ecology, Evol., Behav.)	2,85
64.Aquatic Toxicology (Elsevier)	8	3,517	-	0,163	11/148 (Aquatic Sci)	1,57
65.Ecotoxicology (Springer)	8	2.355	38/163 (Environ. Sci)	0,104	48/251 (Environ. Sci)	1,15
66.Landscape Ecology (Springer)	7	2.453	43/124 (Ecology)	0,125	40/210 (Ecology)	1,89
67.Journal of Chemical Ecology (Springer)	7	2.327	46/124 (Ecology)	0,158	32/210 (Ecology)	1,34
68.European Journal of Soil Science (Wiley-Blackwell)	7	2.240	4/31 (Agricult., Soil Sci.)	0,095	5/57 (Soil Sci)	1,79
69.Restoration Ecology (Wiley-Blackwell)	7	1.892	55/124 (Ecology)	0,081	55/210 (Ecology)	1,33
70.Plant Ecology (Springer)	7	1.730	/124 (Ecology)	0,084	54/210 (Ecology)	1,35
71.Pedobiologia (Elsevier)	7	1.451	68/124 (Ecology)	0,078	58/210 (Ecology)	1,28
72.Aquatic Ecology (Springer)	7	1.105	86/124 (Ecology)	0,059	73/210 (Ecology)	1,19

Tabelul 2. Revistele științifice în domeniile științelor ecologice și ale mediului ambiant aranjate în conformitate cu factorul de impact

Ecological Sciences Journal

Denumirea revistei	Nr art. în bul. Ecol.	Impact Factor 2008	ISI Journal Citation Reports® Ranking /124 (Ecology)	SJR SCImago 2008	SCImago Journal Rank /210 (Ecology) /156(Ecology, Evolution, Behav. & System.)	SNIP 2008
1.Trends in Ecology & Evolution (Elsevier)	30	11.904	2/124 (Ecology)	1,483	2/156 (Ecology, Evolution)	6,25
2.Annual Reviews of Ecology, Evolution &	18	10.161	3/124 (Ecology)	1,389	1/210 (Ecology)	6,36

Systematic						
3.Ecology Letters (Wiley-Blackwell)	79	9.392	4/124 (Ecology)	0,906	2/210 (Ecology)	4,51
4.Global Change Biology (Wiley-Blackwell)	24	5,876	5/124 (Ecology)	0,462	7/210 (Ecology)	2,94
5.Molecular Ecology (Wiley-Blackwell)	11	5.325	6/124 (Ecology)	0.390	13/210 (Ecology)	2,76
6.Global Ecology & Biogeography (Wiley- Blackwell)	35	5.304	7/124 (Ecology)	0,398	12/210 (Ecology)	2,54
7.Frontiers in Ecology & the Environment (Ecol. Soc. of America)	15	5.065	9/124 (Ecology)	0,402	11/210 (Ecology)	2,14
8.Conservation Biology (Wiley-Blackwell)	24	4.705	13/124 (Ecology)	0,266	18/210 (Ecology)	2,68
9.Journ. of Biogeography (Wiley-Blackwell)	15	4.566	15/124 (Ecology)	0,215	22/210 (Ecology)	2,15
10.Journal of Applied Ecology(Wiley- Blackwell)	35	4.560	16/124 (Ecology)	0,202	25/210 (Ecology)	2,97
11.Journal of Ecology (Wiley-Blackwell)	19	4.262	17/124 (Ecology)	0,286	16/210 (Ecology)	3,03
12.Journal of Animal Ecology(Wiley- Blackwell)	24	4.220	19/124 (Ecology)	0,315	14/210 (Ecology)	2,77
13.Ecography (Wiley- Blackwell)	29	4.099	20/124 (Ecology)	0,211	24/210 (Ecology)	2,38
14.Functional Ecology (Wiley-Blackwell)	24	3.699	21/124 (Ecology)	0,246	19/210 (Ecology)	2,06
15.Perspectives in Plant Ecology, Evolution & Systemat. (Elsevier)	8	3.680	22/124 (Ecology)	0,208	27/156 (Ecology, Evolution)	2,85
16.Biological Conservation (Elsevier)	19	3.566	24/124 (Ecology)	0,173	33/156 (Ecology, Evolution)	2,35
17.Diversity & Distributions (Wiley- Blackwell)	24	3.446	27/124 (Ecology)	0,194	26/210 (Ecology)	1,90
18. Ecosystems (Springer)	18	3.376	29/124 (Ecology)	0,183	29/210 (Ecology)	1,87
19.FEMS Microbiology Ecology (Wiley- Blackwell)	27	3.335	25/91 (Microbiol.)	0,238	20/210 (Ecology)	1,80
20.Oecologia (Springer)	49	3.008	31/124 (Ecology)	0,214	23/210 (Ecology)	2,17
21. Soil Biology & Biochemistry (Elsevier)	23	2.926	-	0,141	35/210 (Ecology)	2,13
22.Microbial Ecology (Springer)	24	2.885	35/124 (Ecology)	0,189	28/210 (Ecology)	1,48
23.Agriculture, Ecosystems & Environment (Elsevier)	14	2.884	36/124 (Ecology)	0,124	41/210 (Ecology)	2,18
24. Animal Conservation (Wiley-Blackwell)	9	2.587	41/124 (Ecology)	0,111	45/210 (Ecology)	1,57

25. Basic & Applied Ecology (Elsevier)	18	2.584	42/124 (Ecology)	0,128	37/210 (Ecology)	1,59
26.Landscape Ecology (Springer)	7	2.453	43/124 (Ecology)	0,125	40/210 (Ecology)	1,89
27.Journal of Chemical Ecology (Springer)	7	2.327	46/124 (Ecology)	0,158	32/210 (Ecology)	1,34
28.Applied Soil Ecology (Elsevier)	29	2.247	-	0,115	44/210 (Ecology)	1,93
29.Ecological Modelling (Elsevier)	58	2.176	48/124 (Ecology)	0,097	48/210 (Ecology)	1,55
30.Ecological Economics (Elsevier)	15	1.912	53/124 (Ecology)	0,082	62/156 (Ecology, Evolution)	1,59
31.Restoration Ecology (Wiley-Blackwell)	7	1.892	55/124 (Ecology)	0,081	55/210 (Ecology)	1,33
32.Plant Ecology (Springer)	7	1.730	58/124 (Ecology)	0,084	54/210 (Ecology)	1,35
33.Biodiversity & Conservation (Springer)	29	1.473	64/124 (Ecology)	0,076	59/210 (Ecology)	1,08
34. Acta Oecologica (Elsevier)	9	1.456	66/124 (Ecology)	0,077	68/156 (Ecology, Evolution)	1,10
35. Ecological Complexity (Elsevier)	11	1.455	67/124 (Ecology)	0,123	42/210 (Ecology)	0,88
36.Pedobiologia (Elsevier)	7	1.451	68/124 (Ecology)	0,078	58/210 (Ecology)	1,28
37.Aquatic Ecology (Springer)	8	1.105	86/124 (Ecology)	0,059	73/210 (Ecology)	1,19

Environmental Sciences Journals

Denumirea revistei	Nr art. in bul. Ecol	Impact Factor 2008	ISI Journal Citation Reports® Ranking /163(Environ. Sci)	SJR SCImago 2008	SCImago Journal Rank /251 (Env. Sci) /41(Renewable Energy, Sust. & Environ.)	SNIP 2008
1.Critical Reviews in Environmental Science & Technol. (Taylor&Francis)	14	7.409	1/163 (Env. Sci)	0,246	12/251 (Env. Sci)	3,49
2.Environmental Health Perspectives	27	6.120	2/163 (Env. Sci)	0,422	4/251 (Env. Sci)	2,17
3.Global Change Biology (Wiley-Blackwell)	24	5,876	3/163 (Env. Sci)	0,462	2/251 (Env. Sci)	2,94
4.Frontiers in Ecology & the Environment (Ecol. Soc. of America)	15	5.065	4/163 (Env. Sci)	0,402	11/210 (Ecology)	2,14
5.Environmental Microbiology (Wiley-Blackwell)	29	4.707	16/91 (Microbiol.)	0,450	3/251 (Env. Sci)	1,94
6.Conservation Biology (Wiley-Blackwell)	24	4.705	5/163 (Env. Sci)	0,266	11/251 (Env. Sci)	2,68
7.Annual Reviews of Environmental & Resources	14	4.667	6/163 (Env. Sci)	0,590	1/41 (Renewable Energy & Environ.)	3,60

8.Global Environmental Change (Elsevier)	24	3.955	9/163 (Env. Sci)	0,189	17/251 (Env. Sci)	3,12
9.Water Research (Elsevier)	12	3.587	13/163 (Env. Sci)	0,178	4/47 (Earth-Surface Proc.)	2,54
10.Environment International (Elsevier)	24	3.516	15/163 (Env. Sci)	0,161	22/251 (Env. Sci)	2,29
11.Climatic Change (Springer)	19	3.202	20/163 (Env. Sci)	0,209	15/251 (Env. Sci)	2,06
12.Environmental Pollution (Elsevier)	46	3.135	22/163 (Env. Sci)	0,145	24/251 (Env. Sci)	2,09
13.Chemosphere (Elsevier)	23	3.054	23/163 (Env. Sci)	0,144	25/251 (Env. Sci)	1,80
14.Environmental Research (Elsevier)	13	3.038	24/163 (Env. Sci)	0,185	20/251 (Env. Sci)	1,48
15.Atmospheric Environment (Elsevier)	24	2.890	27/163 (Env. Sci)	0,148	23/251 (Env. Sci)	1,63
16.Environmental Modelling & Software (Elsevier)	13	2.659	31/163 (Env. Sci)	0,077	67/251 (Env. Sci)	2,08
17.Ecotoxicology & Environmental Safety (Elsevier)	13	2.590	32/163 (Env. Sci)	0,110	45/251 (Env. Sci)	1,65
18.Science of The Total Environment (Elsevier)	58	2.579	33/163 (Env. Sci)	0,126	33/251 (Env. Sci)	1,59
19.Environmental Science & Pollution Research (Springer)	23	2.492	35/163 (Env. Sci)	0,096	56/251 (Env. Sci)	0,91
20.Ecotoxicology (Springer)	8	2.355	38/163 (Env. Sci)	0,104	48/251 (Env. Sci)	1,15
21. Ecological Indicators (Elsevier)	14	1.984	/163 (Env. Sci)	0,068	72/156 (Ecology, Evol., Behav.)	1,42
22. Journal of Environment Management (Elsevier)	11	1.794	66/163 (Env. Sci)	0,071	80/251 (Env. Sci)	1,31
23.Environmental Research Letters (Institute of Physics)	17	1.719	70/163 (Env. Sci)	0,125	5/41 (Renewable Energy, & Environ.)	0,84
24.Biodiversity & Conservation (Springer)	29	1.473	79/163 (Env. Sci)	0,076	70/251 (Env. Sci)	1,08
25.Water, Air, & Soil Pollution (Springer)	23	1.398	15/60 (Water Res)	0,063	92/251 (Env. Sci)	1,02
26.Environmental Chemistry Letters (Springer)	11	1.366	88/163 (Env. Sci)	0,074	42/90 (Env. Chem.)	0,54
27.Environmental Impact & Assessment Review (Elsevier)	17	1.205	/163 (Env. Sci)	0,060	14/41 (Renewable Energy, & Environ.)	1,78
28.Environmental Management (Springer)	23	1.109	104/163 (Env. Sci)	0,055	108/251 (Env. Sci)	1,11

MODERNIZAREA SERVICIILOR DE INFORMARE A CITITORILOR – UN IMPERATIV AL TIMPULUI

MARIA POPESCU, VALENTINA TCACENCO, TAMARA MARIAN
BȘC „Andrei Lupan”

Tehnologia informației impune cerințe noi și schimbări în bibliotecă. În articol se evidențiază momentele noi importante parcurse de BȘC „Andrei Lupan” în modernizarea activității sale, în special a sectorului catalogarea și clasificarea literaturii prin extinderea posibilităților ale regăsirea informației în catalogul electronic.

The information technology supposes the new demands and changes in the library. The article reflects the new important moments of the Central Scientific Library „Andrei Lupan” in the process of modernization of it’s activities, especially in cataloging and classification of the publications. It means the enlargement of the possibilities of finding the information in the electronic catalogue.

În epoca tehnologiilor informaționale, când totul se desfășoară într-un ritm extraordinar de rapid și odată cu schimbările ce au intervenit în societate, s-au schimbat foarte multe lucruri și în Biblioteca Științifică Centrală a AȘ a Republicii Moldova, care încearcă să răspundă cerințelor actuale, căci odată cu evoluția accelerată a științei, nevoile de informatizare ale utilizatorilor cresc și se dezvoltă în permanență.

În anii '90, când în republică a apărut problema introducerii noilor tehnologii informaționale, Biblioteca Științifică a Academiei de Științe-a decis să facă și ea primii pași în automatizarea proceselor de lucru. Același an este marcat de instalarea unei rețele interne, fondată de o echipă de programiști de la Centrul de Calcul al AȘ, care au început analiza activității bibliotecii în vederea automatizării ei. Unul din cele mai solicitate sectoare la acest capitol a fost Serviciul Catalogarea și Clasificarea Literaturii, care a și început introducerea informației privind noile intrări în bibliotecă. Paralel, la Centrul de Calcul al AȘ, a fost creat un grup de catalogatori din bibliotecă, dirijat de Elena Boțan, care au început introducerea literaturii retrospective: aceasta se făcea pe baza fișelor. În prezent toată informația se află în proces de redactare conform noului program de automatizare Q-Series. La moment putem afirma cu certitudine că BȘC a fost printre primele biblioteci din republică care a făcut primii pași spre automatizarea proceselor din bibliotecă.

Tendința permanentă a colectivului Bibliotecii Științifice Centrale a AȘ spre perfecționare a motivat dorința de a implementa un program mai avansat de automatizare. Grație Proiectului de Automatizare, lansat în acel timp de Fundația SOROS, a fost procurat softul integrat de bibliotecă Q-Series, care a fost elaborat în Marea Britanie. Astfel, a început o etapă mai avansată în realizarea informatizării bibliotecii. După o perioadă complicată de școlarizare, s-a început prelucrarea computerizată și formarea bazei de date a bibliotecii. La prima etapă a implementării sistemului Q-Series a fost planificată, paralel cu noile intrări, și realizarea conversiei bazei de date, deja introdusă la Centrul de Calcul și care se află pe bande magnetice. Această bază de date a fost trimisă la IME România (firma distribuitor de sistem informatic Q-Series). Rezolvarea sarcinii a cerut mai mult timp distribuitorilor sistemului, dar, în final, a fost începută conversia bazei de date, proces, care mai necesită timp (și nu un an). Este vorba despre un lucru foarte migălos și care se execută în continuare la Sectorul Catalogare, în paralel cu prelucrarea publicațiilor noi.

Astăzi baza de date a publicațiilor intrate în bibliotecă și după retroconversia documentelor existente introduse conține 283018 descrieri bibliografice și este pusă la dispoziția utilizatorilor prin Modulul OPAC. Programul Q-Series, pe care îl utilizăm în prezent, face informația mai accesibilă și mai ușor de gestionat. Tehnologia programului Q-Series permite obținerea unui răspuns rapid și îmbunătățește calitatea lui, permițând regăsirea oricărui document după: autor, titlu, număr unitate, cotă, vedetă de subiect, cuvânt-cheie etc. Catalogul electronic al bibliotecii prezintă baza de date, compusă din descrieri bibliografice standardizate, care permit căutarea după elemente separate sau grupuri de elemente. Introducând toată informația în baza de date, colaboratorii serviciilor respective se conduc de toate standardele, regulile și normele în vigoare: Standardul internațional de descriere bibliografică ISBD și cel național.

Este foarte important ca utilizatorul să-și găsească informația dorită cu date cât mai precise și cât mai rapid. Din aceste considerente catalogul, indiferent de forma lui de redactare, a fost și este un instrument de bază. El prezintă un indice referitor la conținutul colecțiilor și ilustrează materialul informativ, aflat în bibliotecă. Însă până la introducerea întregului fond de documente în baza de date (documentele retro) beneficiarii sunt nevoiți să consulte și cataloagele tradiționale. De-a lungul anilor, cataloagele tradiționale pe fișe au constituit unica sursă de reflectare și regăsire a informațiilor, acestuia revenindu-i un loc important în deservirea utilizatorului. Cataloagele tradiționale pe fișe includ: catalogul general și

catalogele publice, care sunt divizate în cataloage alfabetice și cataloage sistematice și care sunt prezente în toate filialele bibliotecii. Catalogul alfabetic reflectă publicațiile în ordinea alfabetică a autorilor sau titlurilor. Catalogul sistematic al intrărilor în bibliotecă după anul 1993 este structurat după schema de Clasificare Zecimală Universală (CZU). Până în anul 1993 catalogul sistematic este structurat după schema de Clasificare Bibliotecar-Bibliografică (BBK). În prezent acest catalog se află în procesul de redactare în conformitate cu shema CZU.

Comparând în prezent posibilitățile de regăsire a informațiilor în cataloagele tradiționale cu cele din catalogul electronic, care se dezvoltă rapid prin catalogarea intrărilor recente și retroconversie, putem afirma cu certitudine că anume catalogul electronic oferă o gamă mai largă de posibilități de regăsire a informației, o calitate mai bună și într-un timp mult mai scurt. Dacă cataloagele tradiționale oferă informații despre document în special atunci când beneficiarul cunoaște cu precizie autorul, coautorul, titlul, atunci catalogul electronic îi oferă posibilități mai vaste de a găsi informația necesară.

Căutarea în baza de date poate fi efectuată după mai multe criterii:

- autor (autor-persoană fizică, autor colectiv);
- titlu;
- nume internațional pentru carte (ISBN) sau seriale (ISSN);
- vedetă de subiect;
- cuvinte-cheie;
- nomenclatorul specialităților științifice (pentru autoreferate, teze de doctorat);
- indexul CZU;
- indexul GRNTI (Государственный Рубрикатор Научно-Технической Информации);
- cota locală (cota cifrică);
- localizarea documentului.

Astfel, în situația creată, catalogul tradițional a început să piardă din teren în fața catalogului electronic. Cu toate acestea putem afirma că Biblioteca Științifică Centrală a AȘ nu va renunța imediat la catalogul tradițional. E nevoie încă de mult timp pentru ca beneficiarii bibliotecii să se obișnuiască a mânuși noile tehnologii informaționale.

Organizarea informației și accesul la cataloagele bibliotecii (tradițional și electronic) este asigurat și controlat zilnic de Serviciul Catalogare și Clasificare. Catalogul trebuie să fie perfect, fiindcă el este considerat inima științifică a bibliotecii.

Desfășurându-și activitatea potrivit strategiei în domeniul științei, culturii, informației, BȘC a AȘM este într-o continuă modernizare a activității sale.

BȘC depune eforturi susținute în dezvoltarea serviciilor informaționale pentru utilizatorii bibliotecii în corespundere cu necesitățile lor de informare, în asigurarea și îmbunătățirea accesului la resurse informaționale cât mai variate și la crearea în continuare a condițiilor necesare pentru utilizarea lor eficientă. Azi informarea cititorilor este asigurată de catalogul electronic și permite ca fiecare angajat al AȘM, și nu numai, să obțină informațiile necesare potrivit interesului și în timp rapid.

Însă pentru a îndeplini cât mai bine misiunea de diseminare a informației, pentru a oferi servicii și produse de calitate utilizatorilor, pentru a-i atrage și a-i menține, BȘC trebuie să întreprindă diverse acțiuni prin care să identifice nevoile și așteptările utilizatorilor atât din punct de vedere al conținutului, cât și al modului de furnizare a acestora. Din aceste considerente ne-am putea propune în viitor studierea utilizatorilor printr-un sondaj al opiniei. Datele statistice analizate, obținute în urma sondajului, ar furniza informații relevante privind utilizatorii de informație electronică. Același sondaj ne-ar permite să determinăm dificultățile și obstacolele întâmpinate de către utilizatori în accesarea diferitor genuri de documente. Opiniile respondenților privind satisfacerea necesităților lor de informare ar sugera ideea studierii mai vaste a diferitor categorii de utilizatori în contextul resurselor informaționale electronice de diferit profil. În concluzie, putem afirma cu siguranță că rezultatele obținute în urma unei asemenea cercetări ar servi la proiectarea unor servicii și produse documentare informaționale de calitate, acestea fiind, în fond, un imperativ al timpului.

CULTURA INFORMAȚIONALĂ ÎN CONTEXTUL MODERNIZĂRII DOCUMENTĂRII ȘTIINȚIFICE

LILIA BODAREV

BȘC „Andrei Lupan”

Lucrarea reprezintă o analiză problemei de formare a culturii informaționale în biblioteca academică. Modernizarea serviciilor de asistență informațională a cercetătorilor științifici presupune crearea și promovarea unor noi instrumente de acces la informație.

This paper presents a study on the information culture forming within the scope of the academic library. The improving informational assistance on scientific research means creation and promotion of new methods and tools that will ease information access.

Dezvoltarea societății informaționale constituie unul din obiectivele strategice ale Moldovei pentru următorii ani, precum și una din etapele de tranziție pentru integrarea țării în Uniunea Europeană. Conform principiilor europene, condițiile principale de edificare a societății informaționale sunt dezvoltarea *culturii informaționale* și instruirea tuturor cetățenilor pentru folosirea avantajelor societății informaționale în viața și activitatea lor.

Evoluția noțiunii de informatizare presupune automatizarea majorității proceselor prin aplicarea calculatoarelor spre noțiunea de societate informațională globală, schimbarea accentelor de la mijloacele tehnice și procese tehnologice, la procese de educație, instruire, formare a unor noi modalități de activitate, a unei *culturi informaționale*.

O cale sigură de a asigura noi realizări în viața unei societăți este colectarea și diseminarea informației și cunoștințelor prin implicarea în acest proces a tuturor membrilor societății. În societatea informației aceste caracteristici sunt definitorii pentru activitatea structurilor de informare și documentare. Instituția cu cele mai mari posibilități de a circula informația este biblioteca.

Activitatea bibliotecii academice este orientată spre creșterea cantității și calității informației, îmbunătățirea și diversificarea serviciilor, extinderea bazelor de date proprii, crearea unor noi instrumente de acces la informație pentru comunitatea științifică.

Informarea și documentarea în cadrul bibliotecii academice se realizează astăzi într-un context definit de amestecul dintre tradițional și modern. S-au

modificat modelele de producție și comunicare medie și științifică, s-au transformat metodologiile de informare, documentare și de muncă intelectuală.

Mediile digitale obligă biblioteca academică să-și redefinească locul și rolul în mediul informațional. Ca structură de informare și documentare, biblioteca este chemată să identifice și să dezvăluie gama problemelor de formare a *culturii informaționale* a beneficiarilor și să stabilească căile practice de realizare.

Cultura informațională reflectă, în esență, cultura generală a membrilor societății. Majorarea volumului de informații, dezvoltarea rapidă a sistemelor informaționale și implementarea tehnologiilor informaționale moderne intră însă în contradicție cu posibilitățile și capacitățile beneficiarilor de a le valorifica. Reușita unei căutări în bazele de date electronice depinde în mare măsură de abilitățile celui care navighează în spațiul informațional. Utilizatorul trebuie să fie capabil să filtreze informația utilă din volumul imens de informații transmise, dar nu întotdeauna dispune de abilitățile specifice necesare în procesul de regăsire a informației. Prin urmare, sunt necesare acțiuni de instruire și îndrumare, de formare continuă a beneficiarilor în accesarea bazelor de date electronice.

Din aceste considerente, biblioteca academică și-a concentrat eforturile spre *formarea culturii informaționale* a publicului său. Sarcina specialiștilor în informare este să orienteze beneficiarii spre sursele ce oferă informații de calitate și de încredere, să contribuie la formarea capacităților de investigație.

Obiectivul prioritar al activității BȘC „A. Lupan” a AȘM a fost întotdeauna acordarea serviciilor de asistență informațională cercetătorilor științifici din cadrul instituțiilor subordonate academiei. Planul de activitate al bibliotecii academice derivă din planul de activitate al AȘM. Aceasta implică responsabilitatea bibliotecii științifice pentru difuzarea în societate a realizărilor noi. Totodată, este necesar un flux de informație actuală spre cercetătorii științifici.

Documentarea este o etapă necesară a cercetării și are drept scop cunoașterea experienței științifice în domeniul supus investigației. Bibliotecii academice îi revine sarcina să colecteze, să prelucreze, să actualizeze și să furnizeze către comunitatea științifică informația documentată în toate domeniile științei cu serviciile adiționale acestora.

Susținerea activității de informare și documentare științifică necesară temelor de cercetare este posibilă doar prin utilizarea mijloacelor moderne de informare. Aceasta presupune creșterea performanțelor bibliotecii academice

prin promovarea produselor de informare și documentare științifică în format electronic: cataloage, cărți, reviste și baze de date.

Comunitatea științifică din Moldova beneficiază de acces la următoarele baze de date: American Mathematical Society (<http://www.ams.org/mathscinet>); EBSCO (<http://ebshost.com>); AGORA (<http://www.agointernet.org>); Hinari (<http://who.int>); OARE (<http://www.oaresciences.org>); International nuclear information systems (<http://inisdb.iaea.org>).

Cea mai reușită sursă informațională academică a zilelor noastre sunt revistele electronice destinate comunității științifice. Revistele științifice cu text integral furnizate on-line reflectă informația apărută la nivel global în domeniul științelor exacte și umaniste, tehnologiei și medicinei. Accesul la versiunea electronică a revistelor științifice este garantat prin autentificarea rețelei de calculatoare a AȘM de la următoarele adrese: www.interscience.wiley.com; www.ashs.org; www.bssaonline.org; www.scijournals.org; www.acm.org; www.aps.org; www.aip.org; www.appliedprobability.org; www.plantmanagementnetwork.org; www.rsc.org/publishing.

Paginile web ale bibliotecilor științifice din cadrul instituțiilor de învățământ superior din Moldova, de asemenea, asigură legături și motoare de căutare specializate în scopul informării și documentării științifice.

Produsele științifice moderne cum sunt bazele de date, revistele și cărțile electronice, impun noi exigențe și restricții de utilizare. Misiunea bibliotecii academice este să informăm cercetătorii științifici despre posibilitatea accesării publicațiilor seriale disponibile în rețele, să acordăm servicii de consultare în accesarea bazelor de date oferite on-line prin inițierea savanților în tehnicile de căutare, cât și cercetării documentare pe titlu, rezumat, text integral.

Dezvoltarea *culturii informaționale* presupune modernizarea serviciilor de asistență informațională acordate cercetătorilor științifici prin asigurarea informațională cât mai rapidă la temele de cercetare. În activitatea structurilor infodocumentare această misiune revine specialiștilor în informare.

Vorbind despre *cultura informațională* în contextul modernizării documentării științifice, este cazul, să facem o paranteză și asupra *culturii informaționale* a specialiștilor din instituțiile infodocumentare.

Realitatea zilei înaintea față de specialiștii în informare un șir de cerințe: să dispună de abilități de utilizare a echipamentului tehnic, să fie bine informați, să fie familiarizați cu varietățile de programe pentru a fi capabili să regăsească și să comunice informația, să se orienteze în bazele de date stocate

în sistemul propriu, să cunoască sursele din alte sisteme, să posede abilități de îndrumare și instruire. Atributul de bază al specialiștilor în informare este competența. Prin urmare, specialiștii din structurile infodocumenatre trebuie să progreseze mereu în domeniul cunoștințelor și competențelor, trebuie să atingă un înalt nivel de *cultură informațională*.

ANALIZA NECESITĂȚILOR INFORMAȚIONALE ALE SPECIALIȘTILOR CHIMIȘTI ȘI EFICIENȚA CERINȚEI BIBLIOGRAFICE ÎN CADRUL BȘC

LILIANA MELNIC

BȘC „Andrei Lupan”

Articol include o analiză a necesităților informaționale a specialiștilor chimiști, efectuată în urma anchetării unui anumit eșantion de specialiști din cadrul Institutului de Chimie a AȘM. Studiu ne scoate în vileag sursele primare de informații și sursele secundare, scopul acumulării informației, canalele de informare.

The present paper deals with the information needs of scientists of the Institute of Chemistry of the Academy of Sciences of Moldova. For this purpose a paper-based survey questionnaire was elaborated. The study shows the most important primary and secondary sources of information for chemists, the scope of the accumulation of information and ways to access information

Studierea necesităților informaționale este una din direcțiile de bază ale cercetărilor științifice în domeniul activității bibliografice și a altor genuri de activitate informativă. Prin „cerințe de informare” înțelegem ceea ce percepe conștient și exprimă beneficiarul în ce privește informarea sa.

Pentru organizarea rațională a deservirii bibliografice a chimiștilor este necesar să se cerceteze particularitățile cerințelor informative:

- conținutul și domeniul necesităților informaționale;
- tematica necesară specialistului;
- determinarea unui specialist – lider, care poate fi consultant pe o temă și intermediar între consultant și cititor;
- coincidența necesităților informaționale a temei, a gradului de cunoștință a specialistului și profilul activității lui.

Evidențierea acestor particularități este o muncă dificilă și ele pot fi studiate prin analiza științifico-informativă a activității profesionale a

beneficiarilor, prin evidența opiniei utilizatorilor de informație despre necesitățile informaționale în diferite momente.

La studierea necesităților informaționale se folosesc diferite metode de cercetare:

- observarea;
- anchetarea;
- interviuarea;
- analiza cerințelor îndeplinite;
- analiza cerințelor informative;
- studierea planurilor și programelor;
- studierea lucrărilor de cercetări științifice ș. a.

În timpul procesului științific de determinare a literaturii putem evidenția următoarele caracteristici ale necesităților informaționale :

- tematica necesității informaționale;
- nivelul de pregătire a specialistului;
- scopul adresării la informație;
- nivelul profesional.

În continuare vom analiza rezultatele anchetării specialiștilor chimiști din cadrul Institutului de Chimie al A.Ș.M., efectuate în scopul studierii necesităților informaționale și a eficienței de servirii lor bibliografice. Menționăm că sondajul s-a limitat la sursele de informare în variantă print.

Analizele efectuate au cuprins 31 de beneficiari ai Institutului de Chimie. Au fost repartizate 31 de anchete, restituite – doar 27. Metoda de cercetare a fost ancheta pe bază de chestionar, cu întrebări însoțite de explicații verbale și variante de răspuns.

Efectuând analiza anchetelor, s-a observat interesul vădit al specialiștilor față de cărți. Una din cauzele interesului pentru carte este faptul că anume în cărți și ediții de acest tip, specialistul vede un început organizatoric și general. Cartea, de regulă, își păstrează importanța sa mai mult timp, decât materialele din edițiile periodice. De aceea se cere ca în bibliotecă să i se acorde mai multă atenție activităților, proceselor cu cartea.

De o mare popularitate la specialiști se bucură edițiile periodice. Ba chiar și mai mult, revistele științifice după specialități sunt uneori mai accesate decât cărțile, lucru vădit de cerințele beneficiarilor. În condițiile actuale, când BȘC are acces la bazele de date ale revistelor științifice în format electronic, cititorii pot accesa revistele mai des și mai rapid.

Un rol important li se atribuie și materialelor conferințelor. 47,6% din respondenți își selectează informația din brevete. Pe ultimul plan se află materialele ce aparțin altor instituții și autoreferatele.

Din anchete am constatat că 76,2% din respondenți iau informația necesară din monografii, 100% din reviste științifice, inclusiv în format electronic, 10% din autoreferate, 68,7% din materialele conferințelor, 30% din dări de seamă.

Studierea utilizării de către specialiști a edițiilor secundare, de asemenea, contribuie la precăutarea necesităților informaționale ale lor, demonstrează în ce măsură beneficiarii sunt asigurați cu ediții bibliografice, care este efectul folosirii lor, la ce nivel e cultura bibliografică și pregătirea beneficiarilor pentru informație. Folosirea surselor secundare cere cunoștințe aparte: cunoașterea structurii, a sistemului de ordonare, se cere o muncă suplimentară de stabilire a locului unde pot fi găsite. De aceea sursele secundare sunt mai puțin folosite.

Din această categorie revistele referative sunt cel mai frecvent folosite. Beneficiarii sunt foarte bine familiarizați cu ele. Avantajul acestora este reflectarea mai pe larg a literaturii de specialitate decât cataloagele de bibliotecă.

Din anchetă am observat cum folosesc specialiștii sursele secundare. La întrebarea ce dificultăți întâlnesc în utilizarea surselor secundare de informare, 82,5% au accentuat lipsa timpului pentru căutarea lor, 12,3% lipsa surselor necesare, 2% au răspuns că nu cunosc toate sursele secundare de informare. Metodele secundare de informare, ce prezintă interes pentru specialiștii chimiști sunt: cataloagele tradiționale ale bibliotecii și catalogul electronic 100%, pe locul doi specialiștii au menționat revistele referative – 71,4%, listele de literatură – 67%.

Scopul acumulării informației este o direcție de studiere a necesităților informaționale. Cunoscând scopul acumulării informației putem determina formele de prezentare a documentelor, a conținutului informației. Din datele anchetei am constatat că 89,9% acumulează informația cu scopul de cercetare științifică, 87,1% cu scopul activității didactice, 79,7% – a lărgirii orizontului cultural.

Privitor la canalele de informare, criteriul acesta contribuie la coordonarea activității serviciilor informative și bibliografice ale bibliotecii, precum și la completarea fondului bibliotecii. Canalele de informare sunt:

N/o	Canale de informare	Beneficiari	% Procente
1.	Biblioteca	27	100
2.	Internetul	25	95,2
3.	Organe de informare	3	12,4
4.	Corespondența cu colegii	21	71,4
5.	Contacte personale	9	43,3

Din datele prezentate constatăm că biblioteca e pe primul plan în informarea specialiștilor, pe locul doi – internetul, pe locul trei – corespondența cu colegii.

Un alt punct al anchetei prevedea folosirea literaturii în alte limbi și, respectiv, cunoașterea limbii moderne. În biblioteca noastră fondul străin de literatură este bogat și cunoașterea limbii străine este o necesitate. Din datele anchetei s-a constatat că absolut toți beneficiarii cunosc limba rusă 100%, limba engleză 85,7%, limba franceză 57,1%. Achiziționarea monografiilor și materialelor didactice după specialitate, în limba română, este una dintre cele mai stringente probleme actuale.

Ancheta ne-a dezvăluit și părerea specialiștilor despre învechirea informației. Beneficiarii au accentuat, că achiziționarea publicațiilor periodice a țărilor de peste hotare este o necesitate stringentă. Decalajul mare de timp dintre elaborarea și publicarea materialelor face inactuală o informație științifică.

Rezolvarea acestei probleme în condițiile actuale poate fi hotărâtă prin utilizarea mai efectivă a bazelor de date a revistelor științifice accesibile în Biblioteca Științifică Centrală “Andrei Lupan” – American Chemical Society, OARE, AGORA, EBSCO, HINARI, alte reviste abonate în format electronic în domeniul chimiei.

Promovarea informației despre cărțile noi, instruirea specialiștilor în procesul căutării informației necesare cu utilizarea cataloagelor tradiționale și electronice, revistelor online pot ridica nivelul deservirii informaționale în bibliotecă și satisface necesitățile beneficiarilor.

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЫПОЛНЕНИЯ
ТЕМАТИЧЕСКИХ ЗАПРОСОВ ЧИТАТЕЛЕЙ В
БИБЛИОТЕКЕ ИНСТИТУТА ХИМИИ АКАДЕМИИ НАУК
РМ**

В. Г. ГУРЬЕВА
BȘC „Andrei Lupan”

Articolul subliniază faptul că fondul de referință și fondul general al bibliotecii BȘC “A. Lupan”, bine înzestrate, garantează un nivel înalt de muncă bibliografică. Efectuarea referințelor tematice pe cale orală, și răspuns la solicitările bibliografice ale beneficiarilor la cataloagele este direcția principală a serviciilor bibliografice și de referință în biblioteca, plasată în incinta Institutului de Chimie al Academiei de Științe a RM.

Articolul prezintă datele privind disponibilitatea manualelor de chimie în limba română (Tabelele 1, 2), analizează tabelele de date și oferă informații despre domeniul cel mai asigurat cu literatură didactică în limba română cel al chimiei. Sunt caracterizate anumite categorii de cititori (studenți, masteranzi și doctoranzi ai instituțiilor AȘ a RM, precum și ai altor instituții din RM), care au nevoie de aceste informații. În articol este reflectată necorespunderea fondului materialelor didactice în limba română cu necesitățile de informare a acestei categorii de cititori și sunt oferite mai multe soluții pentru această problemă.

The article points out that the well equipped reference and general funds of the library, guarantee high level of bibliographic work. The main directions of bibliographic and reference service in the library, located at the Institute of Chemistry of the Academy of Sciences of Moldova are oral thematic references and bibliographic response to requests of the beneficiaries at the catalogs.

The article presents data on the availability of chemistry textbooks in Romanian (Tables 1,2), analyzes the tables and provides information on the most assured with literature for teaching chemistry in the Romanian language direction. Some categories of readers (students, master's and PhD students of the Institutions of ASM and other institutions in Moldova), who need this information are characterized. The article reflects noncompliance of the fund training materials in Romanian with the information needs of this category of readers and several solutions to this problem are offered

Высокий уровень справочно-библиографической работы во многом зависит от правильной и полной укомплектованности справочного, а также общего фонда библиотеки. Основным элементом справочно-библиографического обслуживания в библиотеке, расположенной в

Институте Химии Академии Наук РМ является выполнение устных тематических справок, а также библиографическая помощь читателям у каталогов. Дается большое количество справок о наличии тех или иных изданий в фонде библиотеки. Библиографические запросы тематического характера (по химии) составляют 60% от общего числа запросов. 90% от общего числа запросов приходятся на издания на румынском языке.

В результате справочно-библиографического обслуживания некоторых категорий читателей (студентов, магистрантов, докторантов), я обратила внимание на несоответствие фонда литературы по химии на румынском языке информационным запросам читателей.

На первом этапе, в рамках университетского образования, к нам обращаются студенты, магистранты за информацией, для написания курсовых или дипломных работ. В данном случае мы в состоянии обеспечить их информацией по узкой научной тематике. Другое дело, когда в библиотеку обращаются докторанты, которым нужна информация о фундаментальных исследованиях по химии, многие из них приходят со своим списком учебной литературы на румынском языке.

Что в таком случае мы можем предложить?

Таблица №1

Разделы	Учебники	Научно-вспомог.
- Общая химия + Enciclopedia noncompact.	7 названий Vol. 1, 2, 3, 5, 6	15 названий (E)
- Аналитическая химия	12 названий	8 названий
- Неорганическая химия	10 названий	4 названия
- Органическая химия	16 названий	16 названий
- Физическая химия (общая)	4 названия	3 названия
- - коллоидная химия	2 названия	-
- - квантовая химия	1 название	-
- - электрохимия	1 название	-
- - фотохимия	-	-

Анализируя данные, приведенные в таблице №1, можно сделать вывод, что в целом наши читатели обеспечены информацией о наличии учебной литературы по всем разделам химии.

Но, необходимо учитывать, что учебная литература устаревает каждые 30 лет, соответственно, и сроки хранения этой литературы, также в рамках этого времени.

В результате, если списать все устаревшие учебники, вырисовывается другая картина.

Таблица №2

Разделы	Учебники	Научно-вспомог.
- Общая химия	1 название	10 названий
+ Enciclopedia noncomplect.	Vol. 1, 2, 3, 5, 6	
- Аналитическая химия	3 названия	4 названия
- Неорганическая химия	-	3 названия
- химия металлов	3 названия	-
- Органическая химия	5 названий	6 названий
- Физическая химия (общая)	1 название	2 названия
- - коллоидная химия	1 название	-
- - квантовая химия	-	-
- - электрохимия	1 название	-
- - фотохимия	-	-

Анализируя данные таблицы № 2, выявляем наиболее обеспеченные разделы: «Органическая химия» и «Аналитическая химия». В разделе «Неорганическая химия» присутствуют три фундаментальных пособия по химии металлов. Положение в других разделах химии просто катастрофическое.

Ежегодно в лаборатории «Электрохимия», «Квантовая физика», «Фотохимия» поступают магистранты, докторанты, приходят на практику студенты.

По этим темам проводят исследования не только ученые Института Химии, но и Института Прикладной Физики, отдельных лабораторий Института Экологии и Географии.

Для полноты информации привожу характеристику читателей, которые приходят в библиотеку, с надеждой получить необходимую информацию. Это студенты, магистранты, докторанты, стажеры Академии Наук Республики Молдова; Государственного Университета Молдовы; Технического Университета Молдовы; УЛИМа; Тираспольского Университета (расположенного в Кишинёве, в котором практически отсутствует библиотека); Славянского Университета. Представленный список учебных заведений не окончательный, так как ученые АН РМ преподают в различных университетах и колледжах и, соответственно, ориентируют студентов на библиотеку Академии Наук.

Увеличение потока читателей, перечисленных категорий связан с повышением (в последние годы) престижа научной деятельности в Республике Молдова, с открывшимися новыми возможностями для молодежи, стремящейся реализовать себя в будущем.

Но, возвращаясь к указанной выше проблеме, хочу подчеркнуть, что 90% учащихся не владеют русским языком, а также иностранными языками в достаточной мере, чтобы воспользоваться учебной литературой, накопленной в фонде библиотеки.

Приведенные данные позволяют сделать следующие выводы:

Для успешного осуществления эффективного обеспечения информационных потребностей читателей необходимо докомплектовать все разделы химии литературой на румынском языке, используя для этого как срочные меры, так и на перспективу.

Исходя из вышесказанного предлагаю несколько вариантов выхода из сложившейся ситуации:

1. Приобрести современные учебники и пособия в Румынии (самый быстрый и простой способ)
2. Перевести учебные пособия с английского, немецкого, французского, русского языков на румынский язык, используя для этого систему проектов, грантов и т. д. С этой целью определить список самых актуальных фундаментальных учебников, распределить по лабораториям и перевести. Учебники можно не издавать, достаточно оставить на CD.
3. Самый сложный способ: создать свои учебники.

Таким образом, основные направления развития научных исследований в области химии получают новый импульс и будут продолжены высокопрофессиональными молодыми учеными, эффективно использующими информационный потенциал библиотеки Академии Наук РМ.

**EVALUAREA EFICIENȚEI MANAGEMENTULUI
RESURSELOR UMANE LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
”B.P. HASDEU”**

Politici de personal (1)

dr., conf. univ. LIDIA KULIKOVSKI, TATIANA ȘATRAVCA

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

Resursele umane joacă un rol important în asigurarea calității serviciilor oferite de bibliotecă. Ele reprezintă cheia succesului în activitatea bibliotecii. În scopul evaluării eficienței managementului resurselor umane la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” s-a inițiat un studiu axat pe percepția angajaților. Ca metodă de cercetare s-a utilizat interviuarea pentru a verifica opiniile și percepțiile segmentului managerial și a segmentului executoriu. Rezultatele studiului sunt detaliate și analizate.

Human resource beings play an important part in ensuring the quality of the services that the library offers. They represent the key to the success of a library. In order to evaluate the human resource management efficiency, a study was carried out at the B.P. Hasdeu Municipal Library. The research method was the interview, used to check both the perception of the managerial segment, and that of the executive one. The results of the study are detailed and analyzed.

Bibliotecile publice se confruntă cu mari probleme economice, de supraviețuire chiar, care influențează negativ managementul resurselor umane. Pe de o parte, ca să supraviețuiască, bibliotecile trebuie să performeze, deci au nevoie de cei mai buni specialiști. Dar în același timp actul de selecție nu dă randamentul dorit, din cauza, pieței mici de forță de muncă (specialiști bibliotecari) și pe deasupra fluctuațiile de personal își lasă amprenta pe efortul bibliotecii de a reține și utiliza resursele umane. Rezolvarea acestor probleme nu se poate realiza doar prin îmbunătățirea selecției sau redescriserea posturilor, cerute, iarăși, de mediul social, economic și politic. Condițiile sociale, economice și (în RM) cele politice, la rândul lor influențează și altă dimensiune a managementului resurselor umane - evaluarea angajaților (lipsa mijloacelor pentru sporurile prevăzute de politicile de evaluare a bibliotecilor). În acest context managementul resurselor umane, un management eficient al resurselor umane, devine mijlocul indispensabil al bibliotecilor pentru soluționarea problemelor organizaționale și individuale ale angajaților.

În efortul de a supraviețui bibliotecile publice au utilizat tot arsenalul mix-ului de marketing. Au utilizat instrumente bine cunoscute, și la fel, bine explorate și analizate de biblioteci așa numiții „cei 4P” (Produsul, Plasarea (Distribuția), Promovarea, Prețul). Bibliotecile sunt instituții publice care oferă servicii informaționale, culturale, educaționale, recreaționale etc. Serviciile, însă, implică un al „cincilea P”, esențial, puterea căruia adesea depășește impactul oricărui alt ”P”. Și acest al cincilea ”P”, identificat de William J. McEwen, este reprezentat de *Persoane (Angajați)*” [3, p. 72]. Persoanele, adică angajații, conferă vitalitate bibliotecii, ei asigură relația bibliotecii cu utilizatorii, ei satisfac cerințele lor, ei asigură realizarea scopurilor bibliotecare. Într-o măsură deloc neglijabilă, relațiile și non-relațiile cu biblioteca rezultă din activitățile cotidiene și din reacțiile angajaților, care îndeplinesc rolul de resursa de forță a bibliotecii și care respectă promisiunea făcută de bibliotecă utilizatorilor săi. Utilizatorul nu reține prin ce cale, mod, ajung serviciile și resursele bibliotecii la ei, sau prin ce cale și mijloc este transmisă, furnizată informația, ei rețin persoanele care i-au servit atunci când au apelat la bibliotecă atunci când au solicitat un document, o referință, o consultație, etc. Bibliotecile se aseamănă între ele - au aceleași scopuri, funcții, misiuni. Le diferențiază dimensiunea umană – angajații ei. Oamenii joacă cel mai real și puternic rol în asigurarea calității, serviciilor, ei reprezintă cheia spre succesul bibliotecii, ei determină performanța bibliotecii. Teoreticianul Natalia Zavtur afirma încă în 2000 că ”... personalul constituie obiectul principal al exercitării managementului. ... în biblioteconomia RM s-a conștientizat faptul că soluționarea problemelor complexe, care stau în fața bibliotecilor, depinde hotărâtor de gradul de valorificare a potențialului uman [8, p. 67]. În același timp oamenii sunt și cea mai dificilă resursă pentru biblioteci în ceea ce privește administrarea acestora. Al cincilea ”P” reprezintă pentru managementul bibliotecar cea mai dificilă provocare.

Eficiența aplicării MRU depinde într-o măsură foarte mare de fundamentul metodologic-normativ, care nu se referă la legislația în domeniu ci la gama largă de instrumente și mecanisme manageriale de asigurare a suportului economico-financiar, structural-procesual și motivațional necesar participării angajaților la derularea proceselor de management (contractul colectiv de muncă, contractul individual de muncă, regulamente, proceduri, reguli, instrucții, concepte, norme, viziune, misiune și valori care asigură operabilitate sistemului de MRU” [2, p. 85]. Aceiași părere împărtășește și A. Prodan: ”Politica ... este expresia valorilor și culturii manageriale și ne arată ce intenționează să facă organizația pentru a-și atinge obiectivele ... O

politică de resurse umane este un ghid de comportament pe termen lung al organizației privind ceea ce va face, sau nu, cu angajații săi” [7, p. 48].

În scopul evaluării eficienței Managementului Resurselor Umane (în continuare MRU) la BM s-a inițiat un studiu axat pe percepția angajaților. Ca metodă de cercetare s-a utilizat interviuarea angajaților. Interviuarea, fiind o audiere socială, un mijloc de estimare a impactului activităților MRU am utilizat-o pentru a verifica opiniile și percepțiile segmentului managerial (conducerea de vârf și intermediară) și a segmentului executoriu (bibliotecari, angajați în prima linie, relațiile cu utilizatorii, care cel mai bine știu și simt zilnic problemele instituției) pentru a obține un tablou cât mai amplu posibil a aspectelor MRU în activitatea managerială a BM.

La elaborarea chestionarului s-au luat în vedere atât aspectele de nivel global, cât și aspectele legate de activitățile MRU. Menționăm de la început că evaluarea globală a MRU la BM se realizează în fiecare an; se realizează anual și unele activități ale MRU. Evaluarea MRU într-un complex unic – global, activități și eficiența MRU - nu s-a efectuat. Astfel, urmărind evaluarea eficienței MRU, chestionarul a fost structurat în patru compartimente/module: 1. *Politici*; 2. *Imaginea generală a MRU BM "B.P. Hasdeu*; 3. *Motivare, recompensare*; 4. *Eficiența MRU*.

Fiecare compartiment are un număr diferit de întrebări. Numărul de întrebări este condiționat de obiectivul modulului. Primul modul *Politici*, este mai detaliat și a fost structurat pe șapte dimensiuni: *cine la BM se ocupă de MRU?; există la BM politici de personal?; politicile pe care le cunosc; i activitățile pentru care există proceduri clare la BM; activitățile pentru care procedurile se respectă; i procedurile pentru care consideră procedurile ca fiind incorecte; activitățile pentru care nu cunosc suficient procedurile existente*. Prin acest modul ne-am propus să urmărim dacă angajații cunosc cadrul politic și metodologic al MRU și dacă, în viziunea lor se respectă.

Modulul II cuprinde două dimensiuni, dar destul de cuprinzătoare: *elementele care caracterizează negativ MRU BM; elementele care caracterizează pozitiv MRU BM*. Ambele au același număr de aspecte expuse în aceeași succesiune, elaborate dinainte, adică întrebări închise, pentru a le ușura munca completării, dar și pentru a facilita prelucrarea datelor. Prin acest modul ne-am propus să evaluăm atractivitatea BM în vederea recrutării, selectării angajaților, factorii pozitivi de reținere a resurselor umane la BM, aspectele slabe sau forte ale evaluării performanțelor, confortul pe post al angajatului, aspecte ale mediului și culturii organizaționale. Modulul III, s-a axat pe motivație: *factorii motivaționali existenți la BM; factorii demotivatori*

existenți la BM urmărind prin acest modul eficiența activității de motivare și aspectele negative ale acestui context.

Modulul IV, a avut drept scop aprecierea eficienței MRU de către angajați: *Managementul Resurselor Umane la BM este unul eficient?* au fost rugați identifice *feedback-ul pozitiv* și *feedback negativ* și să acorde o notă de la 1 (cel mai mic) la 10 (cel mai mare) MRU BM.

Ca element al structurii chestionarului, au fost folosite întrebări: introductive, de opinie, de cunoștințe, de identificare, de control. Au fost distribuite și returnate 100 de chestionare. Pentru eșalonul de conducere (cei ce elaborează politicile, le implementează, instruiesc angajații ca să le cunoască și aplice corect) au fost distribuite 45 de chestionare. Eșantionul s-a determinat în felul următor. Sunt 31 de filiale cu 31 de directori, 1 director general, 3 directori adjuncți, 6 departamente cu funcții metodice, 4 servicii.

Pentru angajați, bibliotecari sau distribuit 55 de chestionare (bibliotecari de la *Relații cu publicul* preponderent și câțiva din departamente și servicii). Vrem să menționăm că respondenții/angajații au reacționat prompt, au fost deschiși pentru colaborare, a fost ușor de lucrat cu ei. Încă un aspect pe care l-am sesizat în procesul desfășurării interviului, nimeni din eșalonul bibliotecarilor nu a cerut informații adăugătoare, lămurire, specificare sau alte întrebări. Aceasta ne face să conchidem că angajații BM sunt familiarizați cu chestionarea, interviuarea, că vor să participe, astfel contribuind la îmbunătățirea proceselor, activităților de MRU.

Sperăm că răspunsurile au fost sincere, în preambul asigurându-i că este un interviu anonim, iar rezultatele vor fi făcute publice într-o ședință a personalului BM, vor fi publicate într-o revistă de specialitate.

În continuare ne vom referi, în acest articol, doar la rezultatele modulului I ”Politici de personal”.

Tabel nr. 1. Cine la BM se ocupă de managementul resurselor umane?

	% directori	% angajați	Total directori, angajați %
Directorul general	62,2	60,0	61,0
Directorii adjuncți (care anume, precizați)	88,9	76,4	86,0
Tatiana Coșeri	37,0	32,7	35,0
Larisa Cîșlaru	33,3	32,7	33,0
Tatiana Oghii	20	2	17,0
Ludmila Pinzaru	4,3	7,3	6,0
directorii departamentelor	28,0	7,3	17,0
Directorii de filiale	55,0	50,9	53,0
Alte	3,6	3,6	4,0
Nu au răspuns	2	0	2

Răspunsurile sintetizate, în mare, corespund realității și putem conchide că da, angajații BM știu corect cine se ocupă de MRU. ”Politica de asigurare cu personal” stipulează următoarele: ”*Responsabilitatea asigurării cu resurse umane, calitatea, dezvoltare, motivarea lor aparține:*

1. Șefului Serviciului *Personal*.
2. Managerilor intermediari.
3. Directorilor de bibliotecă.
4. Șefilor de filiale”.

Directorii adjuncți în egală măsură se ocupă de problemele de personal dar întâietate i se acordă, conform rezultatelor (35%) Tatianeii Coșeri. Șefului Departamentului *Resurse Umane*, care efectuează angajarea propriu-zisă i s-au acordat doar 17%. Tatiana Coșeri, ca director adjunct, conform fișei postului, este responsabilă de instruirea personalului (doar o direcție de activitate a MRU), dar este percepută ca directorul adjunct responsabil de MRU. Angajații o știu ca președinte a *Comisiei de conciliere*, ca secretar a *Comisiei de atestare*. Sunt poziții temporare dar legate de managementul resurselor umane iar angajații i-au oferit primordialitate.

Biblioteca Municipală are elaborată propria politică în domeniul resurselor umane bazată pe legislația în vigoare și pe cadru de reglementare al bibliotecii. Politicile de personal BM sunt suplimentate de planuri de acțiuni, programe operaționale anuale pentru realizarea obiectivelor pe termen lung. Elaborate, aprobate, aceste politici, reguli, proceduri au fost

implementate și încetățenite în tradiția bibliotecii și toate activitățile de personal au fost aduse în concordanță cu ele. Condiția esențială este ca acestea să fie respectate de manageri și de angajați.

Știu angajații de existența lor? Aceasta a fost intenția întrebării a doua din chestionar: *Există la BM politici de personal ?* Răspunsurile sunt pozitive. Din 100 respondenți 85% au răspuns *da*. 9 angajați au bifat răspunsul *nu știu*. Probabil sunt noi angajați: 6 dintre bibliotecari și trei din eșalonul de conducere. Dintre bibliotecari puteau să nu știe. Dar dintre directori, șefi, credem că sunt noi angajați. Distribuția procentuală o ilustrează tabelul nr. 1.

Tabel nr. 2. *Există la Biblioteca Municipală politici de personal?*

	% Directori	% Bibliotecari	Total directori, angajați %
DA dacă DA completați întrebarea 3	90,0	81,1	85,0
NU Dacă NU, treceți la întrebarea nr. 7	0	0	0
Nu ȘTIU Daca Nu ȘTIU, treceți la întrebarea nr. 7	6%	13,0%	9,0%
Nu au răspuns			6,0

Respondenții, directorii și angajații, au fost rugați să numească politicile pe care le cunosc. Nominalizarea politicilor a fost prestabilită. În lista pentru bifare au fost incluse politici exacte ca *managementul conflictelor, fișa postului, contract individual de munca, BONUS etc.*, dar și nominalizări de control ca: *politica de formare profesională a personalului, instruirea personalului și dezvoltare profesionala*, pentru a vedea dacă într-adevăr le cunosc sau le intuiesc. Rezultatele obținute scot în evidență politicile pe care fiecare din ei le cunosc cel mai bine – *contractul individual de muncă, fișa postului, cel mai bun bibliotecar, salarizare*. Restul din cele, oferite să le bifeze, au fost intuite. La această concluzie am ajuns analizând opțiunile pentru *politica de formare profesională a personalului, instruirea personalului și dezvoltare profesională* care de fapt nu sunt politici separate. Mai mult de 42 procente știu exact cum se numește corect – *Politica de formare profesională BM*. Restul respondenți, suntem convinși că au avut în vedere anume acest document dar nu știau exact titlul.

Tabel nr. 3. Numiți politicile pe care le cunoașteți.

	direct.	%	Total direct, angaj. %	%	angaj.	
politica de recrutare	23	51,1	39	29,0	16	politica de recrutare
politica de formare profesională a personalului	32	72,0	42	18,0	10	politica de formare profesională a personalului
instruirea personalului	32	72,0	46	25,5	14	instruirea personalului
regulament privind organizarea concursului pentru angajare	11	24,0	17	10,9	6	regulament privind organizarea concursului pentru angajare
Evaluarea personalului	23	15,0	50%	49,0	27	Evaluarea personalului
managementul conflictelor	9	20,0	11		2	managementul conflictelor
politica de asigurare cu personal	11	24,0	29	32,7	18	politica de asigurare cu personal
selectarea personalului	8	17,5	17	16,3	9	selectarea personalului
fisa postului	39	86,7	82	78,1	43	fisa postului
cel mai bun bibliotecar	39	86,7	88	89,0	49	cel mai bun bibliotecar
dezvoltare profesionala	2	4,3	3		1	dezvoltare profesionala
salarizare	39	86,7	88	89,0	49	salarizare
promovarea personalului	4		15		11	promovarea personalului
contract individual de munca	39	86,7	88	89,9	49	contract individual de munca
BONUS	1		1		0	BONUS
Alte, precizați	0		0		0	Alte, precizați
Nu au răspuns	6		6		0	Nu au răspuns

La fel și *politica de recrutare, de asigurare cu personal, selectarea personalului* care sunt părți integrante ale Politicii *Asigurarea cu personal la BM. Recrutarea și selectarea personalului BM.*

Doar un angajat din eșalonul conducerii a menționat că știe *Regulamentul de atribuire a bonusului*, instrument de evaluare a performanței globale, a performanței de echipă; de la executori nimeni n-a menționat că îl cunoaște.

Puține unități procentuale a acumulat poziția *managementul conflictului*. Acest rezultat poate fi comentat dual: (1) poate fi considerat negativ – nu se promovează, instruește personalul cu referire la managementul conflictului, astfel angajații nu cunosc; la-m regăsit însă în *Programul de dezvoltare profesională* pe anul 2008 și (2) poate fi considerat pozitiv: oamenii nu cunosc pentru că nu există conflicte majore și repercusiuni asupra activității globale ale BM. Conflictele sunt locale – departamente sau filiale - și rareori influențează comportamente generale. Rapoartele anuale MRU înregistrează: în 2004 – nici un conflict; în 2005 – nici un conflict; în 2006 – 4 conflicte; 2007 - 2 conflicte, în 2008 – 4 conflicte. Toate conflictele au fost remediate pozitiv.

Și totuși ne pare straniu procentul pe care la cumulat poziția *evaluarea personalului*, după părerea noastră este foarte mic în comparație cu efortul BM de evaluare a activității, a performanțelor instituționale. La BM există mai multe politici cu referire la evaluare:

1. Evaluarea activității și performanțelor resurselor umane;
2. Regulament de organizare și evaluare a conferinței anuale „Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” - suport informațional pentru comunitatea chișinăuiană: servicii, programe inovative”;
3. Regulament de atribuire a BONUS-ului (conține elemente de performanță individuală);
4. Regulament de evaluare a bibliotecii conform sistemului de priorități anuale;
5. Topul „Cel mai bun bibliotecar al anului”;

Atestarea, proces de evaluare a competenței și performanței individuale, care se petrece anual la BM, nu a fost menționată de nimeni.

Rugași să *bifeze activitățile pentru care există proceduri clare la BM* angajații au menționat ca cele mai cunoscute politici, proceduri de management al resurselor umane sunt cele cu referire la: *salarizare* (Antrepriza de brigadă), *la evaluare* (Regulamentul Topului ”Cel mai bun bibliotecar”), *la contractul individual de muncă și fișa postului* – cele pe care fiecare din angajați le-au văzut, simțit pentru că le-au completat (sunt

obligatorii). Urmează cu un punctaj foarte bun *dezvoltarea profesională* (cu 73%), apoi mai jos s-a clasat *evaluarea* (cu 66%).

Tabel nr. 4. *Activitățile pentru care există proceduri clare la BM*

	% Directori	% Angajați	Total directori, angajați %
Angajare	100,0	92,7	96,0
Salarizare	100,0	92,7	96,0
relațiile cu utilizatorii	95,5	89,0	92,0
instruire și perfecționare	95,5	80,0	87,0
evaluarea performanțelor	100,0	61,9	79,0
relațiile cu salariații	86,6	36,6	59,0
Promovare	46,6	61,9	55,0
supraveghere și control	64,4	40,0	51,0
Recrutare	51,1	29,0	39,0
planificarea personalului	46,6	25,5	35,0
domenii de decizie	40,0	14,5	26,0
Concediere	40,0	29,0	24,0
probleme familiale	9,87	21,0	22,0
altele (precizați care)	6,6	3,6	5,0%

Cele mai multe puncte au acumulat pozițiile: salarizare, angajare, relațiile cu publicul, instruire, evaluare. Activitățile cele mai importante dintr-o bibliotecă, în viziunea celor care le-au dat prioritate. Angajații cunosc multe proceduri MRU. Neconcordanță se ivește în diferența răspunsurilor la poziția *evaluarea performanțelor* care acumulat 79%. Pe când la întrebarea dacă cunosc *Politica de evaluare a personalului*, au răspuns că *cunosc* în proporție de 66 %.

Ne-am interesat care sunt *Activitățile pentru care nu cunosc suficient procedurile existente*. Din cei 100 de respondenți nu au răspuns 79. Se remarcă astfel că totuși oamenii cunosc procedurile referitoare la MRU. Doar 7 angajați din categoria *manageri* de nivel mediu nu cunosc suficient politicile de personal. Cota procentuală a răspunsurilor sunt nesemnificative, fapt pentru care nu le comentăm.

Tabel nr. 5. *Activitățile pentru care nu cunosc suficient procedurile existente*

	% Directori	% Angajați	Total directori, angajați %
Nu au răspuns	84,4	74,5	79,0
Domenii de decizie	15,5	25,4	21,0
Recrutare	7,2	14,5	12,0
Planificarea personalului	6,6	14,5	11,0
Angajare	4,3	14,5	10,0
Instruire și perfecționare	8,9	10,9	10,0
Evaluarea performanțelor	4,3	10,9	8,0
Concediere	2,2	10,9	7,0
Probleme familiale	6,6	7,2	7,0
Supraveghere și control	2,2	10,9	7,0
Salarizare	0	7,2	4,0
Relațiile cu salariații	2,2	3,6	3,0
Relațiile cu utilizatorii, cu publicul	0	3,6	2,0
Promovare	0	0	0
Altele (precizați care)	0	0	0

Nu atât de generos au bifat *Activitățile pentru care procedurile se respectă la BM*: se dovedește că se respectă, în viziunea angajaților, poziția instruire (77%), salarizare (72%), relațiile cu publicul (71%). Rezultate aproape pozitive au acumulat *evaluarea* (65%) și *angajarea* (64%). Iar domeniile vulnerabile sunt: domenii de decizie (8%), relațiile cu salariații (22%). Aceste rezultate trebuie incluse spre îmbunătățire urgentă.

Tabel nr. 6. *Activitățile pentru care procedurile se respectă la BM*:

	% Directori	% Angajați	Total directori, angajați %
Instruire și perfecționare	95,5	61,8	77,0
Salarizare	93,3	54,5	72,0
Relațiile cu utilizatorii, cu publicul	86,6	58,2	71,0
Evaluarea performanțelor	86,6	47,3	65,0
Angajare	93,3	53,3	64,0
Promovare	24,0	54,5	41,0

MANAGEMENTUL BIBLIOTECII

Recrutare	48,8	25,4	34,0
Concediere	24,0	25,4	25,0
Probleme familiale	17,8	35,4	52,2
Supraveghere și control	4,3	36,4	22,0
Relațiile cu salariații	8,9	52,7	61,6
Planificarea personalului	15,3	25,4	21,0
Domenii de decizie	4,3	21,9	26,2
Altele (precizați care)	4,3	7,3	6,0
Nu au răspuns	0	0	3

Cele mai multe opțiuni, la fel ca și la întrebările precedente, au fost exprimate pentru : angajare, salarizare, evaluarea performanțelor, instruire și perfecționare, relațiile cu publicul, dar într-o măsură mai mică. Tabelul nr. 7. relevă diferența dintre răspunsurile acumulate la opțiunea *există* și se *respectă*.

Tabel nr. 7. *Există politici / se respectă politici*

EXISTĂ	%	SE RESPECTĂ	DIFERENȚA
Angajare	96%	64%	24%
Salarizare	96%	72%	32%
Evaluarea performanțelor	79%	65,0%	14%
Instruire și perfecționare	87%	77,0%	10%
Relațiile cu utilizatorii	92%	71,0%	21%

Diferența dintre *există* și se *respectă* este mare, de 24% la salarizare; foarte mare, 32% la angajare; 21 % la relațiile cu publicul; 14% la evaluare; 10% la instruire. Diferența a fost declanșată de răspunsurile bibliotecarilor, adică subalternilor. Să urmărim corelația dintre răspunsurile directorilor (puterii) / angajaților (executorilor) :

Angajare - 93,3% / 53,3% - diferența 40%

Salarizare – 93,3% / 54,5% - diferența 39,2%

Evaluarea performanțelor – 86,6% / 47,3% - diferența 39,3%

Instruire și perfecționare – 95,5% / 61,8% - diferența 33,7%

Relațiile cu utilizatorii - 86,6% / 58,2 – diferența 28,4%

Putem trage niște concluzii. Directorii elaborează politici care trebuie respectate. Angajații sunt cei care testează calitatea produselor directorilor. Doar mai mult de jumătate de la 61% la 58, 54, 53% afirmă că se respectă. Dar pentru că în așa zisul *top* au ieșit angajarea, salarizarea, evaluarea aceste rezultate au și o conotație subiectivă. Astăzi nimeni nu-i mulțumit de salarizare și evaluare. La fel și sectorul cel mai dificil din bibliotecă - *relațiile cu publicul* - bibliotecarii vor în continuare utilizatorul din secolul trecut: umil, tăcut, respectuos. Astăzi însă avem un alt produs al lumii virtuale, mult mai libertin, care alege, care spune ce nu-i place, care vrea tratat frumos, servit prompt, etc. Notarea scăzută a acestei poziții – relația cu utilizatorii – exprimă de fapt dificultatea sectorului unde își exercită munca bibliotecarii.

Paradoxul diferențierii punctelor de vedere dintre conducători și executori poate fi deci, explicat când se referă la salarizare, evaluare, angajare, unde decidentul este directorul iar executorul nu totdeauna este consultat, nu i se cere opinia și poate fi nemulțumit. Dar diferă, și foarte mult, punctele de vedere la alte poziții unde executorii au acumulat puncte mai multe decât directorii ca: promovarea, relațiile familiale, planificarea personalului, relațiile cu salariații, supraveghere și control.

Tabel nr. 8. *Directori/angajați/diferența*

	directori	angajați	diferența
Probleme familiale	17,8	35,4	18,2
Supraveghere și control	4,3	36,4	32,1
Relațiile cu salariații	8,9	52,1	43,2
Planificarea personalului	15,3	25,4	10,1
Domenii de decizie	4,3	21,9	17,6

Din tabelul de mai sus vedem clar că angajații dau *pozitiv* acestor aspecte, deci, putem conchide că angajații sunt mult mai mulțumiți de cum se respectă politicile referitoare la relațiile administrației cu ei, *la relațiile cu angajații, la problemele familiale, la domeniile de decizie*. Ne întrebăm de ce directorii nu sunt mulțumiți de aspectele de care ei sunt responsabili: – supraveghere și control, planificarea personalului, domenii de decizie, relațiile cu angajații ?

Completăm analiza cu răspunsurile la *activitățile pentru care consideră procedurile folosite ca fiind incorecte*. Datele obținute au scos iar în prim plan salarizarea. Precizăm că la această întrebare nu au răspuns 72 de

respondenți din cei 100. Doar 11 persoane dintr-o sută au menționat ca incorecte procedurile de salarizare. Mai mulțumiți în acest caz au fost bibliotecarii dintre care nu au răspuns 44 de persoane, pe când la directori nu au răspuns numai 28 de persoane. Înseamnă că 17 angajați din ierarhia managerială de mijloc au pretenții la respectarea unor politici. Detaliat urmăriți distribuirea nemulțumirilor față de politici, taxându-le ca incorecte, în tabelul nr. 8.

Activitățile pentru care considerați procedurile folosite ca fiind incorecte.

	% Directori	% Angajați	Total directori, angajați %
Nu au răspuns	62,2	80,0	72,0
Salarizare	15,5	7,3	11,0
Recrutare	15,5	0	7,0
Angajare	11,0	3,6	7,0
Planificarea personalului	15,5	0	7,0
Instruire și perfecționare	2,2	7,3	5,0
Evaluarea performanțelor	4,3	3,6	4,0
Supraveghere și control	4,3	3,6	4,0
Domenii de decizie	8,9	0	4,0
Relațiile cu salariații	8,9	0	4,0
Concediere	4,3	0	2,0
Altele (precizați care)	4,3	0	2,0
Probleme familiale	2,2	0	1,0
Relațiile cu utilizatorii, cu publicul	2,2	0	1,0
Promovare	0	0	0

Răspunsurile obținute sunt, în mare, pozitive dar insuficiente pentru a trage concluzii generale asupra eficienței MRU la BM „B.P.Hasdeu”. Avem nevoie și de analiza rezultatelor obținute la celelalte module ale sondajului realizat, care vor urma și care vor fi corelate cu performanța organizațională a BM. *Managementul resurselor umane reprezintă ”coloana vertebrală” a unei organizații modern în viziunea teoreticienilor G. Pănișoară și I.-O. Pănișoară. Ei sunt de părere că, ”tot ce ceea ce înseamnă managementul*

resurselor umane are legătură directă cu productivitatea, cu performanța și cu succesul” [6, p. 9].

Sondajele de opinie în rândul angajaților reprezintă un mod mai sofisticat de a pătrunde în mintea lor. Fiecare om are tipare recurente de gândire, simțire și comportament care pot fi aplicate în mod productiv sau negativ. Oamenii sunt diferiți. Unii vor să aibă recunoașterea șefului, alții simt că mai valoroasă este recunoașterea colegilor. Unii aspiră la prețuire publică. *Fiecare angajat respiră alt oxigen psihologic*, consideră specialiștii de la Compania Gallup, lider mondial în evaluarea și analiza atitudinilor, a opiniilor și a comportamentelor [1, p. 225].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BUCKINGHAM, Marcus, COFFMAN, Curt. *Manager contra curentului*. București: ALLFA, 2007, 236 p.
2. KULIKOVSKI, Lidia. *Abordări ale managementului la BM "B.P.Hasdeu"*. În: *Cartea, modul nostru de a dăinui*. Ch., 2006, p. 84-90.
3. McEWEN, William J. *Forța brandului*. București: ALLFA, 2008, 172 p.
4. MULDER-CAMEN, Michael; CROUCHER, Richard; LEIGH, Susan. *Human Resource Management. A case study approach*. London: Chartered Institute of Personnel and Development, 2009, 516 p.
5. NORDSTROM, Kjell; RIDDERSTRALE, Jonas. *Funky Business Forever: cum să ne bucurăm de capitalism*. București: Publica, 2009. 236 p.
6. PĂNIȘOARĂ, G., PĂNIȘOARĂ, I.O. *Managementul resurselor umane*. Iași: Polirom, 2007, 358 p.
7. PRODAN, Adriana. *Managementul resurselor umane*. Iași: Princeps Ed., 2008, 120 p.
8. ZAVTUR, Natalia. Evoluția ideii de management în gândirea teoretică de biblioteconomie din Republica Moldova. În: *Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice. Către 45 de ani de învățământ biblioteconomic în RM*. Ch., 2005, p. 63-85.

BIBLIOTECA ACADEMICĂ – TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA COLECȚIILOR

ELENA BOȚAN-GAINA

BȘC „Andrei Lupan”

În articol sunt analizate principiile, concepțiile, factorii și ideologia dezvoltării colecțiilor. Sunt analizate sursele principale de completare a colecțiilor bibliotecii, care sunt exemplarul depozitului Legal al RM, achizițiile, donațiile, schimbul de publicații, etc. Schimbul de publicații este una din cele mai importante surse de completare a colecțiilor.

In the article there are analyzed the principles, concepts, factors and collections development ideology. It analyzes the main sources of the library collections acquisitions, such as legal deposit copy of the Republic of Moldova, purchases, donations, exchange of publications, etc. Exchange of publications is one of the most important sources for collections acquisition.

Biblioteca academică este o bibliotecă științifică cu profil enciclopedic. Activitatea bibliotecii este axată pe colectarea și organizarea asistenței informaționale, având scopul satisfacerii cerințelor de informare, documentare și lectură a cercetătorilor științifici atât prin metode tradiționale, cât și prin utilizarea tehnologiilor moderne.

Dezvoltarea colecțiilor reprezintă una din cele mai importante activități de bibliotecă și constituie în aceeași măsură un domeniu de bază al biblioteconomiei.

Acest proces include, pe lângă creșterea colecțiilor și aspectul managerial, pe cel de analiză a necesității de informare, restructurare și evaluare a colecțiilor. Este un proces dinamic, influențat de schimbările care se produc la nivelul mediului și al comunității deservite.

Dezvoltarea colecțiilor este în același timp o mare responsabilitate intelectuală. Evident că o colecție nu poate fi rodul întâmplării sau al opțiunilor unilaterale.

Dezvoltarea colecțiilor trebuie să se realizeze în mod ritmic și sistematic, pe baza unui plan judicios, care să cuprindă elementele esențiale:

- conținutul și structura colecțiilor;
- resursele financiare care se repartizează în funcție de obiectivele urmărite (achiziții curente, achiziții retrospective, menținerea unor colecții,

conservarea colecțiilor, un anumit echilibru între diversele categorii de documente);

- modalitățile de procurare a publicațiilor (cumpărare, donații, schimb de publicații etc.).

Dezvoltarea colecțiilor este o activitate complexă, la care contribuie întreg personalul și care unește toate serviciile bibliotecii. Completarea colecțiilor se efectuează de către serviciu „Completarea și Evidența Colecțiilor” în colaborare cu serviciile Bibliotecii deținătoare de fonduri.

La realizarea achiziției de documente se urmărește păstrarea unui echilibru calitativ și cantitativ care să asigure fondului un profil enciclopedic și un caracter unitar.

Achiziționarea documentelor se bazează pe o selecție riguroasă, selecție impusă de profilul colecțiilor, de capacitatea de depozitare și, nu în ultimă instanță, de posibilitățile bugetare.

Cunoașterea surselor de informare este deosebit de importantă în activitatea de dezvoltare a colecțiilor.

O politică eficientă, coerentă a dezvoltării colecțiilor și implicită a selecției are în vedere următorii factori: externi, interni și factorul uman.

Externi sunt acei factori care, fără a interveni direct în decizia de selecție o influențează, stabilind cadrul larg în care își desfășoară biblioteca activitatea. Pentru a fi mai expliciti, vom exemplifica prin existența unei infrastructuri informaționale speciale, numită sistem social de comunicare. Etapa preliminară a achiziției se referă la posibilitățile de informare asupra cerințelor și necesităților utilizatorilor.

Interni sunt acei factori care influențează direct decizia de selecție și care sunt dependente de finanțare, profilul colecțiilor, spațiu etc.

Factorul uman se referă la capacitățile profesionale ale personalului implicat în efectuarea selecției.

Pentru realizarea unei selecții eficiente este nevoie să se stabilească anumite principii și criterii de selecție.

Acestate sunt:

- **generale** tipul de bibliotecă, tipurile de documente ce alcătuiesc colecția, bugetul, limitele capacității de dezvoltare și spațiul de lectură, cerințele planului de cercetare științifică, gradul de automatizare a bibliotecii;

- **specifice** determinate de calitatea informației (modul de tratare a subiectului, relevanța documentului raportată la profilul colecțiilor bibliotecii, valoarea intrinsecă a documentelor).

Constatăm că sursele principale de completare a colecțiilor BȘC „A. Lupan” sunt următoarele: depozitul legal al Republicii Moldova, achizițiile,

donățiile, schimbul de publicații, etc. Gradul de contribuție a surselor la intrarea materialelor este diferit. Pe parcursul anului recent cea mai mare pondere o deține schimbul de publicații, cărora îi aparține în mediu 33,8% din toate intrările, el fiind urmat de donații cu 26,1% , de depozit legal cu 21,3% și de achiziții cu doar 16,5 %.

Dezvoltarea modernă a bibliotecilor și a biblioteconomiei precum și creșterea vertiginoasă a valului informațional au impus schimbul de publicații, mai ales cel internațional, ca formă extrem de importantă în circulația valorilor culturale de la țară la țară. Atât schimbul intern de publicații, cât și cel internațional se practică azi de toate bibliotecile, ca formă eficace de completare a colecțiilor și de valorificare a surplusului de exemplare deținute de acestea.

Schimbul de publicații prezintă câteva incontestabile avantaje:

- este o formă a dialogului științific între parteneri;
- se realizează, în primul rând, în valori de conținut, nu în valori pur financiare;
- este mai economic decât achizițiile, deoarece nu antrenează sume valoroase;

Prin schimb se pot procura și publicațiile necomercializate.

BȘC „A. Lupan” a AȘM colaborează cu cca 255 parteneri din 50 de țări. Partenerii de bază sunt bibliotecile academice, bibliotecile universitare și instituțiile științifice. Biblioteca academică menține o colaborare fructuoasă cu: Bibliotecile Academice din România, Rusia, Ucraina, Țările Baltice, Bibliotecile Universitare din Michigan, Berkeley, Chicago, Kansas (SUA), din Londra (Anglia) și Leiden (Olanda), Muzeul Național de Istorie Naturală din Franța, Biblioteca Națională din Paris, Biblioteca Națională din București, Societățile Științifice din Cambridge (Anglia) și Calcutta (India), Institutul de Matematică din Ljubljana (Slovenia) etc.

În cadrul bibliotecii există Fondul de Rezervă și Schimb alcătuit din publicațiile științifice, editate de către savanții instituțiilor academice și din alte publicații reprezentative editate în Republica Moldova. Destinația acestui fond este de a asigura schimbul internațional și republican de publicații.

Completarea colecțiilor de carte și ediții periodice prin achiziții s-a efectuat din diferite surse în limitele sumelor alocate la acest capitol. Au fost organizate două licitații publice pentru prestarea serviciilor de abonare la ediții periodice (print și online) și licitația pentru achiziționare de carte științifică.

Pentru anul curent a fost posibilă abonarea revistelor științifice și referative rusești, a revistelor științifice românești și franțuzești, a revistelor și

ziarelor republicane procurând cca 265 abonamente. Au fost încheiate contracte cu agenți economici pentru achiziționarea cărților științifice editate la editurile din România, Rusia și Olanda (cca 707 unit.).

Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 610 din 02.07.97 privind Depozitul legal de publicații, Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei dispune de un exemplar de fiecare titlu de publicații potrivit profilului bibliotecii. Depozitul legal al Republicii Moldova include următoarele categorii de documente - cărți, reviste, broșuri, CD-uri etc. În anul 2009 ca Depozit legal au fost primite – 2694 unit.

Donațiile constituie o sursă importantă de completare a colecțiilor unei biblioteci. Donația constă în primirea gratuită a materialului documentar de la diverse persoane fizice sau juridice (institute, societăți, edituri, autori etc.). Pe parcursul anului 2009 au fost recepționate 3303 unit.

Fondurile de publicații ale Bibliotecii Științifice Centrale „A. Lupan” a AȘM cuprind o mare varietate de publicații din țară și străinătate. Peste 96% din toate materialele intrate în colecțiile Bibliotecii academice le reprezintă cărțile și edițiile periodice.

Până la 1 ianuarie 2010 fondul bibliotecii cuprindea:

1410507 unit. – 715380 cărți + 634164 reviste+10780 broșuri + 50183 ed. speciale. Inclusiv:

Fondul activ – 1378771 unit. (689270 cărți + 628538 reviste +10780 broșuri + 50183 ed. speciale)

Fondul de Rezervă și Schimb – 31736 unit. (26110 cărți + 5626 reviste)

Documentele intrate în colecțiile bibliotecii sunt din următoarele domenii de bază:

Științe socio-umane – 490534 unit.

Științe naturale și exacte – 888237 unit.

Biblioteca deține colecții de documente tradiționale, CD și baze de date AGORA, OARE, HINARI, EBSCO, ELSEVIER , care asigură un sistem unic de asistență informațională a cercetărilor științifice fundamentale și aplicative.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. *Biblioteca academică 1928-2003* / AȘM; Biblioteca Științifică Centrală. Ch.: Civitas, 2003. 198 p.
2. *Evidența colecțiilor de bibliotecă*: Instrucțiune, nr. 152 din 08.05.2003.
3. *Legea Republicii Moldova cu privire la biblioteci*, nr. 286-XIII din 16 noiembrie 1994.

**DE LA BIBLIOTECA CONGRESULUI DIN WASHINGTON –
LA BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ CENTRALĂ „ANDREI
LUPAN” A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI**

RODICA COSTAȘ, LUCIA ARNĂUT

BȘC „Andrei Lupan”

Articolul se referă la relațiile de schimb dintre Biblioteca Congresului din Washington și Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe din Republica Moldova. Este evidențiat în special Programul Schimb de Dublete lansat de Biblioteca Congresului în 2005 și sunt analizate avantajele acestui program electronic față de cel tradițional.

The article refers to the exchange relations between the Library of Congress from Washington and the Central Scientific Library “Andrei Lupan” of the Republic of Moldova. In a special way it is emphasized the Duplicate Materials Exchange Program, launched by the Library of Congress in 2005 and there are analyzed the advantages of this electronic program over the traditional one.

Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei are fericita șansă de a se afla printre cei circa 2600 parteneri ai Bibliotecii Congresului din SUA.

Relațiile de schimb dintre aceste două biblioteci au fost inițiate încă în 1965, pe parcursul acestor aproape 45 de ani biblioteca academică beneficiind de numeroase documente atât de necesare procesului de cercetare din cadrul Academiei de Științe. Pe de altă parte, datorită colaborării între bibliotecile noastre, a fost și este posibilă promovarea rezultatelor cercetărilor savanților Academiei peste hotarele țării.

În 2005 Biblioteca Congresului a lansat Programul **Schimb de Dublete** (DMEP: Duplicate Materials Exchange Program) în variantă electronică, oferind posibilitatea de selectare *on-line* a publicațiilor. Astfel, avantajul acestui program față de cel tradițional este în primul rând operativitatea, principiile esențiale de funcționare fiind următoarele:

- O întregă varietate de metode de localizare a publicațiilor căutate;
- Posibilitatea de a „frunzări” titlurile din toate cele 12 categorii de subiecte propuse de Biblioteca Congresului;
- Acces la întreaga bază de date a titlurilor propuse;
- Dacă titlul comandat este disponibil, confirmarea comenzii se face imediat printr-un e-mail;
- Odată selectat, titlul devine nedisponibil pentru alți parteneri;

- Comenzile sînt îndeplinite imediat ce au fost plasate, indicîndu-se printr-un mesaj data concretă de expediere a cărților solicitate;
- Cota partenerului este actualizată periodic, disponibilă în regim *on-line* și stabilită în fiecare an în funcție de numărul de publicații primite de la partener în anul precedent.

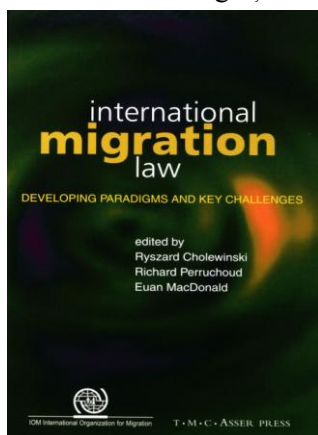
Astfel, din 2005 Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM a beneficiat în cadrul acestui program de 421 cărți, parte din care au fost recepționate în luna august 2009. E de remarcat ca publicațiile reprezintă apariții recente la edituri prestigioase cum ar fi *Oxford University Press*, *Cambridge University Press*, *Springer*, *Nova Science Publishers*, *Taylor&Francis Group*, etc.

Programul **Schimb de Dublete** este o bună oportunitate pentru comunitatea științifică din Moldova și pentru utilizatorii Bibliotecii pentru a descoperi noi studii științifice și a-și lărgi accesul la rezultatele cercetărilor colegilor de peste hotare.

Prezentăm în continuare cîteva titluri însoțite de scurte adnotări.

International Migration Law: Developing Paradigms and Key Challenges / Ed. by R. Cholewinski. – The Hague: TMC Asser Press, 2007. – 492 p.

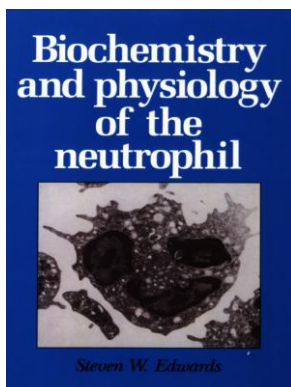
Adnotare: Cartea analizează problemele legate de migrația internațională, cum ar fi traficul de ființe umane, impactul utilizării tehnologiilor biometrice (la amprentele digitale, spre exemplu) pentru identificarea și mai buna monitorizare a migrației internaționale și pentru intensificarea cooperării la

frontiera Uniunii Europene. În lucrare sînt examinate de asemenea drepturile grupurilor vulnerabile de migranți, cum ar fi muncitorii și femeile-victime ale traficului, persoanele fără cetățenie. Este analizată de asemenea problema responsabilității statelor și prevederile protecției și asistenței consulare a migranților vulnerabili. Prin problemele abordate, publicația va contribui la o înțelegere mai amplă a legii internaționale despre migrație. Cartea reprezintă rodul conlucrării unor organizații internaționale, a specialiștilor în drept, a cercetătorilor și

experților în problemele migrației internaționale și este destinată unui grup larg de cititori: politicieni, cercetători, doctoranzi, practicieni în drept, reprezentanți ai societății civile și jurnaliști.

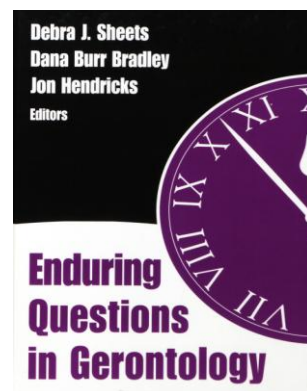
Biochemistry and Physiology of Neutrophil / Ed. by Steven W. Edwards. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005. – 299 p.

Adnotare: Neutrofila reprezintă prima linie de apărare a organismului împotriva invaziei patogenilor bacteriali și fungici. Aceasta este o celulă citotoxică cu un potențial de protecție foarte înalt, posedând în acest scop un întreg arsenal de proteine antimicrobiene.

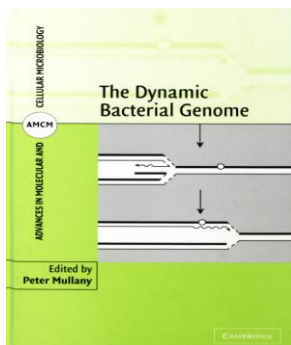
Cartea descrie rolul neutrofilei în cazul infecțiilor și inflamațiilor și face o trecere în revistă a biochimiei și fiziologiei acestei celule, evidențiind mecanismele prin care aceasta depistează și distruge microorganismele patogene. Publicația pune în discuție descoperirile recente privind rolul citokinelor în reglarea funcției neutrofilei. Cartea va prezenta interes pentru cercetătorii din domeniul biochimiei, a biologiei moleculare și fiziologiei, dar și pentru imunologi și hematologi.

Enduring Questions in Gerontology / Ed. by Debra J. Sheets, Dana Bradley, Jon Hendricks. – New York: Springer Publishing Company, 2006. – 296 p.

Adnotare: Autorii cărții tratează problemele gerontologiei din perspectiva diferitor discipline științifice și elucidează căile de abordare a acesteia. Prin analiza modalităților în care o disciplină a influențat alte discipline sau a beneficiat în urma acestei influențe, autorii arată cum activitatea, în tandem, generează progresul.

În lucrare sînt analizate problemele determinate de societatea în tranziție, elaborate strategii și definite perspectivele remarcabile pe care această știință le are. Cartea este adresată specialiștilor în domeniul gerontologiei și celor interesați de subiectul respectiv.

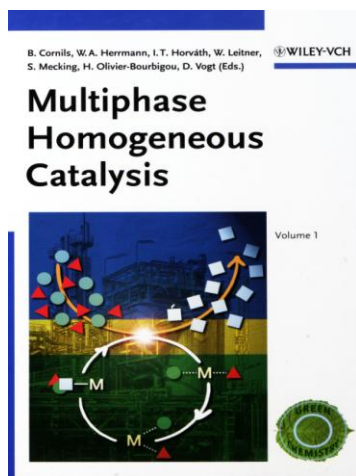

The Dynamic Bacterial Genome / Ed. by Peter Mullany. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005. – 423 p.

Adnotare: Cartea prezintă o analiză profundă a mecanismelor și consecințelor biologice a rearanjamentelor genomului în bacterii. Efectul biologic al acestora este imens, influențînd virulența bacterială și rezistența la antibiotice.

Autorii examinează mecanismele implicate în rearanjamentele genomului și consecințele biologice directe ale acestor acțiuni. Publicația se adresează studenților din ultimul an al facultatii, masteranzilor, doctoranzilor, cât și cercetătorilor din domeniul biologiei.

Multiphase Homogenous Catalysis / Ed. by B. Cornils [et al.]. – Weinheim: Wiley-VCH Verlag, 2005. – 401 p.

Adnotare: Publicația de față reprezintă o carte de referință pentru cei care activează în domeniul catalizelor cu faze multiple.

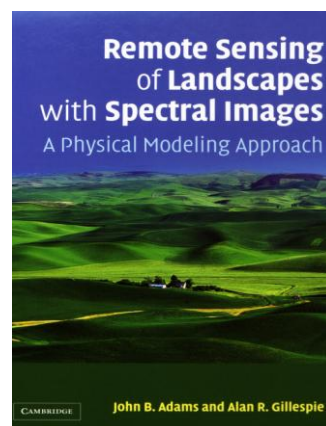
Autorii publicației - savanți de renume din domeniul industrial și academic au pornit de la ideea de bază a etapei de dezvoltare pînă la aplicarea comercială cu tendințe de realizare economică, prezentînd concis și competent toate fațetele acestei metodologii fascinante.

Remote Sensing of Landscapes with Spectral Images: a Physical Modeling Approach / Ed. by John B. Adams, Alan

R. Gillespie. – New York: Cambridge University Press, 2006. – 362 p.

Adnotare: Imaginile spectrale, mai ales cele de pe sateliți cum ar fi Landsat sînt utilizate în întreaga lume în diverse scopuri începînd de la monitorizarea schimbărilor de mediu și evaluarea resurselor naturale pînă la coordonarea operațiunilor militare.

Cartea reprezintă un îndrumar privind prelucrarea și interpretarea imaginilor spectrale folosind modele fizice așa încît să se facă conexiunea dintre partea teoretică și cea inginerască a detectorului la distanță cu lumea reală. Este un manual de referință pentru studenți și specialiști din domeniile în care sînt utilizate imaginile spectrale, precum ecologia, geologia, geografia, silvicultura, planificarea urbană, arheologia, ingineria civilă.

BIBLIOTECA CONGRESULUI – EDIFICIUL CUNOȘTIȚELOR

LUDMILA MARIȘCEAC
BȘC „Andrei Lupan”

Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii, în original, The Library of Congress of the United States of America nume cunoscut și în forme scurte, The Library of Congress, sau doar Library of Congress, este

LIBRARY OF
CONGRESS

biblioteca publică cea mai mare și cea mai importantă a Uniunii; fiind, de fapt Biblioteca Națională a Statelor Unite ale Americii. Biblioteca a fost fondată în anul 1800 și este cea mai veche instituție federală culturală a națiunii și cea mai mare bibliotecă din lume. Amplasată în trei clădiri din Washington, *Library of Congress* este totodată, și cea mai mare bibliotecă a lumii după numărul de rafturi, după numărul de cărți și după numărul de obiecte aflate în colecția sa. Aceasta conține peste 30 milioane de cărți și alte documente tipărite în peste 470 de limbi, mai mult de 61 milioane de manuscrise. Pe post de curiozități, putem menționa cele mai rare colecții de

cărți din America de Nord, inclusiv forma nefinisată a Declarației de Independență, una din cele patru copii, existente în toată lumea a Bibliei lui Gutenberg, peste 1 milion de ediții ale ziarelor din toată lumea din ultimele trei secole, peste 6.000 de benzi desenate, filme, 4.8 milioane de hărți, 2.7 milioane de înregistrări, peste 13.7 milioane de poze și imagini, inclusiv desene arhitecturale și piese de artă, Betts Stradivarius și Cassavetti Stradivarius. Directorul actual al bibliotecii este James H. Bullington, care are titlul oficial de *Librarian of Congress* și e cel de-al treisprezecelea director al Bibliotecii Congresului, de la fondarea sa.

Titlul de *Librarian of Congress*, în română tradus drept, *Bibliotecarul Congresului*, desemnează directorul întregii instituții-*Library of Congress*. Persoana care urmează a fi Librarian of Congress este numită de președintele Statelor Unite la recomandarea și aprobarea Senatului țării. Ulterior aceasta devine bibliotecar-șef al tuturor secțiunilor Bibliotecii Congresului. Una din

responsabilitățile lui *Librarian of Congress* este de a numi în funcție un *Poet Laureate*, adică un poet laureat, consultant în poezie.

Biblioteca a fost situată în clădirea Capitolului până la invazia britanică din 1814, ce a condus la arderea micii colecții de cărți. O lună mai târziu, președintele Thomas Jefferson a oferit Congresului biblioteca sa personală ce conținea cărți achiziționate pe parcursul a 50 de ani, fiind considerată cea mai "rafinată" bibliotecă din SUA. În 1815, Congresul a acceptat oferta președintelui Jefferson, ce a constituit temelia unei biblioteci naționale. Conceptul lui Jefferson privind universalitatea și importanța tuturor subiectelor pentru o bibliotecă a Congresului avea să ghideze dezvoltarea ulterioară a instituției.

Ainsworth Rand Spofford, a fost cel care a lucrat la Biblioteca Congresului în perioada 1864 – 1894, a aplicat pe scară largă filosofia lui Jefferson. În 1870 el a introdus legea copyright-ului iar în 1873 a convins Congresul să aprobe construirea unei noi clădiri. În 1886, după evaluarea mai multor proiecte, Congresul a aprobat construirea clădirii în stil italian renascentist pe baza desenelor arhitecților John Smithmeyer și Paul J Petz.

În 1984, Congresul a aprobat fondurile necesare pentru restaurarea clădirii ce purta încă din 1980 numele președintelui Thomas Jefferson. Restaurarea a vizat conservarea splendorii secolului XIX, cât și modernizarea clădirii pentru a răspunde cerințelor secolului XXI. Biblioteca a fost redeschisă în 1997, la aniversarea a 100 de ani de la înființare.

Serviciile de referință prestate la 545,084 persoane din populație, sunt efectuate personal, prin telefon, și prin corespondență scrisă sau electronică.

Din totalul de 141,847,810 elemente din colecția a bibliotecii, pot fi enumerate:

21218408 cărți catalogate în Biblioteca Congresului a sistemului de clasificare 11599606 cărți cu caractere mari sau ridicate, incunabule (cărți tipărite înainte de 1501), monografii, seriale, muzică, legături de ziare, broșuri, rapoarte tehnice, precum și alte documente tipărite;

109029796 elemente fac parte din colecții speciale. Acestea includ:

3005028 materiale audio, cum ar fi discuri, casete, cărți, și alte formate înregistrate;

62778118 manuscrise;

5357385 hărți;

16086572 microfilme;

5674956 piese din tablă de muzică;

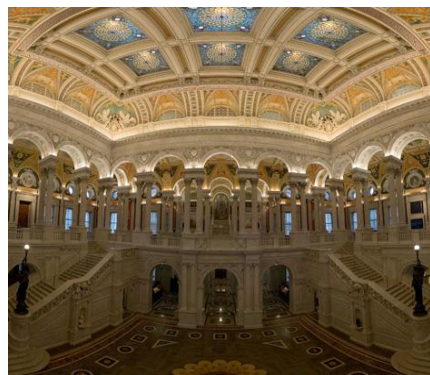

14388175 materiale vizuale, inclusiv:
1207776 imagini în mișcare;
12536764 fotografii;
98288 postere;
545347 stampe și desene;
Aproape 22 milioane de discuri, casete și alte documente în sistem de tip

Braille la mai mult de 500.000 de nevăzători și persoane cu handicap fizic. Înregistrate mai mult de 85 milioane de vizite și 610 milioane de start-opinii pe site-ul Bibliotecii Web. La finele anului, American Biblioteca online a memorie colecții istorice conținute 15.3 milioane fișiere digitale.

Angajat cu un personal permanent de 3637 de angajați.

Cea mai mare parte a colecției bibliotecii a fost primită prin intermediul procesului de autor de înregistrare. Materialele sunt de asemenea, dobândite prin intermediul cadou, de cumpărare, alte agenții guvernamentale (de stat, locale și federale), Cataloging în publicația (un pre-acord cu publicarea editori), precum și de schimb cu bibliotecile din Statele Unite și din străinătate. Poziții care nu sunt selectate pentru colecții sau în alte scopuri interne, sunt utilizate în programe de la Biblioteca de schimburi naționale și internaționale. Prin aceste schimburi Biblioteca achiziționează materiale care nu ar fi disponibile în alt mod. Din 1962, Biblioteca Congresului și-a menținut birouri în străinătate pentru a achiziționa, catalogul și pentru a păstra biblioteca și materiale de cercetare din țări în care astfel de materiale sunt, în esență indisponibile prin metode convenționale achizitii. Biblioteca colaborează cu instituții din întreaga lume de a dezvolta o Biblioteca digitală.

Aproximativ jumătate din carte Bibliotecii și colecții de serie sunt în alte limbi decât engleza. Colecții conțin materii, în 470 de limbi. Biblioteca deține cea mai mare colecție de materiale pentru studiul limbii ruse în Statele Unite și cea mai mare din afara Rusiei (mai mult de 750000 articole). Biblioteca deține cea mai mare colecție de cărți rare în America de Nord (mai mult de 700.000 volume), inclusiv cea mai mare colecție de cărți

15-lea în emisfera vestică. Colecția include, de asemenea, prima carte tipărită, existentă în America de Nord, "The Bay Psalm Book" (1640).

Biblioteca dispune de aproximativ 100 de cărți pentru copii extrem de rare, inclusiv "Noua The Children's Play-Thing" (Philadelphia, 1763) și "The Children's Bible" (Philadelphia, 1763). Cea mai mică carte în Biblioteca Congresului este "Old King Cole." Acesta este de 1 / 25 "x 1 / 25", sau despre mărimea perioadei de la sfârșitul acestei propoziții. Cea mai mare carte în Biblioteca Congresului este de 5-de-7 rezervați în picioare care prezintă imagini color din Bhutan. Cu sprijin de la Microsoft, o echipă de studenți de la Massachusetts Institute of Technology înregistrate de viață veche și culturii, în această țară din Asia de Sud-Est și a făcut 40.000 de fotografii digitale disponibile pentru a Arhivelor Naționale Bhutan.

Cel mai important dintre exploatațile diviziei de manuscris sunt documentele de 23 președinți, variind de la George Washington la Calvin Coolidge.

Biblia Gutenberg, este una din comorile Bibliotecii Congresului, a fost achiziționată în 1930. Este una dintre cele trei exemplare perfectă pe pergament din lume.

Mai mult de 1 milion din imagini sunt accesibile pe printuri și Fotografiile catalogului on-line.

Biblioteca deține cea mai cuprinzătoare colecție de muzică americană în lume, mai mult de 22 milioane de produse, inclusiv 5.6 milioane de piese de muzică foaie. Colecția cuprinde o adunare mare de manuscrise originale de compozitori de teatru american muzicale și cea mai mare colecție de orice fel dintre instrument muzical (flaut) din lume. Biblioteca sponsorizează o lungă durată de difuzare serie de concerte de muzica de camera.

Cu peste 1,5 milioane de produse, Arhiva populară de Cultură în Folklife American Center (AFC) este cel mai mare depozit de documentație culturale tradiționale în Statele Unite și unul dintre cele mai mari din lume. Acesta conține cea mai mare colecție de muzică indiană din America de cuvânt și a vorbit, inclusiv cea mai veche înregistrare etnografică în domeniu.

Începând cu 1931, Biblioteca a oferit cărți la orbi în braille și pe înregistrări sonore. Biblioteca Națională Serviciul pentru nevăzători și persoanele cu handicap fizic este în proces de desfășurare a inventarului de înregistrări pe casete audio, cu recent dezvoltate digital Vorbind cărți și echipamente digitale de redare.

[The Library of Congress](#) >> Switch to [Library of Congress Authorities](#)

LIBRARY OF CONGRESS ONLINE CATALOG

[About Displaying and Searching Using Non-Roman Characters](#)
[Frequently Asked Questions](#) - [Help Contents](#) - [Requesting Materials Online](#)

QUICK SEARCH: Keyword (All)

<h3>Basic Search</h3> <p>Using a fill-in box, search by:</p> <ul style="list-style-type: none">• Title or Author/Creator• Subject• Call number• LCCN, ISSN, or ISBN• Keywords <p><i>Note: Search limits are available only for title and keyword searches.</i></p>	<h3>Guided Search</h3> <p>Using a series of forms and menus:</p> <ul style="list-style-type: none">• Construct keyword searches• Restrict all or part of the search to a particular index• Combine search words or phrases with Boolean operators <p><i>Note: Search limits are available for all searches.</i></p>	<h3>Other Online Catalogs:</h3> <p>Prints and Photographs Online Catalog (PPOC) About - Start Searching</p> <p>Sound Online Inventory & Catalog (SONIC) About - Start Searching</p> <p>Alternative Interface to the LC Online Catalog (Z39.50) About - Start Searching</p> <p>Copyright Records, Registrations and Documents</p> <p>Other Libraries' Catalogs</p>
--	---	---

Information about the images: Two pendentive paintings by Edward J. Holslag are displayed from the Librarian's Room (Librarian's Ceremonial Office) located in the Thomas Jefferson Building of the Library of Congress. On the left, "Efficient clarum studio" (Study, the watchword of fame); on the right, "Dulce ante omnia musae" (The Muses, above all things, delightful).

[The Library of Congress](#)
December 8, 2009

[Contact Us](#)

Fondul bibliotecii au generală ce conține cea mai mare colecție de CRISS din SUA-Cross (numărul de telefon și adresa) și primarelor orașelor din lume. Biblioteca dobândește, peste 8.000 de volume de un an și cărți ce deține mai mult de 124,000 de telefoane și de directoare, microfilmate ale orașului de la 650 orașe din SUA și orașe. Aceasta colecție vastă cuprinde cărți străine istorice. (aproape 1.500 pe an primite de la mai mult de 100 de țări).

Cel mai vechi ziar original, în colectare este Mercurius Públicas Compartimentare suma de Forraign Intelligence, 29 decembrie 1659. Științific și tehnic de informare Biblioteca Congresului are una dintre cele mai mari colecții și de cele mai diverse informații științifice și tehnice din lume. Aceste materiale constituie aproximativ un sfert de carte care sa totală și de colectare a revistei.

În 1897, Biblioteca și-a deschis porțile publicului fiind elogiata ca un monument național grandios "cea mai mare, mai costisitoare și mai sigura bibliotecă din lume".

BIBLIOTECA VIRTUALĂ EUROPEANĂ

dr. TATIANA LUCHIAN

BȘC „Andrei Lupan”

Biblioteca Europeană este o bibliotecă europeană virtuală, unificată într-o singură rețea, care oferă acces centralizat la resursele a 48 de biblioteci naționale din Europa. Ca și într-o bibliotecă tradițională, aici pot fi găsite tot felul de materiale: documente originale, cărți, hărți, fotografii, muzică etc. Utilitatea digitalizării documentelor și a formării unei rețele unice este demonstrată prin faptul că ai acces imediat și confortabil la documentele bibliotecii naționale a unei țări europene, pe de altă parte îl poți căuta în bibliotecile unei alte țări, în cazul în care lipsește în biblioteca consultată.

Informația necesară poate fi obținută în câțiva pași (etape).

I. Mai întâi se intră pe situl <http://www.theeuropeanlibrary.org/>

The European Library searches the content of European national libraries.

NEWS - 21/12/09
The British Library showcases its extensive collection of 19th century pictorial gems. [More info...](#)

EXHIBITIONS
Discover the exhibitions held in the great national libraries of Europe through a [single access point](#). Still on display: [Napoleonic wars](#), unique [buildings](#) and magnificent [treasures](#).

E-POSTCARDS
Send a [free virtual postcard](#) from the national libraries of Europe. Celebrate reading and deliver your own literary note!

FAQ's | Jobs & Careers | Policy | Terms of service | Sitemap | Contact & Feedback | © 2005-2009 The European Library
KB The European Library is hosted by the Koninklijke Bibliotheek - Koninklijke Bibliotheek, The Netherlands (KB).

Se scrie cuvântul căutat. Se face clic pe butonul (A).

Pagina "Rezultat" va oferi urmatoarele:

- Lista colecțiilor solicitate (B);

- Colecțiile incluse. Aici intră cărțile online, imagini, mape, muzică (C).

Butonul (D) online permite accesul online la materialele digitalizate. Dacă după accesarea butonului *online* documentul nu se deschide, acesta n-a fost încă digitalizat. Chiar și în acest caz, titlul căutat permite accesul la "fișa de bibliotecă" a documentului.

IV. Accesarea butonului "fișa de bibliotecă" permite vizualizarea datelor despre document.

Atunci când materialul căutat nu este disponibil în format electronic, este afișată informația unde poate fi găsită. În dreapta butonului "Fișa de bibliotecă" este afișată disponibilitatea documentului respective în bibliotecile din întreaga Europă.(G).

Biblioteca Europeană este un proiect noncomercial care oferă, acces la colecțiile a 48 de biblioteci naționale din Europa în 35 de limbi.

Resursele bibliotecilor naționale partenere la acest proiect sînt deopotrivă numerice (cărți, afișe, înregistrări sonore, video etc.) și bibliografice.

Atunci cînd ne referim la beneficiarii unei asemenea biblioteci, putem afirma că aceasta este destinată pentru orice cetățean din întreaga lume, care se ocupă de cercetarea documentelor sau a referințelor bibliografice referitor la aceste documente.

Biblioteca Europeană oferă o vastă colecție virtuală de documente în toate domeniile. La fel, oferă oricărei persoane interesate o cale de acces simplu la resursele culturale europene.

Viziunea și misiunea Bibliotecii Europene

Ideea pe care se axează (viziunea) Biblioteca Europeană este de a oferi tuturor acces unic la bogăția și diversitatea culturii și cunoștințelor (științei) europene.

Misiunea Bibliotecii Europene este următoarea: Biblioteca permite deschiderea spre univers a cunoștinței, a informației și a culturilor bibliotecilor naționale ale Europei.

Cine participă la dezvoltarea Bibliotecii Europene?

Cele 48 de biblioteci naționale europene partenere ale Bibliotecii Europene sînt membre ale **Conferinței europene ale directorilor de biblioteci naționale** care este o fundație avînd obiectivul de a promova și întări rolul bibliotecilor naționale ale Europei. Membrii Conferinței europene ale directorilor de biblioteci naționale sînt directorii bibliotecilor naționale ale Statelor membre ale Consiliului Europei.

Acestea sînt: Albania, Armenia, Austria, Azerbaijan, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Spania,

Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Germania, Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Italia – Florența, Italia - Roma, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxembourg, Macedonia, Malta, Moldova, Muntenegru, Țările de jos, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Rusia - Moscova, Russia - Petersburg, Saint-Marin, Serbia, Slovacia, Slovenia, Suedia, Elveția, Turcia, Ucraina, Marea Britanie și Vatican.

Istoricul și perspectivele Bibliotecii europene

Serviciul Biblioteca Europeană, lansat în martie 2005 a apărut dintr-un proiect subvenționat de Comisia europeană. Începând cu lansarea sa, au apărut noi proiecte cofinanțate de Comisia europeană, puțin cite puțin care susțin și întăresc (sprijină) Biblioteca Europeană, proiecte precum: **TEL-ME-MOR - 2005-2007**, **EDLproject - 2006-2008**, **TELplus - 2007-2009** și **FUMAGABA - 2008-2009**.

Biblioteca Europeană a fost aleasă de Comisia europeană drept bază organizațională a **Bibliotecii numerice europene – Europeana**. Această inițiativă a Comisiei europene privește nu numai bibliotecile, ci în egală măsură muzeele, arhivele și alte instituții patrimoniale.

Biroul Bibliotecii europene

Gestiunea cotidiană (administrație, promovare, dezvoltare, menținere, concepție, lucrări editoriale, ajutor tehnic etc.) este asigurată de : Biroul Bibliotecii Europene.

Biblioteca Europeană oferă un acces unic la cataloagele și colecțiile numerice ale bibliotecilor naționale ale Europei.

Puteți de asemenea:

- **Să căutați simultan** în colecțiile a peste 37 de biblioteci naționale și să obțineți răspunsuri din întreaga Europă – alegând limba de consultare a site-lui web al Bibliotecii Europene.

- **Să verificați** dacă documentul care vă interesează este afișat în rețea.

- **Să localizați** documentul care vă interesează, în cazul în care acesta n-a fost încă numerizat și Dumneavoastră vă conectați direct la diferitele servicii de “reproducere” oferite de bibliotecile naționale.

- **Să accesați rețelele oferite în** rezultatele căutărilor Dumneavoastră pentru a descoperi altele oferite on-line: librării en ligne pentru a cumpăra lucrarea selectată, motoare de căutare pentru a aprofunda o căutare dată etc.

Explorarea colecțiilor numerice și ale cataloagelor din bibliotecile naționale ale Europei este foarte simplă. Clicați pe butonul "Colecții" și descoperiți diversitatea resurselor bibliotecilor.

Știți că puteți la fel obține informații despre fiecare bibliotecă națională ?

Puteți să vă înscrieți pentru a beneficia de servicii personalizate : a păstra

un anumit istoric al cercetării (din istoricul cercetării) sau a recupera rezultatele căutării pentru propriul dumneavoastră serviciu de referință, de exemplu. Înscirarea este gratuită. Pentru mai multe informații, clicați:

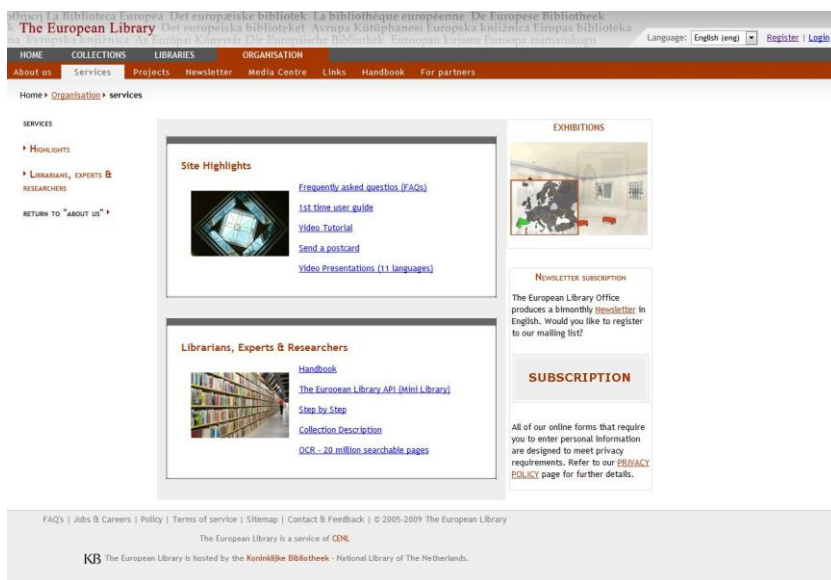
http://www.theeuropeanlibrary.org/portal/user_registration.html

The screenshot shows the 'Register' page of the European Library. At the top, there is a navigation bar with the library's name in multiple languages and a language dropdown menu set to 'English (eng)'. Below the navigation bar, the page title is 'Register'. The form is divided into two columns of benefits. The left column lists: 'save favorites for referencing at a later date' and 'save session query history for referencing at a later date'. The right column lists: 'save selected collections for use at a later date', 'receive email alerts concerning collections of interest', and 'receive email alerts concerning subjects of interest'. The form fields are organized into sections: 'Username and email' (with fields for username, password, confirm password, email address, and confirm email address), 'Your information' (with fields for first name, last name, salutation, country, profession, and place of work), 'Areas of interest' (a list box containing 'Computers, information and general reference', 'Bibliography', 'Library and Information Sciences', 'Encyclopedias', and 'Magazines'), 'Where did you hear about us?' (a dropdown menu), 'I wish to receive the newsletter:' (radio buttons for 'yes' and 'no'), 'I will participate in user surveys:' (radio buttons for 'yes' and 'no'), and a CAPTCHA section with the text 'Please type in the code you see below:' and an image of a 'alison' scholarship logo. At the bottom, there are 'RESET' and 'SUBMIT' buttons.

• **Clicați aici pentru a afișa introducerea destinată noilor vizitatori.**

• Sau a descărca manualul de utilizare în engleză, sau priviți **Video Tutorial**.

• În cele din urmă descărcați broșura "Biblioteca Europeană" în engleză sau în spaniolă.

Servicii pentru profesioniști

Plasat în centrul peisajului documentar al bibliotecilor Europene, rețeaua Bibliotecii Europene dorește să împartă cu alți experți, dezvoltarea tehnică și evoluția normelor web pe care le utilizează.

Pentru o scurtă introducere în organizarea (sistemul, structura) Bibliotecii Europene, puteți afișa prezentarea în format Power-Point efectuat de unul dintre specialiști "Eric van der Meulen".

Manualul "Biblioteca europeană" este un ghid practic care ajută bibliotecile naționale să înțeleagă descrierea colecțiilor lor în portalul Bibliotecii Europene. În plus, el permite bibliotecilor parteneri să se asigure de faptul că descrierea colecțiilor lor este conformă normelor utilizate de portalul Bibliotecii Europene. Pe lângă faptul că acest ghid este în primul rind destinat viitorilor parteneri ai Bibliotecii Europene, puteți accesa anumite părți ale acestui manual și să descoperiți **Répertoriul nostru de Métadonnées** ! (Rezultate de schimb)

Doriți să instalați *Biblioteca Europeană* pe site-ul Dumneavoastră ?

Instalați mini **kit** de căutare al Bibliotecii Europene și beneficiați de un serviciu unic. Este simplu și gratuit. Acest kit oferă acces la toate programele de funcționare ale Bibliotecii Europene.

Datorită **kit de căutare Biblioteca Europeană**, utilizatorii dumneavoastră ar putea verifica, în orice moment, dacă un document anume a fost numerizat. Utilizatorii vor fi orientați spre resurse îmbogățite, nu doar cărți, ci și fotografii, hărți, imagini, partituri muzicale, stampe, filme etc. Calitatea și

fiabilitatea acestor resurse vor fi garantate de bibliotecile naționale ale Europei care le selectează și asigură funcționalitatea.

The screenshot shows the 'Mini Library installation' page on The European Library website. The page is titled 'How to get a Mini Library on your site' and provides instructions for installing a search box that links to the resources of 47 national libraries across Europe. It includes a search box with the text 'Enter a title, person or subject' and a 'Search' button. A sidebar on the right titled 'MINI LIBRARY ON FACEBOOK' mentions that the Mini Library is also available for Facebook users. The footer contains navigation links like 'FAQ's', 'Jobs & Careers', and 'Privacy', along with copyright information for 2005-2009.

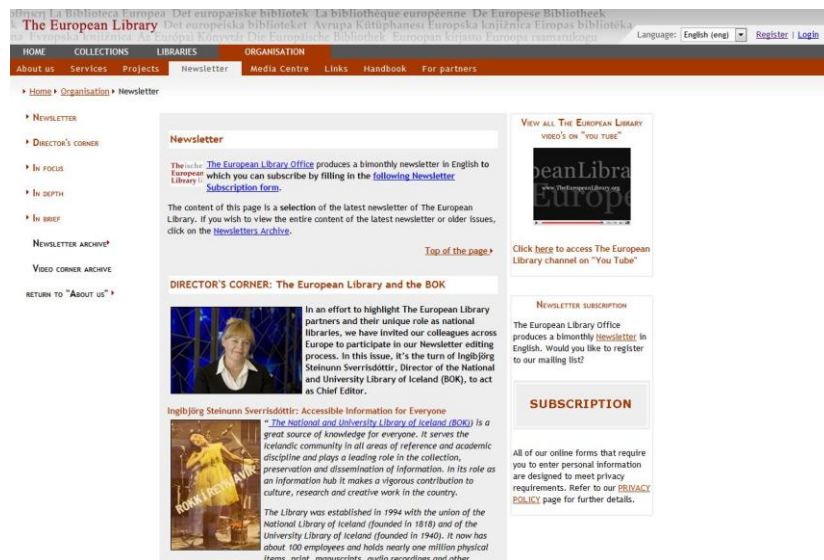
Servicii complementare

Biblioteca Europeană oferă o listă de legături pentru conectare la resursele de pe web care pot fi utile utilizatorilor săi.

The screenshot shows the 'Links resources' page on The European Library website. The page lists various external links and resources, including the European Commission Audiovisual Library, European Broadcasting Union, European Centre for Minority Issues, European Science Foundation, European University Association, European University Institute Library, Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, European Live Music Forum, European Southern Observatory, Web Gallery of Art, Peace Palace Library, European Network for Social and Economic Research, European Association of Archaeologists, European Association for Chinese Studies, H.net: Humanities & Social Sciences Online, Fédération des éditeurs européens, Association Européenne des Conservatoires, Académies de Musique et Musikhochschulen, CasaSwap.com, University ranking resources, BISAC, LabforCulture, and MONETOS. A sidebar on the right titled 'EXHIBITIONS' features 'Treasures' and a 'NEWSLETTER SUBSCRIPTION' section.

Forumul de presă al Bibliotecii Europene vă ține la curent cu noutățile bibliotecilor numerice europene și vă prezintă comunicările de presă și informații privind bibliotecile naționale din Europa.

Biblioteca europeană evoluează constant și integrează din ce în ce mai multe colecții. Puteți să vă abonați la **Scrisoare de informare a Bibliotecii Europene** pentru a fi informat regulat cu evoluțiile sale. Înscrierea este gratuită.

The screenshot shows the website for The European Library. The main navigation bar includes: HOME, COLLECTIONS, LIBRARIES, ORGANISATION, About us, Services, Projects, Newsletter, Media centre, Links, Handbook, For partners. The page title is "Newsletter". The content area includes a "NEWSLETTER" section with a description: "The European Library Office produces a bimonthly newsletter in English to which you can subscribe by filling in the following Newsletter Subscription form." Below this is a "DIRECTOR'S CORNER: The European Library and the BOK" section featuring a photo of Ingibjörg Steinunn Sveinisdóttir and a quote from her: "The National and University Library of Iceland (BOK) is a great source of knowledge for everyone. It serves the Icelandic community in all areas of reference and academic discipline and plays a leading role in the collection, preservation and dissemination of information. In its role as an information hub it makes a vigorous contribution to culture, research and creative work in the country." The page also has a "SUBSCRIPTION" section with a form and a "NEWSLETTER ARCHIVE" link.

Dacă aveți comentarii sau remarci pe seama Bibliotecii Europene, trimiteți mesajele la Info@TheEuropeanLibrary.org sau utilizați formularul "**Înscriere**".

Biblioteca Europeană urmează o politică și reguli similare celor definite de **Europa** (portalul Uniunii Europene).

Pe cât este posibil, scopul este de a furniza publicului informația pe care o caută în propria sa limbă. Acest lucru nu este totuși posibil întotdeauna, date fiind limitările resurselor.

Principiile urmate sînt deci aplicate asupra Europei, și vor fi în egală măsură aplicate asupra Bibliotecii Europene:

- Toate paginile la nivelul întâi (*) vor fi traduse în toate limbile ale țărilor europene partenere.
- Prioritate va fi dată rapidității publicării, în special disponibilității unei traduceri.
- Melange (amestecul) mai multor limbi (**) va fi autorizată într-o manieră limitată.

(*) : spațiile de navigare, de căutare, de acoperire și de afișaj a informației

(**) : mai mult de o limbă pe o singură pagină

În termeni practici aceasta semnifică că :

1. Instrumentele de gestiune ale traducerii vor fi dezvoltate și menținute de Oficiul Bibliotecii Europene.
2. Realizarea traducerilor va ține de responsabilitatea fiecărei biblioteci partenere.
3. Serviciile Bibliotecii Europene vor aviza fiecare bibliotecă când va exista vreo solicitare, însă nu va asigura răspunsul la această cerință (solicitare).
4. Les informations urgentes ou rapidement périmées seront en anglais uniquement, ex. : les messages d'erreur ad hoc.
5. Les études concernant le site seront réalisées uniquement dans les langues où la traduction est réalisable.
6. Le "Recherche Engine Promotion" (Promotion sur moteurs de recherche) existera en premier lieu en anglais.
Le "Recherche Engine Promotion" (Promotion sur moteurs de recherche) existera en premier lieu en anglais.
7. La rubrique Bibliothèques restera uniquement en anglais, français et allemand.
8. La rubrique Trésors les expositions similaires seront en anglais.
9. La rubrique Management et le Manuel seront maintenus uniquement en anglais, comme langue de travail de The European Library.
10. Cependant, si une bibliothèque en particulier souhaite traduire et maintenir l'une ou l'autre des sections ci-dessus avec ses propres ressources, "The European Library" (la Bibliothèque européenne) sera heureuse de les afficher.

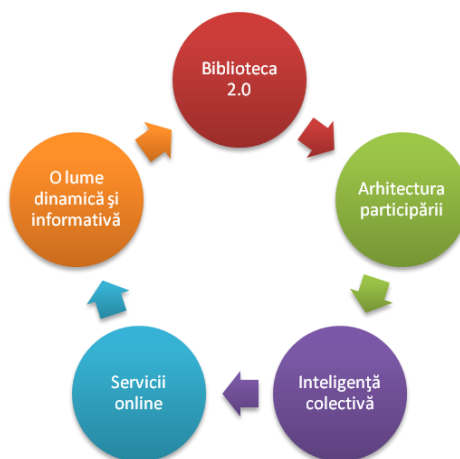
„BIBLIOTECA 2.0” - O NOUĂ TEHNOLOGIE INFORMAȚIONALĂ PENTRU BIBLIOTECI

CRISTIAN PLĂIEȘU-DVORNIC

BȘC „Andrei Lupan”

Astăzi Internetul contribuie la democratizarea informației și a comunicării, prin accesul la o cantitate mare de informație adunată într-o „bibliotecă” universală, accesibilă oricând, oriunde și oricui, eliminând barierele de comunicare impuse de granițe fizice, economice sau sociale. Aplicarea noilor tehnologii informaționale în biblioteci schimbă accesul la informație și duce la dezvoltarea de instrumente performante de stocare, căutare și difuzare a informației, iar bibliotecii îi revine rolul să se adapteze în cel mai rapid mod la noile tehnologii.

„Biblioteca 2.0” este un concept nou, un serviciu de bibliotecă diferit de cel tradițional, care satisface plener așteptările utilizatorului actual de bibliotecă, capabilă să asigure utilizatorul cu toată informația de care are nevoie: acces nelimitat, gratuit, fără bariere, la orice tip de informație, în orice colț al lumii.

Conceptul „Biblioteca 2.0” a derivat de la „Web 2.0”, fiind bazat pe „arhitectura participării” și folosirea „inteligenței colective”. Conceptul include: servicii online precum sistemele OPAC, sisteme de referințe virtuale, bloguri, wikis, un torrent în creștere de informații de la utilizator înapoi spre bibliotecă. Susținătorii conceptului prezic, că modelul „Biblioteca

2.0” va înlocui serviciile tradiționale, unilaterale care caracterizează bibliotecile de secole. În articolul *Servicii pentru următoarea generație de biblioteci* publicat în *Library Journal* (2006) Michael E. Casey (considerat părintele conceptului „Biblioteca 2.0”) și Laura C. Savastinuk menționează faptul că „Biblioteca 2.0” poate revitaliza modul în care noi interacționăm cu utilizatorii [1, 2]. Numai schimbând percepția noastră, privind rolul bibliotecarului și a bibliotecii, putem schimba modelul bibliotecii ca institut social și edificat pe un fundament nou, care să corespundă necesităților actuale. La etapa de tranziție, sarcina principală este de a rupe stereotipurile, formate în timp, a re poziționa biblioteca în centrul comunității.

Deja multe biblioteci au extins serviciile lor prin implementarea noilor tehnologii ce țin de accesul la baze de date actuale, cărți audio, muzică, materiale video, servicii Instant Messaging de referință, prin care cititorul le poate accesa oricând doar cu un singur click. De exemplu, Biblioteca Publică (GCPL) din Lawrenceville, GA a lansat servicii audiobook, muzică, video care pot fi accesate liber de pe internet [3]. Biblioteca Publică din Huntington Station, NY, a creat un program de împrumut iPod Shuffle. Unele biblioteci și-au extins serviciile fizice prin crearea unor zone pentru adolescenți și activități comunitare. Prin extinderea acestor servicii la nivel fizic și virtual biblioteca va ocupa un loc important și de vârf în crearea unei societăți interesate de aprofundarea cunoștințelor în diferite domenii și, de asemenea, va contribui la dezvoltarea acestor servicii prin propria contribuție.

În prezent multe biblioteci deja folosesc servicii noi, însă planificarea și actualizarea serviciilor existente în bibliotecă necesită o viziune de perspectivă pentru a determina care aspect a unui serviciu sau însuși serviciul necesită o îmbunătățire, poate aceasta fi realizat în cadrul noilor tehnologii informaționale. Printr-o colaborare între personal și utilizatori, aceste actualizări ar putea să se dezvolte la un nivel comunitar și coerent în dependență de ideile propuse de către utilizatori. Prin implementarea și actualizarea acestor servicii va crește semnificativ numărul de utilizatori de la cel fizic la cel virtual, care va fi o etapă nouă în promovarea bibliotecii în rândurile maselor. Va crește și accesul liber și eficient la toate informațiile de care are nevoie un utilizator. Folosind elemente din Web 2.0, aceste servicii vor căpăta o imagine atractivă pentru tineri care vor fi interesați de studierea noilor servicii, implementarea lor la nivel practic pentru a simplifica necesitățile proprii, pentru a spori productivitatea și rolul bibliotecii în rândul comunității. Un exemplu ar fi crearea serviciilor personalizabile și colective online, prin care utilizatorul va putea comenta sau complete, de exemplu, titluri, autori sau genuri preferabile în catalogul electronic al bibliotecii,

crearea unei comunități online dintre utilizator-biblioteca, utilizator-utilizator prin care vor avea acces la diferite teme de discuție, propuneri, sugestii etc. De asemenea, implementarea acestor servicii necesită și protejarea datelor personale ale clienților, prin păstrarea anonimatului în timpul accesării sale. Toate acestea rămân la discreția fiecărei biblioteci, de a extinde arealul său de servicii și de a spori productivitatea acestui viitor sistem prin colaborare și parteneriat comunitar în promovarea acestui sistem la nivel global eficient și dinamic.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Michael E. Casey, Laura C. Savastinuk. Library 2.0. Service for the next-generation library. - Library Journal, 9/1/2006.
2. Library 2.0. Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Library_2.0.
3. <http://catalog.einetwork.net/search/t?audiobook&searchscope=1>

CLEPSIDRA ANILOR:

dialog cu **ION ȘPAC**

BȘC „Andrei Lupan”

Înțelepciunea se rătăcește printre rînduri. Doar citind poți înțelege gustul lecturii și poți să absorbi sensul unei vieți împlinite și longevive, pline de conținut. De farmecul științei a fost pasionat și bibliograful Bibliotecii Științifice Centrale ”A. Lupan” Ion Șpac. Astfel a știut să înfrunte toate greutățile și să obțină de la viață tot ce și-a dorit, iar în aceste decenii, cărțile i-au devenit suratele cele mai bune.

Ludmila Marișceac: *Domnule Șpac, ați ajuns la o vîrstă venerabilă, ați trecut prin diferite schimbări radicale. Cum ați văzut dvs că a evoluat lumea din punct de vedere intelectual?*

Ion Șpac: Mulțumesc pentru întrebarea aceasta filosofică, dar și puțin sofisticată. Aveți dreptate cînd spuneți că am trecut prin diferite schimbări radicale. M-am născut într-un an cu organizarea colhozului, “10 ani ai Moldovei” 1930. În timpul vacanțelor de vară am lucrat în acest colectiv, contribuind la “construcția comunismului”.

Primele cunoștințe de carte și alfabetul latin, le-am prins în anii 1936-1937 de

la frații și surorile mai mari. La școala primară din localitate am învățat trei ani, după care a urmat Marele Război pentru Apărarea Patriei adică al II Război Mondial, după care școala medie 1950, universitatea de Stat din Chișinău 1955.

Iar dacă să vorbim despre cum a evoluat lumea din punct de vedere intelectual, putem spune că a progresat mult, au avut loc schimbări în spre bine. Lumea a scăpat de războaie mondiale, a slăbit dictatura comunistă cu excepția Patriei Noastre, multe țări europene își aleg căile de dezvoltare cu mai multă democrație. Toate acestea sunt niste generalități. Dacă e să punem accentul pe intelect, trebuie să recunoaștem că această “pătură socială”, acest

termen în toate perioadele prin care mi-a fost dat să trec, se aflau sub control. Au avut loc represiuni 1937-1938 în Transnistria, deportări în Basarabia 1947.

Alte metode de strîmtoare a populației, cu toate acestea, nivelul intelectului și al intelectualității în perioadele respective, după cum cred, a fost în creștere.

În concluzie vreau să afirm că intelectualii au fost și rămîn depreciați. Iar dacă să ne limităm la specialitatea de bibliotecar-bibliograf la noi, în Republica Moldova în ultimii 20-30 de ani, a devenit mai populară și mai profesionistă dar nu este din păcate apreciată.

La Biblioteca Științifică Centrală “Andrei Lupan” bibliotecarii și bibliografii sunt văzuți doar ca niște unități auxiliare care difuzează informația. Dar pentru a schimba situația este necesar de a pune accentual nu pe procesele de difuzare a informației, ci pe cele de elaborare a informației și a surselor informative.

Ludmila Marișceac: *Care este arborele activităților dvs? Ce funcții ați mai exercitat?*

Ion Șpac: După absolvirea facultății de istorie și filologie am fost repartizat la școala medie din Criuleni în calitate de profesor de limbă și literatură moldovenească. Din 1956 după căsătoria cu colega Olga Amariei, pînă în vara lui 1960, după care am continuat activitatea pedagogică la școala medie moldovenească din comuna Bulboaca, raionul Anenii Noi. În 1960 am trecut cu traiul la Chișinău. Primii șapte ani (1960-1967) am activat în calitate de bibliograf și bibliograf superior la Biblioteca Republicană “N.C. Krupski” azi Biblioteca Națională, iar din 1967 și pînă astăzi sunt preocupat de bibliografie, bibliologie, elaborarea surselor informative în cadrul Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei. Am îndeplinit funcțiile de bibliograf principal (1967-1970), șef de sector la secția de informare în domeniul științelor sociale a AȘM (1970-1977), director al BȘC a AȘM (1977-1985), bibliograf principal (1985-2000), bibliograf de categorie superioară la BȘC a AȘM (2000-2009).

Ludmila Marișceac: *Pentru biblioteconomie, este nevoie și de talent sau de un anumit studiu aplicat?*

Ion Șpac: Biblioteconomia este un domeniu în plină dezvoltare în care în mare măsură depind direct sau indirect toate științele.

Biblioteconomia la fel ca și oricare știință are nevoie de talent, care dacă el este atunci într-adevăr el rămîne talent doar în caz că se manifestă. Cît privește studiul aplicat, pot spune că și aceasta poate fi bun mai mult sau mai puțin.

Ludmila Marișceac: *După bogata experiență de bibliograf, credeți că astăzi mulți tineri sunt pasionați de bibliotecă?*

Ion Șpac: Dacă sunt tineri pasionați de bibliotecă, atunci trebuie să constatăm că aceștia trebuie căutați cu lumânarea. Cunosc mai mulți tineri care se sfiau de faptul că lucrează în bibliotecă. Iar dacă bănuți că eu Ion Șpac, am fost pasionat de bibliotecă, vă pot spune că am fost și am rămas pasionat, însă nu de bibliotecă, dar de unele aspecte din activitatea acestora și anume de elaborarea surselor informative cum ar fi: indexurile bibliografice, studii documentar-informative. Pot spune că tineretul de azi este pasionat de internet, ceea ce este un fapt regretabil.

Ludmila Marișceac: *Cum credeți, ce ar trebui de făcut pentru ca educația tinerii generații să aibă alt conținut?*

Ion Șpac: Educația tinerii generații este o problemă universală. A vorbi despre un alt conținut când nu-l cunoști pe cel preferat este imposibil. Astăzi întreaga societate este împărțită în comunități cu interese diferite. Este imposibil să găsești un principiu de educație comună pentru cei bogați și cei săraci, pentru stăpîni și supuși.

Ludmila Marișceac: *Cum vedeți dvs, ce-i lipsește tinerii generații de astăzi.*

Ion Șpac: Tînăra generație de astăzi mai continuă să rămînă cu capul plecat, pe care nu-l prinde sabia. Nu-i ajunge curaj să stîrpească deosebirea dintre elită și prostime. Nu știe să-și apere drepturile, dar se mulțumește cu informația șoptită.

Ludmila Marișceac: *Dacă ar fi să dați înapoi acele decenii de activitate științifică a dvs, ce sfaturi le-ați da tinerilor?*

Ion Șpac: Muțumesc pentru posibilitatea de a da sfaturi tinerilor. Activitatea mea bibliografică și informativă, spre fericirea mea și-a gasit oglindirea în mai multe referințe dintre care merită toată atenția bibliografia. Iar dacă să fim mai concreți, vă indemn dragi colegi să nu vă rușinați de actibitatea dvs și să nu vă limitați la funcțiile pe care le aveți conform planului. Fiți atenți la procesele efectuate și concomitent încercați să le descoperiți pe cele mai atractive, să vă alegeți cu tema care este mai aproape de suflet, să vă lăsați molipsiți de ceea ce faceți, într-asa fel, încît să ajungeți la o contopire a intereselor. Principalul însă este modul acesta de activitate sporește calitatea întregii voastre activități. Sus capul, jos pălăria!

Ludmila Marișceac: *Dacă ați avea ocazia să dirijați eforturile de reformă științifică din Republica Moldova, ce ați face?*

Ion Șpac: Primesc gluma dvs, dar totuși nu pot să fiu de acord că pentru a accelera dezvoltarea științei în Republica Moldova vor fi și în continuare întreprinse careva reforme.

Esențial este că aceste reforme să nu ocolească BȘC cum s-a mai întâmplat de nenumărate ori. Sau poate anume că BȘC de potențialul științific al căruia depinde dezvoltarea științei în general, este umilită, este transformată într-un serviciu auxiliar de deservire. Este văzută simplistă fără drept la statut de instituție științifică, cu limite la finanțare.

Deci să tindem spre un centru informațional integrat în întregul proces de dezvoltare a științei.

ACADEMICIANUL PAVEL VLAD – UN FIDEL PRIETEN AL BIBLIOTECII ACADEMICE, EXCELENT CITITOR

ELENA POJOGA
BȘC „Andrei Lupan”

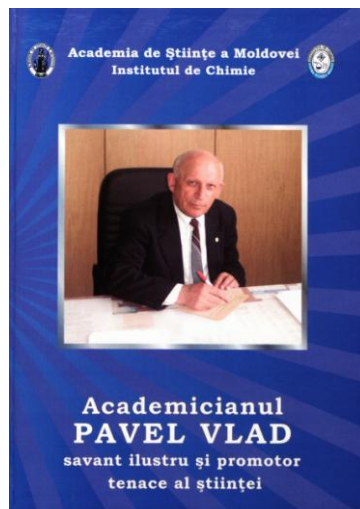
Consumator, în cazul nostru, este orice persoană care utilizează resursele ori serviciile unei biblioteci. Academicianul *Pavel Vlad* este numit, pe bună dreptate, cititor, beneficiar, consumator de informație. Anume la bibliotecă l-a adus nevoia pentru informație – bază și argument pentru ideile sale inovatoare și pentru realizarea acestora.

A fi om de știință înseamnă a fi, asemeni bradului, veșnic verde și în plină forță. Savantul Pavel Vlad, datorită atît energiei personale cu care este înzestrat, cît și experienței profesionale acumulate pe parcursul anilor, este, la rîndu-i, autor de numeroase monografii, manuale etc. Și dacă e să ne punem întrebarea dacă Domnia Sa, Pavel Vlad, și-a găsit cititorul, răspundem, cu certitudine, afirmativ. Este, cu adevărat, un lider nepereche și în această direcție.

Îl cunosc pe dnul Vlad din anul 1974, cînd am fost numită în calitate de șefă a filialei Bibliotecii Științifice Centrale a A.Ș.M., ulterior, șefă de secție, funcție în care am activat pînă în iunie 2009. Chiar de la bun început mi-am creat o impresie pozitivă despre Dumnealui, observînd capacitatea sa extraordinară de muncă! Vizita în permanență sala de lectură și expozițiilor noi. E de menționat că nu și-a schimbat cu nimic acea atitudine de a acumula noi cunoștințe, ba din contra, gradul de apreciere a cărții și de conștientizare că e foarte necesară a sporit doar în timp!

După modul și felul cum lucrează în sălile de bibliotecă, mai cu seamă, că e mereu în căutare de noi informații, am înțeles că este un catalizator vădit al tot ce e nou în știință, al ideilor progresiste în domeniu. La o eventuală întrebare, *Cine-i cel mai activ cititor remarcat pe parcursul anilor de activitate în cadrul Bibliotecii Academice?*, pot răspunde cu mândrie – academicianul Pavel Vlad. Cu toată certitudinea pot spune că este un cititor-savant de performanță și, totodată, fidel prieten al Bibliotecii noastre.

Este, pe lângă multe altele, și o fire altruistă... în sensul că, odată ce a descoperit resurse informaționale utile, preferă să le disemineze și altora, să nu păstreze în secret, aceste noi titluri și apariții de pe rafturile bibliotecii. Din contra, informația proaspătă este discutată

și analizată cu întreg colectivul laboratorului Dumnealui, cei 15-20 de colegi, care sunt la fel de prietenoși și culți, asemeni dascălului lor. În acest context putem vorbi, deci, despre academicianul Vlad în calitatea sa de promotor al Bibliotecii Academice.

Dar și un susținător al acestora... Fiind o persoană care manifestă inițiativă în toate direcțiile de activitate, pe parcursul anilor cât a fost în funcția de vicepreședinte al A.Ș.M., academicianul Vlad a avut în sarcină să fie și curatorul bibliotecii noastre. Este perioada când cu susținerea și prin aportul direct al Dnului Vlad biblioteca a fost completată cu noi titluri din donații. Tot aici e de menționat că Dumnealui, personal, a adus din diferite localități, mai apropiate sau mai îndepărtate, și a donat bibliotecii cele mai solicitate reviste științifice ca: *Успехи химии*, *Химия природных соединений*, *Известия РАН. Серия химическая*, *Revista de chimie*, *Chimia* ș.a. Acest gest nobil venit din partea Dnului Vlad a dus, în final, la lichidarea lacunelor din anii 1999-2005 din fondul de reviste al bibliotecii.

Îi aducem și pe această cale mulțumiri din partea întregului colectiv! E o cinste pentru Biblioteca Academică să aibă sprijinul unei personalități, precum este cea a academicianului Pavel Vlad – un excelent cititor și un fidel prieten!

Și totuși, mai presus de toate rămîne *Omul complex* pe care-l reprezintă. Cu o bogată structură interioară, cu un spirit viu-innoitor, cu o vastă inteligență și un caracter puternic însoțit de vis și de ideal, știe a marca

existența celor din jurul său. Domnia Sa prezintă un exemplu atît pentru tinerii care fac doar primii pași în știință, cît și pentru generația mai în vîrstă. Dragostea și respectul față de om, grija, tactul, cumsecădenia și marea pasiune pentru chimie – sunt doar cîteva, în opinia mea, oricum, insuficiente, dintre caracteristicile complexității sale!

Drept argument și ilustrare vie a sîrghinței și străduinței sale personale și profesionale vine și recenta tipăritură – cartea-dedicație *Academicianul PAVEL VLAD, savant ilustru și promotor tenace al științei*.

Lecturînd filă cu filă, îți dai seama că această vastă biobibliografie este cu adevărat reprezentativă, după cum este, în primul rînd, personalitatea descrisă în ea. Cu alte cuvinte, personajul propriu-zis face aceasta cartea a fi interesantă și valoroasă! Iar o carte bună, după scriitorul american A. Bronson Alcott, „... e aceea care este deschisă cu anumite speranțe și închisă cu încîntare și beneficii”, după cum poate fi calificată la justa-i valoare și apariția sus-menționată.

De aceea, Vă urăm și pe viitor, Domnule Academician, multă sănătate și, desigur, mari împliniri personale, dar și profesionale, alături de marea familie a chimiștilor *organici, bioorganici și ai compușilor naturali!*

ARHIVISTUL ION MOROȘANU LA 75 DE ANI

RAISA VASILACHE
BȘC „Andrei Lupan”

„Să se păstreze cu pietate, să se claseze cu siguranță și să se adăpostească în palate piesele de pergament sau de hîrtie, pe care mâna strămoșilor a înscris istoria timpurilor dispărute”.

Nicolae Iorga

Ion Moroșanu activează în domeniul arhivisticii din anul 1986. Mai bine de 20 de ani este nelipsit din sediul arhivelor. Și-a început cariera de arhivist în Arhiva Națională. De la 2 februarie 1987 și pînă în prezent este mereu la post în Arhiva Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei în funcția de arhivist principal, îndeplinindu-și întotdeauna serios obligațiunile de serviciu. I-au trecut prin mâini mii de documente, a parcurs mii de pagini îngălbenite de vreme, unele scrise ordonat și caligrafic, altele tipărite, unele cu caractere latine, altele cu caractere chirilice... Le-a deslușit tainele ca nimeni altul, răspunzând miilor de solicitări în formă de informații, certificate etc. A realizat mai multe activități: de completare, de verificare și de creare a

aparaturii de referință, lucrări de constituire a fondului arhivistic, de asistență metodică privind ordonarea documentelor în instituții, a deservit cercetătorii Academiei de Științe a Moldovei, oferindu-le documente de arhivă. Sărbătoritul nostru este responsabil de crearea și completarea fondurilor personale ale personalităților marcante din sfera științei din Republica Moldova. Vom menționa doar câteva dintre fondurile personale create și perfectate de dl Moroșanu: academicianul Iachim Grosul (istoric), academicianul Anton Ablov (chimist), academicianul Artiom Lazarev (istoric), academicianul Nicolae Dimo (pedagog), academicianul Iurie Lealikov (chimist), academicianul Simion Cibotaru (critic și istoric literar), membrul corespondent Eugeniu Russev (istoric și filolog), membrul corespondent Gheorghe Cealâi (inginer, sisteme și echipamente energetice) ș. a. Constatăm că Arhiva Științifică Centrală în care sunt concentrate și păstrate cca 33000 de documente de arhivă ale Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, ale secțiilor de știință și ale institutelor științifice de cercetare, constituie o sursă valoroasă și sigură de informații cu privire la istoria Academiei de Științe a Moldovei, a științei naționale în general. Menționăm faptul că Arhiva Științifică Centrală a AȘM include, ca parte integrantă, și Arhiva de Folclor, constituită din material autentic, colectat în expedițiile folclorice efectuate pe teren. Dl Moroșanu își aduce contribuția la buna funcționare a arhivei alături de colegii săi, dna Antonina Berzoi și dl Dumitru Mironov.

Ion Moroșanu s-a născut la 5 septembrie 1934 în satul Căpriană, raionul Strășeni. Descendent al unei vechi familii de țărani gospodari, este primul copil în familie, urmat de două surori – Parascovia și Maria. Părinții, Gheorghe și Alexandra Moroșanu, s-au străduit să le dea copiilor studii și o educație aleasă. Fiul Ion și fiica mai mică, Maria, și-au făcut studiile la Facultatea de istorie și filologie a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Dl Ion Moroșanu a activat în mai multe domenii, obținând rezultate remarcabile. Fiind istoric și filolog și-a găsit vocația în activitatea de arhivist, dedicându-se ei. Menționăm faptul că a lucrat și la Enciclopedia Sovietică Moldovenească care a fost tipărită în opt volume, fiind redactor-șef la Registrul de cuvinte și la Istoria PCUS, filozofie și drept. A contribuit la elaborarea acesteia, având publicate următoarele articole: *Borodino, bătălia de la...* (ESM, vol. 1. Chișinău, 1970, p. 470); *Voinova* (ESM, vol. 2. Chișinău, 1971, p. 70); *Durlești* (ESM, vol. 2. Chișinău, 1971, p. 390); *Dănceni* (ESM, vol. 2. Chișinău, 1971, p. 393); *Zubrești* (ESM, vol. 3. Chișinău, 1972, p. 23); *Chirianca* (ESM, vol. 3. Chișinău, 1972, p. 278);

Codreanca (ESM, vol. 3. Chișinău, 1972, p. 317); *Cojușna* (ESM, vol. 3. Chișinău, 1972, p. 320); *Căpriana* (ESM, vol. 3. Chișinău, 1972, p. 565); „*Căpriana*” – *sanatoriu republican...* (ESM, vol. 3. Chișinău, 1972, p. 565); *Данчены* (Советская Молдавия: краткая энциклопедия. Кишинев, 1982, p.160); *Реча* (Советская Молдавия: краткая энциклопедия. Кишинев, 1982, p. 528) ș. a.

Pentru întregirea portretului omagial, vom menționa și câteva date despre familistul Ion Moroșanu. Este un soț exemplar pentru cea „de-a doua jumătate” – dna Elena, sărbătorind anul trecut nunta de aur. Este un tată iubit și iubitor pentru cei trei copii (Iurie, Liliana, Ruslana) și un bunel adorat tocmai de trei nepoți (Cristina, Aliona, Iulian). Soții Moroșanu locuiesc în Chișinău, dar au păstrat și casa părintească din satul Căpriana, unde se adună cu drag tot neamul lor. Există lucruri sfinte pe care dl Ion Moroșanu le respectă încă din fragedă copilărie și care îl caracterizează, anume atitudinea serioasă față de tot ce face, dragostea nemărginită față de satul natal, de țară și de neam.

Dle Ion Moroșanu, acum ajuns la un frumos jubileu, vă aducem din partea colectivului Bibliotecii și al Arhivei Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei omagii cu ocazia aniversării și sincere urări de sănătate, dorindu-vă realizări frumoase, ani mulți și fericiți, plini de aceeași dragoste de muncă și de viață.

O VIAȚĂ TRĂITĂ ÎN LUMEA CĂRȚILOR

Silvia Colesnic la 60 de ani

RAISA VASILACHE, ELENA VASILACHE

BȘC „Andrei Lupan”

„Nici o sarcină nu are o valoare mai considerabilă și nu merită o mai mare cinste decât ceea ce face în serviciul comunității un bibliotecar competent și serios”.

Melwil Dewey

Calea vieții dnei Silvia Colesnic, șeful secției Relații cu Publicul și Conservarea Fondurilor din Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei, din 1967 și până în prezent trece prin bibliotecă, printre kilometri de rafturi pline cu cărți, teze de doctor, reviste, ziare... A mărturisit că dacă ar mai avea ocazia să-și aleagă încă o dată profesia, fără îndoială ar alege-o tot pe cea de bibliotecar, a omului cărții...

Impresionează hărnicia ei enormă, curăţenia sufletească, năzuinţa neobosită de a satisface necesităţile informaţionale ale cititorilor, fidelitatea profesiei, aleasă o dată şi pentru totdeauna.

S-a născut la 2 noiembrie 1949 în satul Hristici, raionul Soroca, într-o familie de ţărani gospodari, Chiril şi Daria Caldare, care ulterior au trecut cu traiul în satul Pârliţi, acelaşi raion. În anul 1965 termină şcoala de opt ani din sat, iar în 1967 – cea medie din oraşul Soroca. În perioada 1967-1968 lucrează la biblioteca din satul Dumbrăveni, raionul Soroca, unde organizează fondul bibliotecii şi deservirea cititorilor. Acest an i-a marcat soarta, determinându-i calea pentru toată viaţa printre cărţi şi cititori, cărora le-a semănat în suflete lumină, cunoştinţe şi dragoste de tot ce e frumos. Şi-a făcut studiile la Facultatea de Filologie cu specializarea în Biblioteconomie şi Bibliografie a Universităţii de Stat din Moldova (1968-1974). Pe măsura formării profesionale continuie consultă permanent literatura de specialitate din revistele din domeniu: *Buletinul ABRM*, *Magazin Bibliologic*, *Biblio Polis*, *Biblioteca*, *Biblioteca Bucureştiului*, *Abstracte în bibliologie şi ştiinţa informării* ş. a. Participă la activităţile de instruire profesională organizate în BŞC. În 1998 a participat în or. Minsk (Belarus) la un seminar de specialitate referitor la problemele de catalogare, iar în 1990 în Sankt-Petersburg la seminarul cu tema „Calamităţile dezastrului (incendiului) şi salvarea valorilor culturale”. A fost în deplasări pentru schimbul de experienţă la colegii din cele mai mari biblioteci din Estonia (1988) şi România (1989). A urmat cursurile de management la Şcoala de Biblioteconomie din Moldova (1998).

De la 2 februarie 1971 şi până în prezent activează în cadrul Bibliotecii Ştiinţifice Centrale a Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Ca specialist s-a format muncind în câteva secţii, exercitând următoarele funcţii: bibliotecar (1971-1982), redactor superior (1982-1983), şef al sectorului Ediţii seriale şi periodice în secţia Catalogare şi Prelucrare a Publicaţiilor (1983-1989) şi şeful secţiei Relaţii cu Publicul şi Conservare a Fondurilor din 1989 până în prezent. Conform atestării cadrelor bibliotecare din 30 mai 2006 dnei Silvia Colesnic i s-a conferit gradul de calificare I (întâi), dovadă a profesionalismului în domeniu.

Secţia Relaţii cu Publicul şi Conservare a Fondurilor este subdiviziunea bibliotecii care organizează gestionarea, comunicarea şi conservarea colecţiilor. Pentru a aprecia activitatea dnei Colesnic vom enumera doar unele dintre atribuţiile principale ce stau în faţa secţiei şi care sunt realizate în termenii stabiliţi datorită bunei organizări a activităţii: constituirea şi conservarea fondurilor de bază şi auxiliare; formarea contingentului de cititori; activitatea de informare curentă a cititorilor; deservirea operativă a

cititorilor prin împrumutul publicațiilor în sala de lectură, la domiciliu și împrumutul interbibliotecar; efectuarea cercetărilor științifice și metodice pe profilul de activitate a secției; elaborarea și totalizarea programelor de activitate etc.

Menționăm faptul că secția respectivă este una dintre cele mai mari secții din biblioteca noastră. Deși întâmpină dificultăți din cauza amplasării fondului de publicații în mai multe sedii ale AȘM și în incinta Ministerului de Justiție al Republicii Moldova, dna Colesnic reușește să organizeze activitatea secției astfel încât cititorii au acces la aceste publicații în termen scurt. Dânsa posedă calități manageriale și în activitatea cu personalul secției, creând o atmosferă amicală, dar și de colaborare și cooperare în același timp.

Dna Colesnic s-a afirmat pe plan profesional, fiind înalt apreciată. E distinsă cu Diploma de Onoare a Prezidiului AȘM (1996), Diploma BȘC a AȘM (2003), Diploma de Merit a BȘC „Andrei Lupan” a AȘM (2009).

Cu prilejul frumoasei aniversări îi urăm dnei Silvia Colesnic sănătate, fericire, noi realizări, să rămână mereu tânără în suflet și la chip.

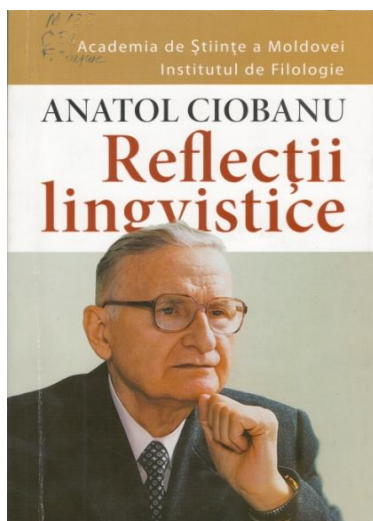
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. MADAN, I. Colesnic Silvia In: MADAN, I. *Biblioteconomia și bibliografia Moldovei: Profesori și discipoli*. Ch., 2006, p. 267.
2. TROFĂILĂ, V. Silvia Caldare-Colesnic, colaboratoare a Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei. In: TROFĂILĂ, V. *Raionul Soroca. Cronică documentară (sec. XV – încep. sec. XXI)*. Ch., 2006, p. 267.

VIAȚA ÎN ... „REFLECȚII LINGVISTICE”

dr., conf. univ. AURELIA HANGANU

BȘC „Andrei Lupan”

Se știe că limba este baza gândirii, adică, pentru a gândi omul are nevoie să posede un instrument prin care să-și materializeze gândirea – limba. E un postulat general cunoscut, care nu mai suscită discuții, înțeles și de un neinițiat în tainele limbii. Pentru alții însă, limba nu este doar o cale de a-și exprima gândurile, ci este mult mai mult. Ea devine, pentru cei aleși s-o aleagă, reflecția vieții, viața în reflecție sau simplu spus – mod de existență. Este exemplul profesorului universitar Anatol Ciobanu, doctor habilitat în filologie,

membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei. Domnia sa rotunjește ziua cu ziua în „Reflecții lingvistice”, o nouă lucrare ieșită de sub pana sârguinciosului lingvist, editată sub egida Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei în anul 2009 (selecție, coordonare și prefață de Alexandru Bantș).

Lucrarea adună investigații frământate în vremuri mai bune și mai grele, dar mereu actuale – atunci când ideea abia a încolțit în mintea autorului, acum când aceeași idee s-a copt în aceeași substanță ca și odinioară. Este vorba de subiecte ce țin de lingvistică generală, de sintaxă, de cultivarea limbii vorbite și scrise, de sociolingvistică. De fapt, diversitatea subiectelor de investigație reflectă diversitatea modului de existență în limbă a cercetătorului și omului Anatol Ciobanu, lucru firesc pentru cel care „răspunde, invariabil, cu promptitudine și discernământ deontologic la cele mai diverse preocupări lansate de către cei care, în virtutea unei reprobabile și condamnabile inerții, cred că domeniul „glotic și etnic” în Republica Moldova ține de „autoritatea fabricanților de sistem”, după expresia plastică a lui Alecu Russo” (Al. Bantș, p. 13).

Capitolul *Adevăr și competență lingvistică* pornește de la binecunoscutul dicton latin *Lingua latina est fundamentum linguae nostrae* (limba latină este fundamentul limbii noastre) și dezvoltă convingerile savantului referitor la romanitatea noastră, aprecierile vizavis de ideile înaintașilor noștri și gândurile despre „eroziunea conștiinței naționale a românilor moldoveni”.

„Limba este un atribut esențial al statului” – a afirmat totdeauna Anatol Ciobanu și reafirmă acest lucru în paginile capitolului al II-lea al lucrării. Titlurile de articole cuprinse aici vorbesc de la sine: *Bilingvismul național-rus ca factor distructiv al unității de neam și de limbă a românilor moldoveni*, *Un stat suveran – o singură limbă de stat*, *Repere ale demnității naționale: limba și statul etc.*

Capitolul *Cuvântul și norma literară* la prima vedere pare ceva mai redus în dimensiuni decât celelalte. Însă tocmai aici îl avem în față pe lingvistul Anatol Ciobanu, cel împătimit de fenomenele de structură și de funcționare a limbii, cel atent la detaliul cuvântului și cel care s-a simțit foarte bine în „mijlocul” domeniilor de studiere teoretică și practică a limbii române prin care s-a consacrat ca autoritate în domeniu.

Anatol Ciobanu, fiind el însuși „unul dintre vlăstarele acestei epoci de regenerare națională care, ulterior, în calitate de profesor și de om de știință, avea să pună umărul la restabilirea cumpenei dreptății românești în această zonă pustită de teroarea istoriei, devenind vocea sonoră și clară a conștiinței românilor basarabeni”, se plasează, fără a avea însă și pretenția, în șirul promotorilor unității de limbă și de neam, despre a căror trudă vorbește în capitolul al III-lea: Eugeniu Coșeriu, Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Ruben Budagov, Boris Cazacu, Valeriu Rusu, Ion Dumeniuk, Vitalie Marin, Grigore Cincilei.

Un pic de umor uneori, sentiment de durere alteori, convingere adâncă în adevăr, nedumerire în neadevăr, liniște în suflet și insatisfacție în fapte... Anatol Ciobanu este omul care și-a dedicat viața în căutarea cuvântului veridic zbuțuit în înțelegerea comportamentului lui sociolingvistic și mereu în perpetuarea normei lingvistice și varietatea vorbirii.

Profesorul Anatol Ciobanu, scaldat în alinturile romanității căreia i-a răspuns totdeauna cu o dragoste aparte, a folosit bijuteriile limbii franceze și înțelepciunea latină pentru a le regăsi, într-o formă mai proaspătă, în desagi limbii române. Discursul dânsului este academic, sobru, pe alocuri însă înflăcărat și plin de puterea argumentului care numai strigat nu se lasă. Să ne amintim că Anatol Ciobanu este unul dintre cei mai consecvenți și competenți stăpâni ai catedrei universitare și care a învățat generații întregi de filologi să învețe, să vorbească și să gândească românește.

O „ARIE A DESTINULUI” DE MARIA BIEȘU

MARIA BALABAN

BȘC „Andrei Lupan”

“Muzica se egalează cu zborul. Poate când omului i s-au tăiat aripile i-a fost dată muzica?” Maria Bieșu

“Viața mea e un turneu...” de Maria Bieșu, desemnată Cartea Anului 2009 în luna septembrie, la Salonul de Carte, Biblioteca Națională, a fost achiziționată recent de către Biblioteca Academiei de Științe.

Este o confesiune orală, înregistrată și stilizată de Claudia Partole.

Marea cântăreață de operă vine să ne povestească despre viața sa chiar de la începuturi: despre copilărie, despre foamea din ‘47, despre primele “sunete muzicale” auzite de oamenii din satul natal Volontiri, r. Ștefan Vodă, la doar câteva luni.

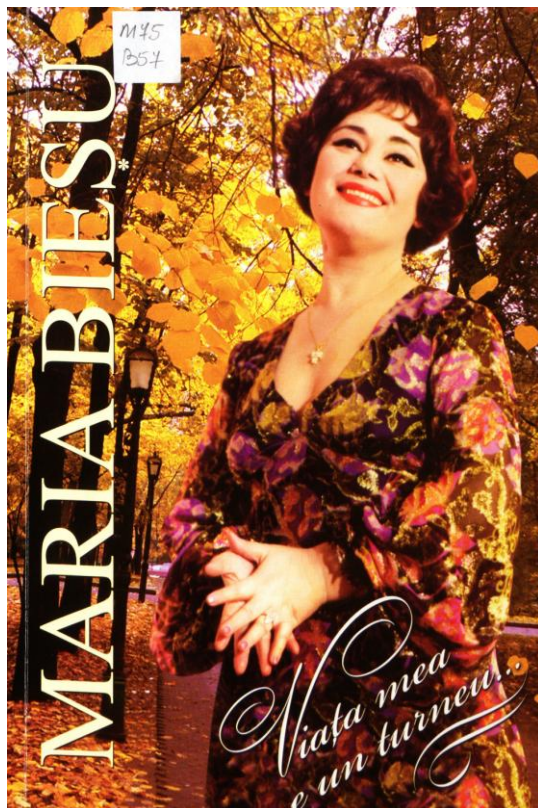
Cartea este scrisă într-o limbă simplă, așa cum este și autoarea – modestă

și firească, dar înzestrată de la Dumnezeu cu o voce incomparabilă.

Asemeni Mariei Cebotari, Maria Bieșu n-a venit pe lume dintr-un neam mare cu moșii întinse, s-a născut într-o familie de oameni simpli.

Carierea muzicală și-a început-o fiind încă la Bender, unde a învățat la Tehnicumul de Hidromeliorații. Acolo, la un festival, a și fost remarcată ca fiind cea mai bună.

Astfel, din scena de la Bender, Maria Bieșu a ajuns să cânte pe cele mai mari scene din lume – teatrul La Scala (Italia), Teatrul Bolșoi (Rusia), Metropolitan Opera (New York).

Cu o deosebită plăcere ne povestește autoarea despre Marele Concurs Internațional din Tokio (1967), unde a obținut Premiul I pentru rolul Cio-Cio-san în opera *Madame Butterfly*. Aici, este atins apogeul carierei sale.

Citind paginile relatate de marea cântăreață, nu poți rămîne indiferent față de viața sa grea și plină de probleme – parte a vieții necunoscută de majoritatea. Rămîi impresionat de faptul că Primadonna Teatrului de Operă și Balet timp de 17 ani a cîntat în Corul Bisericesc.

Volumul este cuprins de o nostalgie enormă după turneele în țările cu cele mai mari scene din lume, după satul natal cu oamenii lui, după surorile și mama sa. Sînt descrise și unele momente hazlii, situații ce te fac să zîmbești. De unele însă, își amintește cu mai puțină plăcere, dar, vorba ei, “așa erau vremurile”.

Cu multă dragoste povestește despre prietenia ei cu vestitele cântărețe Maria Callas, Irina Arhipova și Elena Obrazțova.

De asemenea, își amintește nostalgic despre stagiunea la faimosul teatru La Scala, unde a fost acceptată în anul 1965.

Pagini întregi sunt dedicate marelui turneu la Metropolitan Opera din New York, Teatrului Bolșoi din Moscova.

“De trei ori am fost invitată să lucrez la Bolșoi Teatr, povestește autoarea, dar eu nu pot lăsa ce am mai drag – baștina mea, oamenii apropiați, teatrul unde m-am lansat. Nu pot. Voi cînta pentru ai mei. Pentru acei care mă iubesc și mă înțeleg. Aici o să-mi fie cel mai bine!”

Acesta este fenomenul Maria Bieșu, cântăreața de talie internațională, care ne-a dus faima dincolo de țărișoara noastră, Moldova.

Este o carte ce “te prinde” imediat. Odată ce ai pornit să o citești, o duci pînă o dai gata. Este o “Arie a Destinului”.

Cartea cuprinde o bibliografie, filmografie, iconografie și discografie. De asemenea, sunt incluse diverse poze interesante.